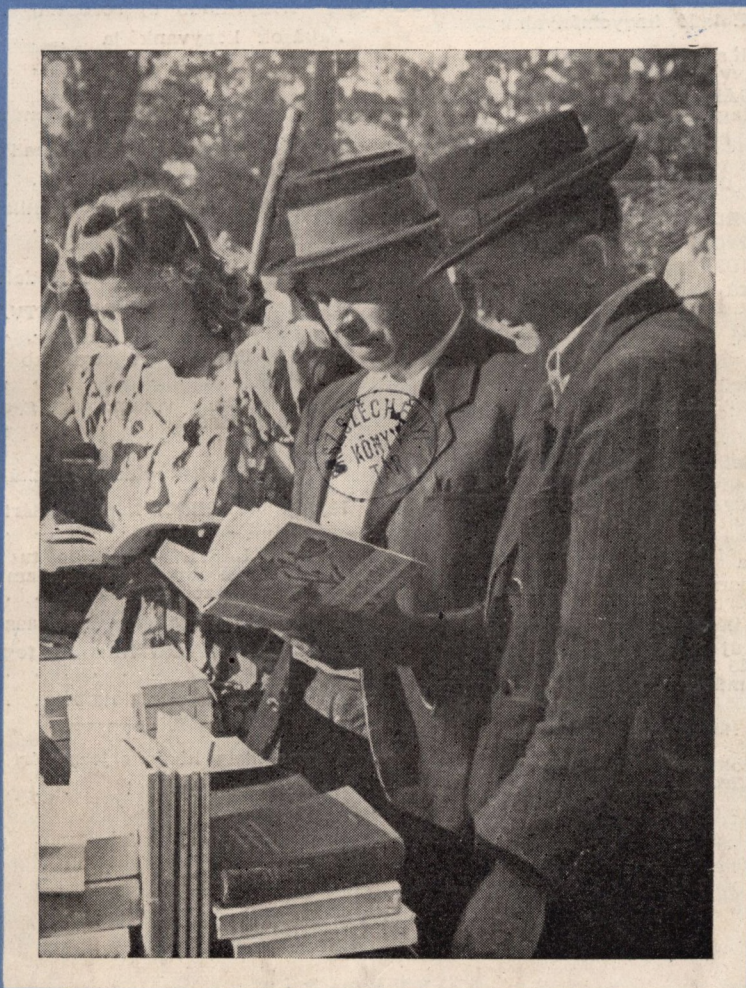

KÖNYVBARÁT

1951 JÚNIUS • I. ÉVFOLYAM • I. SZÁM

K Ö N Y V T Á R O S O K É S
K Ö N Y V T E R J E S Z T Ő K
H A V I T Á J É K O Z T A T Ó J A

TARTALOM

<p>VERES PÉTER: Néhány szó az irodalmi közvéleményről 1</p> <p>LENIN MŰVEINEK 2. köteté magyar nyelven (Fedor János) 3</p> <p>RAKOSI MÁTYÁS ÚJ KÖNYVE: A békéért és a szocializmus építéséért (Réti László) 5</p> <p>JANOSI FERENC: Kétezer fiai népkönyvtár 9</p> <p>DOBOZI IMRE: A nagy napok közül a legnagyobb (Részlet) 11</p> <p style="text-align: center;">Haladó hagyományaink</p> <p>A Magyar Klasszikusok és a Szépirodalmi Könyvtár sorozatról 13</p> <p>MÓD ALADÁR: 400 év küzdelem az önálló Magyarorszáért 14</p> <p>Forradalmi hagyományaink nyomában. 15</p> <p style="text-align: center;">Új magyar irodalom</p> <p>ENCZI ENDRE: Földalatti aratás 17</p> <p>SOMLYÓ GYÖRGY: Példák és feladatok 17</p> <p>HOLDI JÁNOS: Így kezdődött 18</p> <p>Egy dolgozó parasztasszony az írókongresszusról 18</p> <p>SZEBERÉNYI LEHEL: Napkelte 19</p> <p>Hogyan került Békés megye a falusi könyvterjesztés élére 20</p> <p style="text-align: center;">Szovjet élet — Szovjet irodalom</p> <p>GORKIJ 21</p> <p>Sztálin nevelt bennünket 22</p> <p>JERMILOV: A Szovjet irodalom a béke harcosa 23</p> <p>Szovjet tapasztalatokkal a szocializmus építéséért 23</p> <p>Gribacsov: Békét a világnak (Vers) 24</p> <p>Új hősök, új hősköltemények (A Nagy Honvédő Háború a szovjet írók legújabb művei tükrében) 25</p> <p style="text-align: center;">Harcolunk a békéért</p> <p>Leleplező dokumentumok a koreai háború kirobantásáról 26</p>	<p style="text-align: center;">A Népi demokráciák irodalma</p> <p>Román költők antológiája 28</p> <p>CARAGIALE: Jegyzőkönyv 28</p> <p>A jó könyv hete Szlovákiában 29</p> <p>HAMERA: Az első csapolás 30</p> <p style="text-align: center;">Ifjúsági irodalom</p> <p>Hazáért és szabadságért (Az Ifjúsági Könyvkiadó új sorozata) 31</p> <p>Pajtások könyvankétja 32</p> <p>Harc a ponyva ellen 33</p> <p style="text-align: center;">Film — Zene — Képzőművészet</p> <p>A XIX. század nagy orosz realista festői 34</p> <p>A filmművészet kérdései 35</p> <p>ABEZGAUZ: Az orosz zenekritika a nyugat zenéjéről 36</p> <p style="text-align: center;">Ismeretterjesztő irodalom</p> <p>RAKOS FERENC—GYÖRGY ISTVÁN: Utazás a föld alatt 37</p> <p>ÖVEGES JÓZSEF: A legújabb kor fizikája 37</p> <p>Riport a Ganz villamosági gyár üzemi könyvtárából 38</p> <p style="text-align: center;">A könyvtáros munkája</p> <p>KARDOS FERENC: Népkönyvtári hálózatrunkról 39</p> <p>DIENES LÁSZLÓ: Állítsuk tudományos könyvtárainkat a szocializmus építésének szolgálatába 41</p> <p>A szovjet könyvtárosok tapasztalatából 43</p> <p>ASZTALOS GYÖRGYNÉ: Jó fegyverünk a könyv 45</p> <p>Egy előadó tapasztalataiból 47</p> <p style="text-align: center;">A szocialista könyvterjesztésért</p> <p>Dolgozók a könyvről 49</p>
---	--

KÖNYVBARÁT

Könyvtárosok és könyvterjesztők havi folyóirata. Egyes szám ára: Ft 1.50, előfizetési díj egy évre: Ft 18.—. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, V., Deák Ferenc-u. 15.

Szerkesztő: Gál György Sándor.

Felelős kiadó: Állami Könyvterjesztő Vállalat igazgatója.

Budapesti Szikra Nyomda, V., Honvéd-utca 10. — Felelős vezető: Radnóti Károly.

Néhány szó az irodalmi közvéleményről

Egy induló folyóirat élére

Az irodalmi köztudat még nagyon hiányos. Azt értem ezalatt, hogy még a néha-néha könyveket is kézbevevő, de a rendszeresen újságot olvasó emberek sem ismerik vagy rosszul ismerik a magyar irodalmat és egyformán rosszul a régit és a maít. Sem az íróktól, sem a fontos, még a politikailag, vagyis a szocialista fejlődés szempontjából fontos művekről sem tudnak, vagy ha tudnak nem a helyeset és az igazat tudják. Pedig a kultúrrorradalom egyik legelső feladata, hogy a tömegek zöme, de legalább azok élcsapatái részt vegyenek az ország felépítése mellett az azzal párhuzamos, illetve azzal kölcsönhatásban álló szellemi munkában és harcban is.

Persze tudjuk, hogy Magyarországon igazi irodalmi közvélemény a multban sem volt. Legfeljebb „divatos“ írókról tudtak és azokról is minden „oldal“ külön-külön. A jobboldali ú. n. nemzeti középosztály és az afölött levő „felső körök“ irodalmi köztudatába Herceg Ferencen túl nem igen fért be senki, a polgári baloldalon meg körül-beiül ugyanígy voltak Molnár Ferencel. Azzal a különbséggel, hogy míg az előbbieknél az Ohnet-ek képviselték a világirodalmat, az utóbbiaknál belefért mindenki, aki Nyugaton divatos, „bestseller“ volt, egészen Croninig, Bromfieldig, sőt még néha az igazi író, Sinclair Lewisig is.

Egyetemes világirodalmi érdeklődést és a hazai haladó, tehát igazi irodalomban való tájékozottságot csak a szervezett szocialista munkásság és az ugyancsak szervezett szocialista földmunkásság élcsapatánál találhatunk. Engem is egy ilyen szocialista földmunkás egylet nevelt fel. Nem Jókain és Hercegen, hanem Tolsztojon, Gorkijon, Voltaire-en és A. France-on, meg a többiekén. De ez ma már kevés. A most felemelkedő dolgozó népből, a munkásokból és parasztokból, meg az új ország építését és az új társadalom formálását vezető új értelmiségből és a testi, szellemi és mozgalmi munkát egyformán végző új vezető rétegből kell kinevelődni az új olvasótábornak, a megértő, véleményformáló olvasóknak. A megértő olvasók aztán már az új irodalmi közvéleményt jelentik. Így érzük el, hogy végre kölcsönhatás lesz az élő irodalom és a nép között, „akusztikája“ lesz minden olyan írónak és műnek, aki és amely a magyar nép életében és fejlődésében letette a garast.

Ez elsősorban attól függ, hogy mit' és hogyan szól a néphez az új irodalom, de attól is, hogy mit mondanak neki erről az irodalomról vagy általában az irodalomról. Ez természetesen elsősorban a kritika dolga, de nemcsak azé, hanem a tömegmozgalmaké és különösképen a Párté is. És itt mindjárt meg kell állanunk, az irodalmi közvéleményt legelsősorban formáló folyóiratok dolgánál. Kevés az irodalmi folyóiratunk és azok sem jól végzik a dolgukat. Nem nagy az elterjedtségük, de még azon belül is túlságosan kicsi a „publicitásuk“. Ez nem a példányszámok dolga. Azok nem is olyan alacsonyok. Magasabbak, mint bármikor eddig a volt magyar folyóiratoknál. De mi már tudjuk, mit jelentenek a hivatali előfizetések. A hivatali előfizetés a folyóiratok temetője. Az igazi irodalmi közvélemény az érdeklődő olvasók között és a különböző mozgalmi testületekben, a szakszervezetek, egyesületek, szövetkezetek, termelőcsoportok irodalmi olvasóköreiben és kultúrköreiben alakulhat ki, mint a Szovjetunióban. Csak itt és így tudja az irodalompolitika is a kultúrrorradalom vezérkara is és az író is lemérni azt a hatást, amelyet az egyes művek, vagy az egész irodalom elért.

Természetesen a folyóiratokat nemcsak el kell adni, még az sem elég, hogy jó kézbe kell adni, hanem jól kell szerkeszteni is, hogy aki egyszer megismerte, az megjegyezhesse és mindig visszakívánja. Ez megint a kezdet kezdetén van. Valósággal a sötétben tapogatózunk. A magyar folyóiratokat mindezideig a „literátus“ emberek, vagy az ilyen emberekből alakult munkaközösségek szetkesztették, most pedig olyan folyóiratokra és a napilapokban, meg a mozgalmi lapokban olyan irodalmi rovatokra volna szükség, amelyekben az irodalom mint az élet, a szocialista élet és a szocialista fejlődés egyik tényezője jelenne meg. Mert az irodalom nem az „irodalmárok“ magánügye, nem is

a literátus kaszt belügye, hanem az egész nép életének egy igen fontos része. Az irodalom, az igazi irodalom nemcsak „olvasmány“, időtöltő szórakozás, hanem nevelés, népelet, munka és általában minden, ami a közösség életében szellemi ébresztő és mozgató erő: jelent: gondolat, ítélet, vélemény is.

De bizony mi még ott tartunk, hogy a nagyon keskeny literátus rétegen túl nagy tájékozatlanság és zavar uralkodik még az olyan egyszerű dolgokban is, mint az írók neve. Sokszor előadódik az a furcsa eset, hogy a buzgó olvasó összetéveszti Illés Bélát Illyés Gyulával, Veres Pétert Szabó Pállal és így tovább. Nem is szólva arról, hogy a valamennyire híressé vált könyveket is sokszor más-más író nevéhez ragasztják mihelyest túlmegyünk a literátus mesgyén. Mindez persze a sebtében való, felületes, divatos vagy külső követelményre történő olvasás következménye. De persze az irodalom is oka ennek. A jó irodalom felejthetetlenül teszi magát és helyet foglal az emberek eszében és szívében véglegesen. Ugylatnizik a magyar irodalom még nem egészében ilyen. De ami ilyen lehet, azt el kell juttatni az emberekhez, hogy megismerjék.

Mondjuk meg őszintén, sok minden történt itt már ebben az irányban. A Csillag után megszületett az Irodalmi Ujság és íme itt is születik egy új folyóirat. De szervezetileg is túl vagyunk az első próbálkozásokon. Az Olvasómozgalom ugyan — egy-két kivételes esettől eltekintve — nem igen elégített ki senkit, sem az írókat, sem az olvasókat, sem a Népművelési Minisztériumot, de mégis nagy dolog az, hogy könyvek tizezrei kerültek olyan kezekbe, amelyekben addig könyv alig fordult meg. Nem került egyik jó kézbe, de ez már velejár minden jószándékú kísérlettel. Mert ami véletlenül jó helyre került, az százszorosan behozza azt a veszteséget, amit a tévedések okoztak.

Mindenesetre ezek az első lépések ahhoz, hogy mi is elinduljunk az irodalmi köz-tudat megteremtésének az olyan útján, amelyet tavaly nyáron a Szovjetunióban láttam. Az Ogyesszától északra elhúzó délukrajnai pusztaságon, ahol még a földművelés is csak nemrégiben, már a szovjet időkben kezdődött, Berezovka vasútállomástól autóbuszokon mentünk a Sevcsenkó gépállomás tanyaközpontjára, be, be a pusztá közepébe, ahol még faluk sem voltak. Itt láttam, hogy az autóbuszunk sofförje egész csomag ukránnyelvű *Lityeraturnája Gazetá-t* (Irodalmi Ujságot) tett le az ülése mellé. Érdeklődtem kinek viszik, hova viszik. Kiderült, hogy a gépállomás dolgozóinak, akik, íme a napilapok mellett irodalmi lapokat is olvasnak, mégpedig nem is egyet-kettőt. Ezzel azonban nem elégedtem meg, hanem megkérdeztem, kiket ismernek az írók közül. És nemcsak a már világhírű szovjet írókról, hanem az ukrán írókról, Goncsárról, Kornejcsukról is tudtak. Nem is beszélve arról, hogy a gépállomásuk is a legnagyobb ukrán költő, Tarasz Sevcsenko nevét viseli.

Azt hiszem ez a kis példa többet mond minden magyarázatnál. Nálunk is sok termelőcsoport viseli már Petőfi nevét, de ennél többet kevesen tudnak az irodalomról s még kevesebbet a mai irodalomról. De ha jól végezzük a dolgunkat, írók, szerkesztők, terjesztők és kultúr munkások, akkor néhány év alatt a magyar dolgozó nép is megismerheti a saját irodalmát és benne a saját életét, mert az igazi irodalomban az élet emelkedik irodalommá és az irodalom változik életté, de már mindig magasabb fokon.

Veres Péter.

A „Könyvbarát” első számát nyújtjuk át az olvasónak. Havi folyóiratunk átfogó képet ad a magyar könyvkiadás munkájáról. Ismertetéseket, tanulmányokat közül a marxizmus-leninizmus klasszikusairól, a nagyjelentőségű politikai művekről, valamint a külföldi és magyar irodalom újonnan megjelent alkotásairól. A lapban megtaláljuk az új ifjúsági, ismeretterjesztő és tudományos könyveket is, valamint a hónap teljes könyvészetét.

A „Könyvbarát” segítséget jelent a könyvterjesztés, a könyvtári munka és a kultúrmozgalom dolgozóinak: közli az olvasók leveleit, az üzemi könyvpropagandisták és könyvtárosok tapasztalatait, rávilágít a városi és falusi könyvterjesztés, az üzemi és falusi olvasó-mozgalom példamutató eredményeire.

A „Könyvbarát” irányt mutat arra nézve is, hogy az egyes műveket milyen rétegek felé terjesszük, népszerűsítsük, miképpen valósítsuk meg a szocialista könyvpropaganda alapelvét: mindenki kezébe a legmegfelelőbb, leghasznosabb könyvet. Munkánk csak úgy lesz teljes, ha olvasóink hathatós támogatását élvezzük. Minél több bírálatot, észrevételt, jótanácsot és iránymutatást kapunk, munkánk annál hasznosabb lesz, annál jobban betölti szerepét: a haladó szellemű könyvnek, a dolgozók magasszínvonalú kultúrájának szolgálatát.

A „Könyvbarát” szerkesztősége.

Lenin műveinek második kötete magyar nyelven

Szocialista építésünk egyre fokozódó lendülete az elméleti megismerés terén is mind nagyobb követelményeket támaszt dolgozó népünkkel szemben. Nem dolgozhat ereje és tudása legjobbjának teljes bevetésével az, aki nem érti meg szocialista építésünk valamennyi összefüggését és kihatását. Ennek megértésére azonban csak a marxista-leninista elmélet tanulmányozása tehet képessé bennünket. Ezért hangoztatta szocialista építésünk bölcs kormányosa, népünk szeretett vezére — Rákosi elvtárs a közelmúltban ismételten az elmélet tanulmányozásának óriási fontosságát. Az elméleti ismeretek a szocialista építés minden területén megtermékenyítik munkánkat. Elméleti tudás nélkül viszont a munka során elvesztjük a távlatot, munkánk lendülete nem bontakozhat ki teljes nagyságában s végül szűklátókörű praktikizmusban feneklünk meg.

Ezidén marxista-leninista könyvkiadásunk újabb fejlődésfokát vezette be az a tény, hogy a Szikra Könyvkiadó Lenin legfontosabb munkáinak kiadásáról áttért Lenin műveinek teljes magyarnyelvű kiadására. Szocialista építésünknek ez az elméleti irodalom kiadása terén elért újabb kimagasló győzelme különösen nagy figyelmet érdemel. Azt jelenti, hogy népünk élenjáró fiainak és leányainak elméleti színvonala az elmúlt években jelentősen emelkedett. Azt jelenti, hogy nem érhetjük be többé Lenin legfontosabb munkáinak megjelentetésével. Elérkeztünk ahhoz a ponthoz, amikor Sztálin elvtárs műveinek teljes magyar kiadásával párhuzamosan Lenin szellemi alkotásának egész hatalmas fegyvertárát is hozzáférhetővé kell tennünk a magyar nép számára. És az a fogadtatás, amellyel Lenin műveinek első kötete dolgozó népünk minden rétegében találkozott, kézzelfogható bizonyítékát szolgáltatva annak, hogy a lenini szellemi kincs egészének megismerése, a jelentősen emelkedett elméleti színvonal eredményeképpen, valóban szűkséglétté vált dolgozóink körében.

Lenin műveinek első kötete, amellyel ma már dolgozó népünk legjobbjainak tízezrei ismerkedtek meg, a világproletariátus halhatatlan tanítómesterének és vezérének 1893—1894-ben írt munkáit tartalmazza. A második kötet, amely 1895—1897-ben írt műveit öleli fel, részben az első kötetben tárgyalt anyag folytatása és betetőzése, részben az oroszországi forradalmi szocialista munkásmozgalom további kibontakozásával és az orosz marxisták programbavágó feladatainak, továbbá konkrét taktikai és szervezeti feladatainak kidolgozásával foglalkozik. Ezeket a feladatokat Lenin már az első kötetbe felvett munkákban — elsősorban „Kik azok a «népbarátok» és hogyan hadakoznak a szociáldemokraták ellen” c. munkájában — is felvázolta. A második kötetben szereplő munkák ezen a téren hatalmas lépést jelentenek olyan értelemben, hogy Lenin a legszélesebb munkáštömegeknek írt agitációs művekben, valamint programtervezetekben fejt ki eszméit — az oroszországi forradalmi szocialista munkáspárt megteremtésének közvetlen gyakorlati előkészítése céljából. A második kötet a mozgalom fejlődésének azt az időszakát tükrözi, amikor Lenin kezdeményezésére megalakult a „Harci Szövetség a Munkásosztály Felszabadítására” szervezet, s ezzel az orosz szociáldemokraták Lenin vezetésével a marxizmusnak az öntudatos munkások viszonylag szűk körében folytatott propagandájáról áttértek a munkásosztály széles tömegeiben folytatott politikai agitációra.

A fentebb mondottak alapján a második kötet tartalma három pont köré csoportosítható. „A gazdasági romanticizmus jellemzéséhez”, „Az 1894/1895-ös kusztarösszeírás Perm kormányzóságban és a «kustár»-ipar általános kérdései”, „A narodnyik tervekavácsolás gyöngyszemei” c. nagyobb és egyes kisebb munkák a narodnyikok ellen irányuló mélyreható közgazdaságtani fejtegetéseket tartalmaznak s mintegy betetőzik a narodnyikság eszmei szétzúzását. „A gyári munkásokon behajtott bírságokról szóló törvény magyarázata” és „Az új gyári törvény” c. brosrák, „A Thornton-gyár munkásaihoz és munkásnőihez” és „A cári kormányhoz” c. röplapok, valamint a „Min török fejüket minisztereink” c. cikk a forradalmi szocialista agitáció mesterei tökélytel megalkotott mintaképei. Végül, „A szociál-

demokrata párt programtervezete és annak magyarázata“, „Az orosz szociáldemokraták feladatai“ és a „Melyik örökségről mondunk le?“ c. munkák már konkrét formában a marxista program, taktika és pártszervezés alapjait vetik meg. Mind a három csoportba tartozó munkák nagyszerű példát mutatnak arra, hogyan kell a marxizmus elméleti megállapításait a konkrét társadalmi és politikai viszonyok elemzése során alkalmazni, hogyan kell levonni az elemzésből ízig-veéig forradalmi következtetéseket és hogyan kell ezeket a következtetéseket olyan programpontokba és jelszavakba foglalni, amelyek a dolgozó nép milliós tömegeit a munkásosztály legtudatosabb rétegeinek vezetésével csatasorba állítják a politikai és társadalmi viszonyok megváltoztatása érdekében.

Ebben az időben Lenin elgondolásai az általa szervezett és vezetett körök révén már mély gyökereket eresztettek az élenjáró munkások között és át lehetett térni a következő lépésre, a tudományos szocializmus és a hatalmas hullámokat vető munkásmozgalom egyesítésének közvetlen előkészítésére. Az 1895—1896-os nagy sztrájkok a munkásokat „megtanították arra, hogy megértsék a *politikai helyzetet és a munkásosztály politikai szükségleteit*“. Ezen a talajon szervezte meg Lenin a „Harci Szövetség a Munkásosztály Felszabadítására“ szervezetet. Egy clyan forradalmi párt csirája volt ez, amely „a munkásmozgalomra támaszkodik, vezeti a proletariátus osztályharcát, a tőke és az önkényuralmi kormány ellen folyó harcot... és éppen abból meríti erejét, hogy *egyesíti* a szocialista és a demokratikus harcot...“

Lenin egy ilyen párt programkérdéseit, továbbá taktikai és szervezeti feladatait fejti ki részletesen a második kötetben szereplő több munkában. Leszegezi, hogy a marxisták korántsem vetik el a forradalmi örökséget, de nem érik be vele, hanem tovább fejlesztik az orosz társadalom legújabb követelményeinek megfelelően. Már pedig a századvégi orosz társadalmi viszonyok azt mutatják, hogy osztályhelyzeténél fogva csak a proletariátus lehet mindvégig következetes demokrata, az önkényuralom semmiféle engedményre nem képes ellensége. A szociáldemokraták — mondja Lenin — „mind elismerik, hogy a politikai forradalomra Oroszországban meg kell előznie a szocialista forradalmat“. Gyakorlati tevékenységükben ennek megfelelően azt a feladatot tűzik maguk elé, hogy a tőkésosztály ellen folyó harcot, amelynek célja az osztálytársadalom felszámolása és a szocialista társadalom megvalósítása, egybekapcsolják az abszolutizmus elleni harccal. E harc célja a politikai szabadság kivívása és Oroszország politikai és társadalmi rendjének demokratizálása. Ez az elgondolás volt az alapja a szociáldemokrata párt programtervezetének.

„Munkára hát, elvtársak! Ne vesztegessük a drága időt! Az orosz szociáldemokratáknak még igen sokat kell dolgozniuk, hogy kielégítsék az ébredő proletariátus igényeit, megszervezzék a munkásmozgalmat, megerősítsék a forradalmi csoportokat és egymással való kapcsolatukat, propaganda- és agitációs irodalommal lássák el a munkásokat, és az Oroszország-szerte szétszórót munkásköröket és szociáldemokrata csoportokat egységes *szociáldemokrata munkáspártban* egyesítsék!“

Lenin a második kötetben szereplő munkák legnagyobb részét a börtönben, illetőleg a szibériai száműzetésben írta. Ez a tény további ragyogó fényt vet Lenin szinte emberfeletti nagyságára. Hiába vetette börtönbe a cárizmus. Hiába hurcolta el ezer meg ezer kilométerre a nagy ipari központoktól, amelyek munkástömegeinek mélyén Oroszország jövője érlelődött. Lenin a börtönből is, Szibériából is mutatta az utat, a börtönben is, Szibériában is a kibontakozó orosz forradalmi munkásmozgalom vezére maradt és olyan műveket írt, amelyek eléggé fel sem becsülhető útmutatásokat tartalmaznak a világ minden országának munkásmozgalma számára.

Ma, amikor a magyar nép a Szovjetunió baráti támogatásával, szoros együttműködésben a többi népi demokratikus országgal, a szocialista építés útját járja, ezek a munkák még mindig eleven erővel szólnak hozzánk. Beható tanulmányozásuk, a szóbanforgó időszak alapos megismerésén túlmenően, a magyar munkásmozgalom problémáinak alapos megértését, a marxista-leninista módszerben való elmélyülést és a marxizmus-leninizmus termékeny alkalmazását egyaránt megkönnyíti számunkra.

Rákosi Mátyás új könyve:

A békéért és a szocializmus építéséért

Rákosi elvtárs most megjelent kötete középpontjában a magyar dolgozó nép boldogulásának legfontosabb, legdöntőbb két kérdése áll: a béke megvédésének, a szocializmus felépítésének kérdései. Ezt fejezi ki a kötet címe is.

A béke biztosítása nélkül nem lehetséges szocialista építés és a szocializmus építése és felépítése nélkül nem biztosíthatjuk békénket. Ezért ez a két kérdés szoros egységet képez.

„A két feladat — mondja Rákosi elvtárs — csak együtt valósítható meg, egyik feltételezi a másikat, egymástól el nem választhatók.“

Rákosi elvtársnak az utóbbi két esztendőben írt valamennyi cikkén, valamennyi beszédén végighúzódik a béke fenntartásának, harcok megvédésének gondolata. Gyűlöljük a béke ellenségeit, a háború vámszedőit, mert eredményeinket, jövő reménységünket akarják megsemmisíteni. De a gyűlölet magábanvéve nem elégséges, nem véd meg bennünket a megátalkodott ellenséggel szemben. Rákosi elvtárs a jó gazda gondosságával néz körül házunk táján és figyeli a külső ellenséget, amely kertjeink alatt ólálkodik. Számbaveszi a nyugati imperialistákat, élükön az amerikai bankár- és gengszter-kormányal, amelynek életeleme a háborús méregkeverés és számbaveszi európai ügynökeiket. Figyelmünket elsősorban közvetlen szomszédunkra, a fasiszta Tito-rendszerre irányítja.

„A mi déli határainkon ágál és provokál az amerikai imperialisták ügynöksége, a Tito-kormány... Különösen a háborús uszítás és kardcsörtetés terén fejtenek ki Titóék nagy tevékenységet“ — állapítja meg Rákosi elvtárs.

Rákosi elvtárs azonban nemcsak a határainkon és másutt ágáló, kardcsörtető ellenséget látja meg, hanem számbaveszi a béke erőit is és a számadást azzal a megnyugtató, biztonságot adó eredménnyel zárja le, hogy a béke erői fölényben vannak a háború hiénáival szemben.

„A béke erői — mondja Rákosi elvtárs — ellenállhatatlanul nőnek, a béke erőit nem lehet legyőzni.“

A békét azonban nem adják ingyen, a békéért harcolni kell, a békéért áldozatokat kell hozni. Rákosi elvtárs büszkén mutat rá nem egyszer arra, hogy ebben a harcban népünk, Pártunk vezetésével derekasan kiveszi részét. A Világifjúsági Találkozó résztvevőivel ezt így közölte Rákosi elvtárs:

„A béke frontjának az a szakasza, amelynek megőrzése a magyar dolgozókra, a magyar ifjúságra van bízva, erős és szilárd. Ránk bizton számíthatnak mindenütt, ahol a békét kell védeni, ahol a békéért folyik a harc.“

És ezt a biztonságot, szilárd öntudatot és harckészséget tükrözi vissza az a jelszó is, amelyet az 1949-es választásokra kovácsolt Rákosi elvtárs és amely azóta egész népünk szeretett jellegéjévé vált:

„Magyarország nem rés, hanem erős bástya a béke frontján!“

Erős bástya vagyunk, mert népünk tudatosan harcol a békéért és mert ezt a harcunkat, ha kell, fegyverrel a kézben is folytatni tudjuk. Rákosi elvtárs nem győzi hangsúlyozni, hogy az imperialisták és titóista láncos kutyáik csak akkor tarthatók féken, ha erős hadseregünk van, amely fegyveresen akadályoz meg minden háborús kezdeményezést.

A magyar dolgozó nép felismerte az új honvédség jelentőségét, megérti, hogy nálunk a honvédség békénk védelmének egyik legfontosabb záloga. És megértette ezt elsősorban a magyar ifjúság is, amely most szívesen megy a demokratikus honvédséghez' — mondotta Rákosi elvtárs 1949 májusában.

Néphadseregünk erejét — tanítja Rákosi elvtárs — a néppel való összeforrottsága adja.

Rákosi elvtárs tehát kettős útmutatást ad népünknek a béke frontján folytatott küzdelemben. Politikai harc a békéért, az egész nép megnyeréséért a békeharcra és hadseregünk erősítése, kiépítése a béke biztos fegyverévé.

Rákosi elvtárs minden munkájában arra tanít bennünket, hogy a békéért folytatott küzdelemünk nem öncélú sóvárgás a béke után, hanem szerves része, kiegészítője szocialista társadalmat építő, az emberi elnyomást és kizsákmányolást egyszer s mindenkorra megszüntető munkánkknak.

A szocializmus építése szempontjából az az időszak, melyet Rákosi elvtárs új könyve felölel, döntő jelentőségű. Erre az időszakra esik a szocializmus építését előkészítő, előfeltételeit megteremtő hároméves terv befejezése és a szocializmus alapjait lerakó, a szocializmus építését elindító ötéves terv kezdete. Ez fordulópont nemcsak gazdaságunk szerkezeti átalakításában, hanem hazánk egész történetében és természetesen az elméleti és gyakorlati kérdések és feladatok hatalmas sorát veti fel.

Rákosi elvtárs könyvében gyakran és részletesen foglalkozik az olyan alapvető kérdésekkel, mint a szocialista ipar kiépítése és ezen belül a nehézipar döntő szerepe, vagy azzal a kérdéssel, mely az egész szocialista átalakulás egyik kulcspontját képezi: a falu szocialista átalakulásának, a mezőgazdaság társas termelésre való átvezetésének kérdésével. Részletesen foglalkozik a tervezés, a technikai vezetés, a munkafegyelem alapvetően fontos kérdéseivel. És természetesen a szocialista tervgazdálkodás tárgyi problémáinak vizsgálata közben soha, egy pillanatra sem feledkezik meg a kérdés személyi oldaláról: a szocialista ember kifermálásának, a szocialista munkaerkölcs megteremtésének kérdéséről.

„Amikor a munkásújtó, az élmunkás, az észszerűsítő — mondja Rákosi elvtárs — új termelési módokon töri a fejét, anyagot takarít meg, jobban kihasználja a gépet, azzal nemcsak saját életszínvonalát növeli, nemcsak jobban keres, de egyben meggyorsítja, megszilárdítja a szocializmus építését is. Ez a felismerés, szemben a kapitalista világban szerzett tapasztalatokkal, változtatja meg a szocialista munkás beállítottságát a géphez, a munkájához. Ez világítja meg számára azt a kapcsolatot, ami a maga egyéni munkája és a szocialista országépítés között van.“

Ez az átalakulás, az új szocialista ember kifermálódása nem megy azonban magától, nem történik zökkenők és nehézségek nélkül. Rákosi elvtárs a DISz kongresszuson elmondott beszédében részletesen kitért „a régi, megvert kapitalista rend szellemének, gondolkodásmódjának, szokásainak“ jelentőségére és fejlődésünket gátló hatására.

A maradiság, a kisértő mult ellen kell felvennünk minden vonalon a harcot az új, szocialista munkaerkölcs és ezen keresztül az új, szocialista embertípus kialakításáért folytatott küzdelemben. Ebben a küzdelemben a legnagyobb feladat természetesen a kommunistákra vár. A kommunistáknak élen kell járniok és példát kell mutatniok a szocialista munkaerkölcs, a munkához való új, szocialista viszony kialakításáért folytatott küzdelemben éppen úgy, mint minden más területen is.

A munkásosztály kimagasló jelentőségű teljesítményei mellett Rákosi elvtárs természetesen rámutatott arra a folyamatos formálódásra és átalakulásra is, amelyen értelmiségünk becsületes és haladó része és főleg dolgozó parasztságunk keresztülmegy. A parasztságnak ez a biztató fejlődése egyik biztosítéka annak,

hogy a falu megindult szocialista átformálódása rövidesen a teljes szocialista átalakulásban, az egyéni termelés helyébe lépő társas termelés általánossá válásában fog kifejeződni.

„Két vagy három éve — mondotta Rákosi elvtárs — mindenki csak magával törődött, az volt az elve: kaparj kurta, neked is lesz. A termelőcsoportban dolgozó parasztságnak a beállítottsága egészen más. Kiszélesedik előtte a látóhatár és ugyanúgy, mint az ipari munkás, felismeri a saját sorsa és az ország építése közt az összefüggést és a kölcsönhatást. Új emberré alakul.“

A szocialista munkaerőkölcs utat tör magának városban és falun egyaránt, a termelés szocialista átalakulásával párhuzamosan megjelenik és birtokába veszi a termelőeszközöket az új, szocialista ember. Ennek az új embertípusnak a kialakulását mutatja meg számunkra Rákosi elvtárs könyvében. Ezzel hatalmas mértékben hozzájárul a kialakulás és formálódás tudatossá válásához és meggyorsításához.

Rákosi elvtárs népünk és Pártunk vezére, a magyar dolgozó nép és a Magyar Dolgozók Pártja egységének, összeforrottságának létrehozója és megteremtője. Elsősorban neki, az ő bölcs vezetésének köszönhető, hogy Pártunkat ma már az egész dolgozó nép vezetőjének ismeri el. Joggal hivatkozik tehát éppen Rákosi elvtárs nem egyszer arra, hogy népünk előrehaladásának, felemelkedésének minden lépése Pártunk jó munkájának, a kommunisták önfeláldozó harcának eredménye.

„Pártunk fejlődésének és eredményeinek — mondja Rákosi elvtárs — hatása tükröződik vissza népi demokráciánk minden eredményében és sikerében. A kettő elválaszthatatlanul összefügg. Amit elértünk: a magyar népi demokrácia gazdasági és szociális felemelkedése, sikerei a kultúra terén, belépése a szabad nemzetek megbecsült családjába, mindez elsősorban nagy Pártunknak, a Magyar Dolgozók Pártja igen jó munkájának köszönhető.“

Ugyanakkor, amikor Rákosi elvtárs kihangsúlyozza és büszkén mutatja meg Pártunk jelentőségét és hatalmas érdemeit népünk előtt, soha egy pillanatra sem mulasztja el rámutatni Pártunk és népgazdaságunk hibáira és gyengéire, sohasem mulasztja el figyelmeztetni bennünket az elbizakodottság, a beképzeltség veszélyére, a kritika és önkritika szükségességére.

A kritika és főleg az önkritika hiánya — mutatja ki továbbá Rákosi elvtárs tág teret nyit Pártunkban a bürokrácia elhatalmasodásának, a pártdemokrácia elsorvadásának, az éberség ellenyulásának és ezen keresztül az ellenség behatolásának a Pártba.

„Fokozni kell az éberséget az ellenséggel szemben. Minden vonalon erősíteni kell a pártfegyelmet. Meg kell követelni a marxista-leninista tudást. Nem szabad túrnünk sehol a legcsekélyebb pártellenes megnyilvánulást, a cinizmust, a pártvonalától való elhajlást, a liberalizmust a pártmunkában. Egyszóval szorosabbra kell fűzni a Párt sorait. Fel kell venni a harcot minden téren az ellenség ideológiai behatolásával, vagy azzal a kísérettel szemben, hogy ügynökeit Pártunkba becsempéssze.“

Rákosi elvtárs tehát számtalan esetben figyelmeztetett és figyelmeztet bennünket arra, milyen veszélyeket és hibákat, magatartásbeli és politikai eltéréseket kell elkerülnünk és kiküszöbölnünk ahhoz, hogy valóban jó kommunistákká, Pártunk hasznos tagjaivá válhassunk. Ugyanakkor nemcsak azt mutatja meg, milyen ne legyen a kommunista, hanem bemutatja a jó kommunista pozitív tulajdonságait is.

És ugyanezt hangsúlyozza még egyszer, több mint egy évvel később a Társadalmi Szemle 5. évfordulójára írt cikkében:

„Világos, hogy az élesedő helyzet fokozott követelményeket állít párttagjaink elé. Most újra több fegyelemre, példamutatásra, áldozatkészésre, bátor kiállásra, éberségre és elszántságra van szükség.”

Rákosi elvtárs és vezetésével Pártunk és népünk minden tettének és cselekedetének, minden gondolatának mélyén, kimondva vagy kimondatlanul ott van, ott él a végtelen hála és szeretet nagy felszabadítónk, a hatalmas Szovjetunió és bölcs vezére, Sztálin elvtárs iránt.

„Mikor népi demokráciánk fejlődésének és sikereinek rúgóit feltárjuk — mondja Rákosi elvtárs — az első és döntő erőként felszabadítónk, a Szovjetunió segítségét kell méltatnunk. Ez a segítség, amelyet száz formában nyújtott számunkra a szovjet nép és nagy vezére, a magyarság igaz barátja, a bölcs Sztálin, volt eddigi sikereinknek alapja és ez lesz jövő sikereink záloga is.”

A Szovjetunió és Sztálin elvtárs és ennek következtében a hála a Szovjetunió és a hála Sztálin elvtárs iránt, elválaszthatatlan. Sztálin elvtárs, a szovjet nép vezére, egyúttal az egész világ felszabadításáért küzdő, vagy szabadságát építő és védelmező dolgozóinak vezére. Sztálin elvtárs legjobb és leghűségesebb magyar tanítványa, Rákosi elvtárs sohasem felejtkezik meg arról a felmérhetetlen segítségről, melyet a Szovjetunió adott és ad nekünk, de mindig külön kiemeli azt a hatalmas, döntő szerepet, melyet ebben a segítségben a bölcs és népünket szerető vezér, Sztálin elvtárs gondoskodása jelent.

„A magyar dolgozó nép tudja és hálás érte, hogy vezetője és sokat hányatott hajójának biztoskezü kormányosa, a Magyar Dolgozók Pártja, Sztálin nyomdokait követi, hogy a magyar kommunisták Sztálin tanítványai és hogy sikereik úgy nőnek, ahogy elsajátítják és alkalmazzák a sztálini tanításokat.”

A Szovjetunió és Sztálin elvtárs iránti szeretet és hála Pártunk és népünk előrehaladásának hatalmas rúgója, a Szovjetunió és Sztálin elvtárs példájának követése, előrehaladásunk legbiztosabb záloga. Erre tanít bennünket egész történelmi tapasztalatunk, erre tanít Rákosi elvtárs minden egyes írása és beszéde.

Rákosi elvtárs könyve egy darab történelem és a marxizmus-leninizmus alkalmazásának, a szocializmus építésének tankönyve egyidejűleg. Hogyan tanulmányozzuk ezt a könyvet, hogyan használjuk fel mindennapi munkánkban? Azt hiszem, kétféleképpen. Először úgy, mint tankönyvet. Nézzük át végig az egész kötetet, tanulmányozzuk, készítsünk belőle jegyzeteket. Másodszor, amikor már megismertük, vegyük elő minden alkalommal, amikor valamilyen probléma merül fel mindennapi munkánkban, amelyet nem tudunk megoldani, vagy amelynél úgy érezzük, hogy az általunk talált megoldás esetleg nem kielégítő. Nincs olyan kérdése szocialista építésünknek, békeharcunknak, pártépítésünknek, amelyek megoldásánál ne tudnánk felhasználni Rákosi elvtárs útmutatásait, melyekhez ne kapnánk hasznos és konkrét tanácsokat Rákosi elvtárs könyvéből.

Réti László

Rákosi Mátyás: A békéért és a szocializmus építéséért. 544 l. (Szikra).

Mire készül a Szikra könyvkiadó?

SZTÁLIN MŰVEI: 6. KÖTET.

Az 1924-ben írott, a békés építőmunkára való áttérés és a népgazdaság helyreállításához fűződő művek gyűjteménye.

*

DIAZ: A SPANYOL NÉP.

A Spanyol Kommunista Párt volt főtáskájának cikkei és beszédei a spanyol polgárháború idejéből, a spanyol nép hősi harcáról.

JEFIMOV: KINA LEGÚJABBKORI TÖRTÉNETE.

Kína történetét tárgyalja a XVIII-ik századtól 1945-ig. Részletesen ismerteti a tajping és boxerlázadás hátterét, Szunjatszen reformjait.

*

IDEGEN SZAVAK SZÓTÁRA.

A mű ismerteti a politikai, gazdasági, technikai és kulturális téren használatos idegen kifejezések rövid magyarázatát.

Kétezer falusi népkönyvtár

Jánosi Ferenc elvtársnak,

a népművelési miniszter helyettesének

1951 április 29-én a balatonszárszói népkönyvtár átadásakor mondott beszéde

Szabad hazánk, dolgozó népünk fejlődése egyre gyorsabbá és gyorsabbá válik. Napról-napra szebb, gazdagabb erősebb lesz országunk, jómódúbbá, műveltébbé, egészségesebbé és harcosabbá dolgozó népünk. Újabb és újabb eredményeket érünk el a szocializmus építésében városon és falun egyaránt, felemelt ötéves tervünk még gyorsabbá teszi fejlődésünket, megbecsült tagjai vagyunk a béketábornak.

Mindez nem magától született és születik. A baráti szovjet nép felszabadító és segítő keze, nagy Pártunk, Rákosi Mátyás elvtárs útmutatása, népünk szívós harca és megfeszített munkája: mindez elengedhetetlenül szükséges ahhoz, hogy minden rendű és rangú ellenségeinkkel, az utunkban sűrűn felbukkanó akadályokkal sorra megbirkózzunk, egyre többet és egyre jobban építsünk, egyre gyorsabban haladjunk előre.

Szaporodó eredményeink között jelentős állomás, hogy ma itt, a szocialista községgé alakult Balatonszárszón megnyitjuk a kétezredik népkönyvtárat.

Rákosi Mátyás elvtárs mondotta: „*Alapvető, hogy a könyvnek Magyarországon új közönsége, új olvasótábora van és a dolgozó nép, amely a régi rend alatt kizsákmányolva, tömegeiben úgyszólván nem olvasott könyvet, most olvas, jeléül annak, hogy van ideje, kedve és anyagi lehetősége a művelődéshez.*”

Pártunk, kormányunk minden eszközzel elősegíti, hogy népünk sűrűjében, munkásságunk és dolgozó parasztságunk tömegeiben egyre gyorsabban növekedjék a kiművelt emberfők száma. Ezen a téren egyre fontosabb szerep jut a népkönyvtári hálózatnak, amelyhez ma több mint 4500 könyvtár tartozik (üzemi és falusi könyvtár együtt) s e könyvtárakban 2 és fél millió könyv várja a dolgozókat, akik egyre inkább megtanulják, hogy — amint Révai József elvtárs népművelési miniszter Pártunk II. Kongresszusán mondotta — „ma dolgozni és művelődni egyet jelent”. Dolgozó népünk s benne dolgozó parasztságunk egyre inkább szegyennek tartja, hogy ma, amikor minden lehetőség megnyílik a műveltség elsajátítására, valaki ne tanuljon, ne művelődjék, ne akarjon megismerkedni mindazzal az értékkel, amit többek között az irodalom adhat a dolgozóknak.

Új hazafiság hatja át népünket, és ez megmutatkozik nemcsak abban a hatalmas munkakedvben, amellyel a szocialista ipart és mezőgazdaságot építi, hanem abban a szenvedélyes mohóságban is, amellyel magáévá akarja tenni a művelődés minden területét, amelytől elnyomó urai századokon keresztül elzárták. Ahogy az övé, a népé lett ez az egész ország, ugyanúgy meg akarja hódítani és egyre inkább meg is hódítja népünk a művelődést is. Rohamosan növekvő érdeklődéssel tekinti meg a róla és hozzá szóló új színdarabokat, filmeket, olvassa íróink és költőink új alkotásait, tanulja az új világ építésének tapasztalatait a Szovjetunió, a népi demokráciák, a béketábor irodalmából és egész kultúrájából. Egyre inkább ki tudja fejezni, mit vár íróinktól, művészeinktől s ugyanakkor saját maga is építőjévé válik új művelődésünknek, vidám, boldog életét megmutató dalaival, táncaival, zenéjével.

Igy válik a művelődés, az irodalom építő szerszámmá népünk életében, amellyel gyorsabban, eredményesebben tudja építeni jövőjét városon és falun egyaránt, így alakul ki a művelődés területén is népünk egysége, így tűnik el egyre inkább a művelődés területén is a város és falu közötti különbség.

De a művelődés, az irodalom nemcsak építő szerszám, hanem fegyver is: teleplezi ellenségeinket, megmutatja hibáinkat, a béke harcosaivá nevel.

A Szovjetunió utat mutat íróinknak és költőinknek arra, hogy dicső mul-tunknak, mai küzdelmeinknek és virágzó jövőnknek a valóságra támaszkodó, hősiességre, önfeláldozásra lelkesítő ábrázolásával hogyan adjanak műveikben még jobb munkaszerszámot és még élesebb fegyvert dolgozó népünk kezébe. A most lezajlott Írókongresszus kifejezésre juttatta, hogy íróinknak és költőinknek rendít-hetetlenül kell követniök Petőfi Sándor szavait: „Előre hát, mind, aki költő, a nép-pel tüzön-vizen át! Atok reá, ki elhajtja kezéből a nép zászlaját!” Minden remé-nyünk megvan reá, hogy íróink és költőink méginkább dolgozó népünk s benne a szocialista mezőgazdaság útjára egyre nagyobb arányokban rálépő dolgozó parasztságunk tanítóivá, munkatársaivá, bajtársaivá válnak.

Meg vagyunk győződve arról is, hogy Balatonszárszó szocialista község dolgozói egyre jobban és jobban fel fogják használni munkájukhoz, életük szebbé, gazdagabbá tételéhez ezt a most megnyíló könyvtárat is és jó dolgozók s egyben jó olvasók is lesznek; nem felejtik el, hogy munkájuk, fejlődésük tükörképe lesz nem utolsó sorban az is, hogy mennyien vették igénybe ezt a könyvtárat, mennyien olvastak el egy-egy könyvet, mennyire használták fel azokat a tapasztalatokat, amelyeket a szocialista mezőgazdaságról a szovjet könyvek rejtenek magukban, mennyire teszik magukévá mindazt az értéket, amely versekben, regényekben rejlik s amelyek az új, szocialista embert alakítják bennünk.

Szeressétek a könyvet, a tudást, a művelődést!

Soha ne feledjétek, hogy amikor nálunk újabb és újabb könyvtárakat adunk át a dolgozóknak, az imperializmus országaiban nyilvánosan elégetik a dolgozók ügyéért harcoló könyveket, börtönbe vetik, halálra kínozzák a nép, a béke ügye mellett kiálló írókat és művészeket. Ne feledjétek, hogy a jó könyv, a szabadság, a haladás, a béke pártján álló irodalom éles és fényes fegyverünk abban a harcban, amelyet új országunk felépítéséért, a béke megvédéséért folytatunk együtt a dolgozók millióival szerte a világ minden táján s amely harcnak az élén népünk igaz barátja, a nagy Sztálin áll.

Az újonnan felavatott balatonszárszói könyvtár első olvasói.

A nagy napok közül a legnagyobb

A napokban jelenik meg a Művelt Nép Könyvkiadónál Dobozy Imre Turkeve című könyve. A mű lapjain megelevenedik a küzdelem, melyet dolgozó parasztságunk vívott a Párt és munkásosztályunk vezetésével, támogatásával a szebb, emberibb életért, a szövetkezetért. Dobozy beszámolójából megismerjük a kevieket, a dolgozó parasztság színe-javát, akik megteremtették a szövetkezeti várost, a szocialista Turkevét. Dobozy könyvéből idézzük az alábbi részletet:

A kisújszállási úton nagy, fekete autó fut Kevi felé. T. Kisné elébb csak látja, de aztán nézi. Jön az autó, már itt is van, alig ötven méterre, húszra, tízre, hopp, eliramodott — de az ablaküvegen át, villanásnyi időre, egy arcot lehetett látni. T. Kisné szíve hevesen megdobban, szeme kerekre tágul. Nem, ez nem lehet... de mégis, hiszen ha nem látta volna, akkor is tudná, érezné! Itt van, itt Keviben, köztünk!

Összekapja magán a kendőt s megindul az úton, egyre sebesebben, a kendő jobbra-balra röpköd a szélben... jaj, csak most az egyszer közelebb volna a város!

Radics Lajosné ebben a percben jön ki a Széchenyi-utcai patikából. Hétéves kislányának vett orvosságot, most hát hazafelé igyekszik, hogy Terike mihamarabb felépüljön a megfázásból. A pártbizottság elé autó kanyarodik. Radicsné félszemmél néz csak oda, hiszen siet, de a következő pillanatban majdnem elejti az orvosságos üveget. Nem igaz! De igaz! Igaz, igaz! Most, ahogy felmegy a lépcsőn, ahogy belép a pártbizottság ajtaján, egy pillanatra látni arcának ismerős, kedves mosolyát... Radicsné felocsudik, megfordul és teljes erővel fut a főutcán, a Vörös Csillag irodája felé. Egyszerre érkezik a kapuba T. Kis Mihálynéval, egyszerre ugrálnak fel a lépcsőkön s odabent egyszerre kiáltják, örömtől-lihegéstől elfúló hangon:

— Itt van! Itt van Rákosi Mátyás!

Az emberekkel telezsúfolt, zúgó, morajló irodában egyszerre csend lesz. Kelemen Teri szava jön meg legelébb.

— Hol?

— A pártbizottságon! Láttam!

Most már egyszerre ötvenen kérdik:

— Láttad? A magad szemével? És ő? Rád nézett? Ugye, mosolygott? Hova ment be? Meddig marad? Ide is eljön? Hátha eljön, egy-kettőre csináljunk rendet!

Tizen ugranak seprűért, takarító-szerszámmért, csinósítják az irodát, készülnek boldogan, sebesen dobbanó szívvel, büszkén... Hátha egy pillanatra, csak egy pillanatra ide is benéz...

A pártbizottságon együtt vannak a város vezetői: a pártbizottság tagjai, a tanács elnöke, a termelőszövetkezetek elnökei, párttitkárjai. Megbeszélés van éppen, a szövetkezeti fejlődés legfontosabb kérdéseiről folyik a szó: az agitációról, a vetőmagról, az új tagokkal való foglalkozásról, a megnőtt szövetkezetek munkaszervezetének kialakításáról, a kevi kulákok mindjobban erősödő támadásáról, egyszerűen a márról és a holnapról. Egyszerre csak belép Rákosi elvtárs. A mezőgazdasági osztály küldötte elakad a beszédben, Tóth Lajos megkapaszkodik az asztal szélében, Lovas Lajos felugrik s csak áll, áll, mintha földbenőtt volna a lába. De Rákosi elvtárs már leveti kabátját, sorba kezét fog mindenkivel s azt mondja, oly kedvesen, otthonosan, hogy a meglepetés feszültsége egyszerre feloldódik:

— Lássunk munkához elvtársak.

Először ő kérdez. Mindent tudni akar, az eredményeket is, de a gondokat, nehézségeket is. A kevik sorra beszámolnak a szövetkezetek munkájáról, a termelésről, a közös állattenyésztés eredményeiről — mindarról, ami lehetővé tette a mostani nagy ugrást. Rákosi elvtárs elismeréssel bólint: a kevik nem dolgoztak rosszul. De az a fontos, hogy előre nézzenek. Hiszen, ha meggondolják, látják, milyen messze vannak az elért eredmények a Szovjetunió szocialista mezőgazdaságának

nagyszerű eredményeitől. Itt van például a kukorica, amelyből a Szovjetunióban kétszer-háromszor annyit is megtermelnek holdanként, mint itt. Hogyan? Ugy, hogy a kolhozok felhasználják a tudományos kutatások eredményeit, évről-évre fejlettebb agrotechnikát alkalmaznak, pontosan betartják a legkedvezőbb vetési időt s így tovább. Róluk kell példát venni, tőlük kell tanulni. A kevi termelőszoövetkezetek legfontosabb feladata, hogy még jobban, mindig jobban gazdálkodjanak.

Rákosi elvtárs megállapítja: ehhez több gép kell, mint amennyivel a kevi gépállomás ezidőszereint rendelkezik. Több gép, több technika, mert hiszen ilyen nagy gazdaságok csak megfelelő gépielő segítségével tudják igazán megmutatni, hogy mire képesek — s neki lesz rá gondja, hogy a keviék mielőbb megkapják a szükséges gépeket.

Az asztal körül ülők szeme felcsillan. Gépek, sok gép — ez a legfontosabb, ez a legnagyobb segítség. A szövetkezeti emberek a gépek hátán formálják majd igazán újjá a kevi határt, az életet. A több gép azt jelenti, hogy idejében és jól el tudják végezni a munkát, hogy a legnehezebb munkák terhe lemegy az emberek válláról, hogy jó terméseredmények lesznek s nőnek, erősödnek, gazdagodnak a szövetkezetek. A több gép azt jelenti, hogy a keviék még jobban érzik a munkásosztály testvéri segítségét és kint a mezőkön még keményebben harcolnak azért, hogy bő terméssel, sok élelemmel, nyersanyaggal viszonzák a városnak e nagy segítségét.

Rákosi elvtárs figyelemmel hallgatja, hogy mekkorát nőtt az egyes termelőszoövetkezetek taglétszáma, területe. Igen, ez is jó munka. De a sikerek ne homályosítsák el a keviék látását. Most van legnagyobb szükség az éberségre, óvatosságra. Az éberségre az ellenség miatt, mely egyre elkeseredettebben és egyre agyafurtabb módon próbálja hátráltatni a szövetkezeti mozgalom fejlődését. Bernát elvtárs beszámolt róla, hogy a kulákok megkísérlték a szövetkezetekbe való becsúszást. Kánya Lajos negyvenkét holdas kulák például kettéosztotta a földjét s mint huszonnégy holdas „középparaszt” jelentkezett az egyik termelőszoövetkezetbe. Kánya nem az egyedüli próbálkozó s nagyon kell vigyázni, hogy a szövetkezetek elhárítsák az ilyen próbálkozásokat: egyetlenegy befurakodott kulák helyrehozhatatlan károkat okozhat.

És most van szükség a legnagyobb óvatosságra, türelemre a még kívül levő dolgozó parasztokkal szemben. A legkisebb erőltetést, kényszert sem szabad alkalmazni. Akit erőltetnek, az aztán minden káknán csomót keres. Az egyelőre ügysem találja helyét a szövetkezetben s a menetközben adódó gondok, nehézségek láttán, melyek a legfejletlenebb termelőszoövetkezetekben is előfordulnak, összes kétségei felélednek. Azokat a dolgozó parasztokat, akik még erősen töprengenek, nem szabad feleslegesen zaklatni: hagyni kell őket, hadd gondolkodjanak, hadd figyeljék egy darabig még kívülről a termelőszoövetkezetek munkáját, életét. Előbb-utóbb úgyszólván meggyőződnek a szövetkezés előnyeiről és belépnek. Jobb, ha az ilyen erősen tétovázó dolgozó parasztokat a népnevelők nem keresik fel sürű egymásutánban nyolcszor-tízszor is s nem akarnak náluk mindenképpen gyors döntést elérni.

Igen, ez a helyes — a keviék érzik, hogy milyen felmérhetetlen segítséget, útmutatást kaptak ebben a néhány mondatban. És hallgatják, feszült figyelemmel hallgatják Rákosi elvtársat, nehogy akárcsak egyetlen szavát elmulasszák, vagy elfelejtsék. Hiszen Rákosi elvtárs most is, a keviéken keresztül is milliókhoz szól, az egész falu jövőjéről beszél. A jövőről, mely nem csak a munkát, a gazdálkodást változtatja meg, hanem az életet, a városok és falvak arculatát is.

Mire készül az Új Magyar Könyvkiadó

A napokban jelenik meg GALINA NYIKO-LAJEVA, Sztálin-dijas regénye: „ARATÁS”, amely a háborúutáni szovjet kolhozok boldog életét mutatja be.
SZTROKOVSKIJ: „GYAR ÉPÜL AZ ŐSERDŐBEN” című regénye az 1930-as évek

hósi korszakának egyik ragyogó építkezését: a kuznyecki medence őserdejében létesített nehézipari bázis munkáit viszi az olvasó elé.

Új kiadásban jelenik meg LJEV TOLSZTOJ: „ANNA KARENINA” című világhírű regénye.

Soha úgy nem szerették, ápolták kulturális hagyományainkat, mint ma . . .

A Magyar Klasszikusok és a Szépirodalmi Kiskönyvtár margójára

A magyar nép évszázadok óta küzdött szabadságáért, emberi jogaiért, hazája függetlenségéért. Egy nép története ez s történetírói a nagy klasszikusok. Ez a küzdelem a szabadságért ezerkilencszáznegyvenötben teljesedett ki, mikor a nagy Szovjetunió felszabadította hazánkat. A régi harcosok is győztek a felszabadulással: Dózsa parasztjai, Rákóczi kurucjai, negyvennyolc hősei elérték célkitűzéseiket népükben, leszármazottaikban.

A felszabadulás után világosodott meg a magyar nép története, a felszabadulás után emelkedett fel méltó helyére egész haladó hagyományunk s klasszikus íróink ma már elevenen, megbecsülten, egy felnőtt ország előtt beszélnek a keserves ifjúkorról.

Révai elvtárs írja: „Hazaszeretetre nevelni csak úgy lehet, ha felébresztjük és ébrentartjuk népünkben azt a tudatot, hogy a jelen harcai és a múlt harcai között mély összefüggés van, hogy újat alkotva is folytatjuk azt, amit a magyar nép legjobbjai elkezdtek s mi betetőzünk. A klasszikus örökség kritikai elsajátítása nélkül hazafiús nevelés nincs és nem lehet” — írja Révai elvtárs. Klasszikus íróink nagyszerű műveket írtak a múlt honvédő háborúiról. Egyik legjobb történelmi regényünk Gárdonyi: Egri csillagok című műve, a törökök elleni harc szenvedélyes, mélyen emberi éposza. Gárdonyi nem a sorsszerűséget, a fátum vad végzéseit látja a magyar történelemben, hanem a nép harcának, hősiességének vagy megingásának következményeit. Az Egri csillagokban nem az eleve elrendelés szakítja meg az országokra zúduló török hadak hódító útját, hanem Dobó, Bornemissza Gergely, az egri vitézek elszántsága, kitartása, bátor hazaszeretete.

De nemcsak a múlt hősi honvédő háborúit, nagy harcait ábrázolták klasszikus íróink művészen. Kritikai realistáink — Eötvös József, Mikszáth Kálmán, Móricz Zsigmond — leleplezték az uralkodó osztályok rothadtságát, nagyszerű költőink megszólaltatták a nép hangját, örömét, bánatát, gyönyörű verseikben megénekeltek az ember legtisztább, legszebb érzéseit.

Soha úgy nem szerették, soha úgy nem ápolták kulturális hagyományainkat, mint ma és ami a legfontosabb — soha annyian nem olvasták a műveiket, mint ma. Nem is olvashatták, hisz a népelnyomó rendszerek mindent megtettek, hogy e vádló, ítélkező írások ne juthassanak el a néphez. Féltek a nagy klasszikusoktól. Ma azonban a könyvkiadás célja az, hogy minél szélesebb rétegekhez eljuttassa regényeiket, verseiket, drámáikat.

A Magyar Klasszikusok sorozat az ötéves terv során eljuttatja a dolgozó néphez örökségünk legnagyobb értékeit, a magyar irodalom kezdeteitől Móricz Zsigmondig, József Attiláig. Ez a nyolcvankötetes sorozat felöleli forradalmár költőink — Petőfi, Ady, József Attila — mellett kritikai realistáink regényeit, egész gazdag líránkat, népköltészetünket, drámánkat s így mintegy összefüggésében mutatja majd be a magyar irodalom fejlődését. Még közelebb hozzák az olvasóhoz az egyes írókat, költőket a bevezető tanulmányok, melyekben legjobb irodalomtörténészeink és íróink adnak alapos, mély marxista szellemű értékelést. A sorozat Eötvös nagy társadalombíráló regényével, A falu jegyzőjé-vel indult, majd Csokonai és Vörösmarty válogatott művei és Móricz Zsigmond válogatott elbeszélései követték az első kötetet. A közelmúltban jelent meg két nagy

költőnk, Juhász Gyula és Tóth Arpád kötete. Gárdonyi Egri csillagok című regénye és Kölcsey válogatott művei kerülnek hamarosan sorra.

A Szépirodalmi Kiskönyvtár már kisebb terjedelménél fogva is különbözik a Magyar Klasszikusok sorozattól, de különbözik abban is, hogy nemcsak a nagy halottak, hanem a legkiválóbb élő magyar; szovjet, népi demokratikus és nyugati írók műveit is megtalálhatjuk benne.

Szép és nemes feladat vár mindkét sorozatra és a sorozatokon kívül megjelenő klasszikus művekre: tisztán és fényesen kell eljuttatniuk népünk szívébe kulturális örökségünk legfőbb kincseit.

400 év küzdelem az önálló Magyarorszáért

Részletek a VI. kiadás előszavából

Tíz évvel ezelőtt, a könyv megírása idején a német fasizmussal összefonódott Horthy-fasizmus felszámolása, az ország függetlenségének és a dolgozó osztályok demokratikus jogainak kiharcolása, valamint a nagybirtokrendszer megszüntetése volt a munkásosztály és a haladó erők közvetlen célkitűzése. Azóta a Szovjetunió visszaadta az ország függetlenségét és lehetővé tette a Függetlenségi Front programjának valóra válását. E feladatok megvalósítása pedig alapvetően új feladatok megoldását állította előtérbe.

... Miután hazánk függetlenségének, népünk szabadságának és a szocializmus építésének ma az angol-amerikai imperializmus a legnagyobb ellensége, függetlenségünk védelme azt követeli tőlünk, hogy egész népünk előtt leleplezzük azt a szégyenteljes szerepet, amelyet az angol és amerikai imperializmus és annak polgári demokratikus és reformista lakójai játszottak az ellenforradalmi Horthy-Magyarország létrejöttében, 25 esztendő uralmában, a német fasizmussal való szövetségében és végül Magyarország háborús tragédiájában.

Az új agresszorral szemben hazánk függetlenségét, hazánkban a szocializmus építését csak a Szovjetunióval és a Szovjetunió által vezetett béketábor nemzetközi erőivel való legszorosabb egységben biztosíthatjuk. Ez megköveteli tőlünk, hogy történetírásunkban is fokozottan mutassuk meg egyrészt nemzeti harcaink összefüggését a Szovjetunió népeinek történelmi harcával, a szomszédos népi demokráciák dolgozóinak küzdelmeivel, másrészt azt követeli, hogy magunk mutassunk rá azokra a bűnökre, melyeket a magyar uralkodó osztályok a régi Magyarország kizsákmányolt és elnyomott nemzetiségeivel szemben követtek el, egyben felelevenítsük azoknak a hősi harcoknak hagyományait, melyeknek során magyar, román és szerb parasztok együtt harcoltak elnyomóik ellen.

Új történetírásunknak azonban legelső és

legfontosabb feladata a magyar munkásosztály és pártja vezetőszerének ideológiai és történelmi alátámasztása. Az utolsó száz esztendő nemzeti felszabadulásért és haladásért vívott harcainak, egész nemzeti történetének lényege, központi kérdése a *munkásosztály kialakulása* és felszabadulásáért vívott harca. Éppen ezért egész népünknek meg kell mutatnunk, hogyan vált eggyé a munkásosztály saját felszabadulásáért vívott harca az összes dolgozó és elnyomott osztályok szabadságküzdelmével, nemzeti felszabadulásunk ügyével és hogyan vált forrásává és zálogává a magyar nép új világot építő, szabad fejlődésének.

... A „400 év” új kiadásában a könyv első, 1849-ig terjedő fejezetei, bizonyos minimális (parasztmozgalmakkal, Rákóczi szabadságharccal, klerikális reakcióval, a nemzetiségi kérdéssel és a 48-as szabadságharccal kapcsolatos) kiegészítésektől eltekintve, változatlanul kerülnek az olvasó elé, viszont az utolsó száz esztendő történetének átdolgozása megkétszerezi a könyv terjedelmét. Az új rész elsősorban a munkásmozgalom kérdéseit tárgyalja, a reformista és áruló szociáldemokrácia politikai kritikáját adja és viszonylag részletesen ismerteti az 1918—19-es forradalmak történetét, a Kommunista Párt harcát az ellenforradalmi rezsim, a fasizmus ellen, harcát a marxizmus-leninizmus magyar viszonyokra való alkalmazásáért, hazánk felszabadításáért.

... Szeretném remélni, hogy a könyv új kiadása a főkérdés: a munkásmozgalom nemzeti történettel való összefüggéseinek, valamint Pártunk és a Bolsevik Párt elvi összefüggéseinek megvilágítása révén ugyanúgy segítséget fog nyújtani népünk mai politikai és történelmi nevelése terén, mint a könyv első kiadása a német fasizmus elleni küzdelem szakaszán...

Mód Aladár

Mód Aladár: 400 év küzdelem az önálló Magyarorszáért. 6. bőv. kiad. 630 l. (Szikra)

— 25 —

Forradalmi hagyományaink nyomában

Történetírásunk régi „szakemberei” büszkén hangoztatták, hogy munkájuk mentes minden politikai elfogultságtól és hogy tevékenységük felülemelkedik a mindennap harcain. Ez a politikamentesség a valóságban annyit jelentett, hogy gondosan „kiretusálták” népünk történetéből mindazokat a hősi erőfeszítéseket, forradalmi, szabadságharcos küzdelmeket, melyekkel dolgozó népünk le akarta rázni magáról az elnyomók, kizsákmányolók igráját, s szét akarta zúzni azokat a láncokat, melyekkel a Habsburg-ház, s a mellé felzárkózó arisztokraták és főpapok a nemzetet gúzsba kötötték. Az „objektív” történeteszek legjobb esetben hallgattak minderről, de gyakoribb volt a tények erőszakos és nagyon is politikus meghamisítása. Hamis, torz képet kaptunk Dózsáról, Rákócziáról, Kossuthról és Petőfiről is. Felszabadult kultúránk egyik jelentős lépése, hogy a meghamisított multat — megtisztítva e ferdítésetől — való ábrázolásban, a legalaposabb történelmi kutatások alapján tárja dolgozóink elé.

Ennek a munkának fontos fejezetét jelenti *II. Rákóczi Ferenc emlékiratainak* újabb csonkítatlan kiadása. A könyv, melyet a Szépirodalmi Könyvkiadó bocsátott ki, a leghitelesebb szemtanút, a szabadság lobogóját kibontó nagy fejedelmet szólaltatja meg. Rákóczi feljegyzéseiben őszintén elmondja, milyen kemény harcot kellett vívnia a főurak és a kiváltságaikhoz görcsösen ragaszkodó főpapok ellen, a feudális hatalmasságok mennyi árulása, cselvétele, féltékenysége akadályozta a szabadságharc diadalmas kifejlődését; de megmutatja a könyv azt is, hogy a nép milyen önfeláldozó hősiességgel sietett a szabadság lobogói alá, hogy a túlerővel szemben is megvédi a haladást, az igazság ügyét. Megvilágosodik előttünk a Rákóczi szabadságharc külpolitikai képe is: megismerjük azokat az erőket, melyek a magyar nép szabadságharcának elszigetelődésére és bukására vezettek. Rákóczi fejedelem följegyzései éles fényvel világítanak rá a Habsburg-ház aljas és népellenes politikájára. De kétszáz év távlatából alaposan megismerjük azokat az ellenségeket is, akik — bár modernebb, s talán félelmetesebb eszközökkel — most is itt ólálkodnak körülöttünk, szabad hazánk ellen fenekedve, s akik ellen népünk diadalmas harcot folytat a termelés, a szocialista építés, s a békeküzdelem dicső fegyvereivel.

Forradalmi hagyományainkat világítja meg Kató István könyve: *A magyar jakobinus mozgalom is*. A mű a XVIII. századba vezet el bennünket. A század két nagy történelmi feladata: harc a nemzeti függetlenségért és küzdelem a fejlődést

gátló feudalizmus ellen. Erre a kettős küzdelemre vállalkoztak a magyar jakobinusok: Martinovics, Hajnóczy, Oz és társaik. E kettős célért szenvedtek vértanúhalált. Kató István tanulmánya rámutat a magyar jakobinusok történelmi szerepére, hősiességére és megismermet bennünket avval az uralkodóosztállyal is, mely vértanúsorsot szánt a haladás hőseinek.

Szabadságharcaink tükre Ember Győző könyve is: *Íratok az 1848-i magyarországi parasztmozgalmak történetéhez*. A könyv hiteles jelentések és levelek alapján állítja össze a szabadságharc parasztmozgalmainak dokumentum anyagát. A hiteles anyagból nemcsak dolgozó parasztságunk legyőzhetetlen szabadságvágyát ismerjük meg, hanem látjuk azt is, hogy dolgozó népünk képes volt legégetőbb problémáit félretenni — lemondva a földosztás és a nemzeti jövedelemből való részesülés azonnali rendezéséről — hogy minél teljesebb erővel szolgálhassa a Habsburg-járom alól való felszabadulást, a nemzeti függetlenség ügyét.

Ember Győző könyvét mintegy kiegészíti *V. Waldapfel Eszter: A forradalom és szabadságharc levelestára* című munkája. A könyv a levéltárak anyagának legjellemzőbb és legérdekesebb darabjait tartalmazza. Politikusok és katonák, egyszerű emberek és neves közszereplők, igazi forradalmárok és kompromisszumot kereső óvatosak nyilatkoznak meg e levelekben. Hatalmas arcképcsarnok ez. Itt-ott megfélemlített emberek és az igaz ügyhöz méltatlan profilok is tekintenek reánk. De a portrék túlnyomó többsége azt a hősiességet, önfeláldozást, s a dolgozó néphez való hűséget képviseli, mely szabadságharcunkat nemcsak a magyar nép, hanem az egész világ ügyévé tette.

A szabadságharc irodalmát gazdagítja *Kovács Endre, Bem Józsefről* írt műve, mely a *Művelt Nép Könyvkiadó* népszerű sorozatának első köteteként jelent meg. Nem véletlen, hogy honvédó hagyományaink rendszeres feltárása során *Bem József életének ismertetése* fontos helyet kapott. A minden áldozatot vállaló, nehézségektől vissza nem riadó hazafiságnak, a katonai bátorságnak és minden reakció ellen harcrakész gyűlöletnek kevés olyan megtestesítője van a magyar történelemben, mint Bem apó. Petőfi és Kossuth mellett a magyar 1848 legnépszerűbb embere: forradalmi szabadságharcos, kinek a magyar ügy kezdettől fogva a legszemélyesebb ügye, melyért kész az életét adni. Igazi nagyságát már a maga korában is észrevették azok a lelkes honvédek, akik az erdélyi hadjárat sok véres csatájában Bem

apó szemének egyetlen intésére készek voltak megvívni akár az ördöggel is. Petőfi apjánál is többre tartotta és gyönyörű versekben népszerűsítette az ősz vezért, „Osztrolenka véres csillagát”. De szerette és nagyra értékelte őt Kossuth is és az egész demokratikus külföld, élén Marx-szal és Engels-szel, a tudományos szocializmus nagy úttörőivel. Sokszor írnak műveikben Bemről, s mindig elismeréssel.

A hazáját építő és hazáját minden elenséges támadással szemben megvédeni kész demokratikus magyar honvédség a haladó hazafias magatartás legszebb példaképét tiszteli Bem apóban. Száz év távlatából ma ismét meleg fénnel sugárik népünk felé ennek a nagyszerű katonának az alakja. A magyar nép érdekeiért vívott ragyogó harcai, kápráztató győzelmei, az elnyomott népek felszabadítása érdekében vállalt missziója, megnyerő emberi vonásai teszik őt időszerűvé ma, amidőn népünk megérte azt a szabadságot, amiért Bem és társai akkor, száz évvel ezelőtt ontották vérüket.

A „nagy március” s a szabadságharc hősenek, *Vasvári Pálnak életművét* közel egy évszázadon át levéltárakban, múzeumokban rejtgették. Thallóczy életrajzától eltékvintve — amely különben is teljesen avult és maradi szemléletével hamis képet rajzol Vasváriról — nem volt egyetlen tudományos szándékkal megírt Vasvári méltatásunk sem.

Pedig *Vasvári* megérdemelte volna, hogy népünk érdeklődését és figyelmét már hamarabb felkeltsük jelentős tudományos és politikai munkájára. Első demokratikus szellemű történészünk, úttörője hazánkban a szocialista gondolatnak, amellyel az 1848-as forradalom áldozatos, bátor hőse, aki eszméi belső igazságát hősi halálával pecsételte meg. Petőfi mellett ő a márciusi ifjúság egyik legmesszebb látó, legjelentősebb vezetője.

Útja a vidéki paplaktól vezetett a forradalomig, a mariseli csatamezőig. Már fiatal korban, 16—17 éves fejjel lelkes híve a felvilágosodás haladó eszméinek, 18—19 éves korában már széleslátókörű, komoly képzettségű történész, az egyetemi ifjúsági mozgalmak szervezője és vezetője, nem sókára pályadíjnyertes irodalmár, a nemzeti öntudat, a magyar függetlenség ismert harcosa, — eddig útja egybeesett korának legtöbb haladó, nemzeti szellemű úttörőjével. De Vasvári nem állott meg a fejlődésnek ezen a fokán. Ha nem is pontos és mély tudományossággal, de felismerte a kibontakozó polgári társadalom korlátait, a magántulajdonra épített nyomorrend aljasságát s a korabeli utópista kommunizmus híve lett. Ettől kezdve nemcsak Magyarország polgári átalakításáért küzd, de azért a társadalomért is, amelyben nem „a kegyetlen pénzarisztokrácia” uralkodik,

hanem a felszabadult nép, amelyben „a testvérszeretet láncai egy világcsaláddá olvasztják az egész emberiséget”.

Fekete Sándor Vasvári Pálról írt könyvének az az érdeme, hogy tudományos módszerekkel, de mégis népszerű, érthető formában állítja eléink harcos, nagy elődünk alakját.

Befejezésül emlékezzünk meg *Erdélyi János útnaplójáról és útleveleiről* is. Erdélyi a mult század egyik nevezetes polihisztorja (mindentudója). Költő és népdalgyűjtő, riporter és tudós, pedagógus és műbíráló. Ez a kiváló ember a legmélyebb rétegekből, jobbagyi sorból küzdötte fel magát. Nagy nehézségekkel kellett megküzdnie — a rendi Magyarországon nem szívesen látták a zseniális parasztsarjadékokat — az anyagiakat koplalással, lélekölő robbottal tudta csak előteremteni, de lelkesedése mind e nehézségeken győzött. A T. Erdélyi Ilona szerkesztésében megjelent napló végigvezet bennünket Erdélyi János európai tanulmánykörütráján. Egy mult századbeli haladó magyar ember szemén keresztül ismerjük meg a száz év előtti világot, de megismerjük a mult század legnemesebb magyar hagyományait is, s azokat az erőket, melyek végül is dicső emlékü szabadságharcunkban robbantak ki.

A könyveket elsősorban pedagógusoknak, történelemtanároknak, történettudományi, levéltári kutatóknak ajánljuk; de igen nagy haszonnal forgathatják a középiskolák és az egyetemek hallgatói is, valamint a szélesebb közönségnek is ajánlhatók, történelmi ismereteik kiegészítésére. A széles olvasó rétegeknek különösen Bem és Vasvári életrajza ajánlható.

II. Rákóczi Ferenc emlékiratai. A francia eredetiből ford. Vas István. Pach Zsigmond Pál bevezető tanulmányával. 244 l. (Szépirodalmi könyvkiadó)

10.50 15.90

Kató István: A magyar jakobinusmozgalom. Klny. a Századok 1950. évi 1—4. számából. 38 l. (Magyar Történelmi Társulat)

1.80

Iratok az 1848-i magyarországi parasztmozgalmak történetéhez. Összeáll. Ember Győző. 280 l. 1 térk. (Közoktatásügyi kiadó)

26.— 32.50

A forradalom és szabadságharc levelestára. I. Összeáll., jegyzetekkel és bevezetéssel ellátta V. Waldapfel Eszter. 438 l. (Közoktatásügyi kiadó)

35.50 41.—

Kovács Endre: Bem József és a magyar szabadságharc. Klny. a Századok 1950. évi 1—4. számából. 38 l. (Magyar Történelmi Társulat)

1.80

Kovács Endre: Bem apó. 82 l. (Művelt Nép könyvkiadó)

4.—

Fekete Sándor: Vasvári Pál 1826—1849. 80 l. (Művelt Nép könyvkiadó)

3.50

Erdélyi János útnaplója és úti levelei. Sajtó alá rend. T. Erdélyi Ilona. 266 l. 1 t. (Művelt Nép könyvkiadó)

22.50 —.—

Enczi Endre: Földalatti aratás

Új magyar könyv jelent meg a könyvpiacra: Enczi Endre „Földalatti aratás” című regénye. Nemcsak azért jelentős ez a könyv, mert izmosodó fiatal magyar prózairodalmunk új regénnyel gazdagodott, hanem azért is, mert a mű: bányászregény. Ez a regény szocializmust építő munkásosztályunk egyik előretolt hadseregéről, a bányászokról szól.

A kis Rada bányatelepen játszódik a regény. Radabánya nem szerepel Magyarország térképén. Szándékosan választott az író egy „elképzelt” bányászvároskát regénye színhelyéül, hogy ebbe a környezetbe sűrítse össze mindazokat az eseményeket, hőseinek ama jellemvonásait, melyek a magyar bányászokra jellemzők.

A történet elején Radabányát német fasiszták szállják meg. A bányagazgatóság kétrét görnyedve szolgálja ki a náci katonai parancsnokot, az SS és nyilas bűnözőket. A háború utolsó örült óráit éljük. A bányászok nem akarják szolgálni a háborús gépezetet, legjobbjait a kommunisták vezetésével szabotálják a termelést. A csendőrök vérebekként vetik rájuk magukat, s a legjobb harcost, Bartal elvtársat elfogják. Bartal kommunistához méltóan viselkedik a szörnyű kínzások alatt és kommunistához méltóan, egy áruló szó nélkül hal meg.

A dicső szovjet Vörös Hadsereg szabadítja fel a kis bányavároskát is. Most is a kommunisták azok, akik élen járnak: megszervezik a munkát, beindítják a bányauzemet. Aztán megindul a harc a munkásosztály árulói, a jobboldali szociáldemokraták és a velük egyhúron pendülő klerikális reakció, az igazgatóságban helyetfoglaló „főtanácsos urak” ellen. A bányászok három szem sült krumplival mennek le a tárnákba, éhezve, rossz pénzért dolgoznak, csak hogy éltető vért ömlessenek az országot megbéneült ütőereibe. Aldozatvállalásuk, nélkülözésük nem volt hiábavaló, mert dolgozóink sorozatos győzelmei lehetővé teszik az újjáépítést, a tervek megindítását és a szocialista építés történelmi korszakát alapozzák meg.

A bányászok „hősi korszakáról” az első szénecsaták idejéről szól Enczi Endre regénye. Ebben a csatában átalakul a kis bányaváros, kihull a szemetje, a Párt irányításával, megacélosodnak, hőssé válnak a dolgozók.

A regény szép dokumentum a szénecsata hőseinek immár történelmi harcáról. A jótollú író sokhelyütt meg rázó, irodalmi értékű riportszerűséggel örökíti meg ezt a hősi korszakot.

Enczi Endre könyve a bányász és üzemi dolgozókon kívül a legszélesebb olvasórétegek érdeklődésére tart számot.

Enczi Endre: Földalatti aratás. Regény. 258 l. (Szépirodalmi könyvkiadó.)

Somlyó György :

Példák és feladatok

Horváth Márton egy esztendővel ezelőtt rámutatott az irodalmi bírálat jelentőségére: „Irodalomkritikánk a döntő láncszem. Irodalmunk fejlődésében.”

Ebből a szempontból fontos Somlyó György tanulmánykötete; a könyv néhány tanulmánnyal együtt a kritikai irodalom új szárnybontását is jelzi. Somlyó 1949 óta megjelent cikkeit gyűjtötte össze „Kérdés és felelet” című kötetében. E tanulmányokat irodalmi életünk legkülönbözőbb alkalmai hozták létre. Így érthető, ha a könyvben egymás mellett találjuk a Vörösmarty Mihályról szóló tanulmányt és Názim Hikmet békeharcos török költő méltatását (ez a méltatás egyben harcos kiállítás is az imperialisták csatlósai által bebörtönzött, megkínzott író mellett), majd Azzájevéről, Tyihonovról, Juhász Ferencről és Julius Fucsikról kapunk egy-egy írói képet, de találkozunk a kötetben Arany János, Radnóti Miklós, s jó néhány fiatal költő munkásságának elemzésével is.

Somlyó György Példák és feladatok című kötetét nemcsak az irodalomtörténettel foglalkozó pedagógusok és diákok figyelmébe ajánljuk, de igen fontos, hogy íróink, újságíróink is olvassák a könyvet, valamint a közönség széles rétegei, mindazok, akik az irodalom kérdéseibe mélyebb bepillantást akarnak nyerni.

Somlyó György: Példák és feladatok. Irodalmi tanulmányok. 144 l. (Művelt Nép könyvkiadó)

9.— —.

Holdi János:

Így kezdődött

A regény első részében egy bányatelep termelési munkáját a felszabadító Vörös Hadsereg támogatásával megindítja néhány áldozatkész, leleményes kommunista, akiknek növekvő élcsapata állandó harcban áll egyrészt az inflációs idők súlyos nehézségeivel, másrészt a gyár, nyugatról hazatért tulajdonosával és a reakciós vezetővel. Így a belső nehézségekkel és külső ellen-séggel küzdve vívják meg a 45-ös széncsa-tát, későbbi győzelmeik kiinduló pontját. A bányászok egyrésze értetlenül áll a nehézségek előtt, mert a bányát, melynek tulajdonosa időközben angol állampolgárrá vedlett, nem lehet államosítani. Nehezen értik meg, hogy közvetve, és mintegy előlegben is már saját maguknak dolgoznak. A bánya tulajdonosa azonban nem elégszik meg a feketézéssel, az inflációs idők busás üzleteivel, hanem vagyonát dollárrá teszi, s azzal együtt kiszökik az ország-

ból. Semmi sem áll útjába tovább a bánya államosításának.

Itt marad azonban a tulajdonos jobbkeze, a reakciós főmérnök, s annak csatlósai, a jobboldali szociáldemokraták, a klerikálisoknak, s a néhány megtévesztett munkás ellenséges csoportja. Ezeknek aknamunkája akadályozza a meginduló munkaverseny lendületét. A főmérnököt az államvédelmi hatóságnak sikerül elfognia, éppen mikor a gazdájától kapott dollárokon menekülni akarna. A vezér nélkül maradt kártevő banda, a bánya szemefényén, a nemrég kapott szovjet réselőgépen követ el szabotázs-cselekményt, a kommunista csoport azonban leleplezi őket és mi sem akadályozza meg végső győzelmüket: ebből a bányából kerül ki az ország első Kossuth-díjas vágárja, a fiatal, lelkes és öntudatos párttitkár pedig tanulmányútra indul a Szovjetunióba.

Sajtó alatt.

„A mi életünkről íratok . . .“

Egy dolgozó parasztasszony az írókongresszusról

Horkai Balázné 26 éves, de valójában csak hat esztendeje él. Azóta, amióta a Szovjet Hadsereg csapatai győzedelmes harcok és vörös zászlók között Kiskunhalasra is elhozták a szabadságot.

Addig csak robot, látástól-vakulásig való munka a közeli szőlőbirtokon, — ez jutott neki osztályrészül. Tanulásra, olvasásra a dolgozóparaszt gyermekének, különösen ha lány volt, bűn volt gondolni

Hogyan is mondta csak az uraság?

A paraszt lánynak elegendő, ha főzni tud, meg gyereket szülni. Minden egyéb csak lázítja és hitetlenné teszi.

Pedig Horkai Balázné már kislány korában nagyon szerette a betűt. Az iskolában ő írta a legszebb gyöngybetűket, s úgy olvasott, akár a vízfolyás. Ez a betűéhség vitte el oda, hogy a piacon „tarkaregényeket“ vásároljon. Ezeket olvasta, de amikor egy-egy ilyen füzet végére ért, keserűen

folyt össze szájában a nyál. Nem értette, miért írnak az írók a grófnő reménytelen szerelméről, fényes úrimurikról, miért nem írnak olyanról, ami valóban közel fekszik az olyan egyszerű emberekhez, mint ő is.

Most már megérti!

Ahogy itt ül az Újvárosháza szépen feldíszített termében, Polevoj, Fegyin és Babajevszkij Sztálin-díjas szovjet írókkal szemben és csillogó szemmel figyel a Révai elvtárs szavait a magyar írók feladatairól, most már mindent megért. Most világosodik ki előtte, miért írtak abban az időben olyan témákról, amelyek untatták, s most döbben rá igazán arra, — miért nem juthatott ő abban az időben egyébhez, mint tarkaregénytárhoz.

Az írókongresszus szünetében félrehúzó-dunk egy sarokba s arról beszélünk, hogyan került ide erre a kongresszusra, hogyan lett Horkai Balázné, a kiskunhalasi állami

gazdaság dolgozója, a magyar írók tanácskozásának meghívott vendége?

— 1948-ban a Szabad Föld című újságnak írtam egy levelet. Meglepetéssel olvastam a lap legközelebbi számában nyomtatásban a leveletem. Attól kezdve rendszeresen írtam a leveleket a Szabad Földnek. Most mint a Szabad Föld levelezőjét hívtak meg ide az írókongresszusra. Képzelteti mekkora volt az örööm, amikor a férjem jött a gazdasági irodából, magasan lobogtatva a meghívót és már messziről, az udvarról kiáltotta: *Pestre kell menned!*

— *Pestre? Minek?* — kérdeztem.

Addigra már a kezemben volt a meghívó. Könny futotta el a szememet, amikor olvastam. Az öröm és az izgalom lopta szemembe ezeket a könnyeket. Mert tudja nagyon nagy dolog az, hogy mi, akik azelőtt még nem is olvashattunk, most odáig jutottunk, hogy hozzá is szólhatunk: mit írjanak az írók.

Én is megmondtam itt sok írónak, olyanfajta könyveket, szindarabokat, filmeket írjanak, mint a Kormány tagja, meg az Új barázdát szánt az eke. Olyanokat, amelyek a mi életünkről, nekünk rólunk beszélnek. Persze nemcsak tanácsot adtam, hanem kaptam is itt az íróktól. Megmágyarázták, hogyan kell jól olvasni egy könyvet, úgy, hogy abból minél többet nyerjek, minél több tanulságot szerezzek és adhassak át a falu többi dolgozóinak.

Most hazamegyek, megnézem újból az állami gazdaság könyvtárát — amit már eddig is sokat és szívesen használtam. — Megnézem, milyen könyvek sorakoznak most ott a polcokon, mi felesleges és mi hiányzik. Ami nem odavaló, azt együttes elhatározással kisöpörjük, ami meg hiányzik, gyorsan bepótoljuk a hiányt.

Felejthetetlen és magávalragadó volt ez a néhány nap, amit itt töltöttem. Sok mesélivalóm lesz otthon, -- ezzel búcsúzik tőlünk. Siet a terembe. Egyetlen percet sem akar mulasztani.

Szeberényi Lehel: NAPKELTE

A regény egy nyírségi falu életét mutatja be a falusi osztályharc kiéleződésének idején. A falu ekkor kap gépállomást, ekkor alakul meg a termelőszövetkezet, a Hangya egyesül a Földművesszövetkezettel, a klerikális reakció a legvadabb babonákat terjeszti a „Vasmenyasszonyról” és a világ végétől. A falu párttitkára a dolgokat világosan látó, de baloldali túlzó Orosz Sándor, aki a fejlődés erőszakos siettetésével eleinte teljesen elriasztja a falu népét a szövetkezeti gondolatától. Mikor pedig a szövetkezet megalakul, erőszakos igazkirendelésével újból szétugrasztja. Később a Párt felsőbb szerveinek és Tóth János gépállomásvezetőnek irányításával maga is belátja tévedéseit, tanulni kezd és jóváteszi eddigi hibáit:

Szeberényi regénye a falu életének csak néhány hónapos fejlődési szakaszát mutatja be. Ebben a fejlődési szakaszban még nem a falu pozitív alakjai vannak többségben, a lakosság legnagyobb része legfeljebb csak *ösztonösen* fordul a fejlődés felé, nem látja tudatosan a célt. A klerikális befolyás, a jehovista babona, a kulákszakszmányolás rejtett formái, a jó-

ság és becsületesség álarca alatt és Orosz Sándor párttitkár hibás politikája a szövetkezeti kérdésben és a középparaszt megnyerésében: csak megnehezíti a parasztok tisztánlátását.

A regény jól mutatja meg fejlődésében a valóságot. Nem titkolja a nehézségeket s a fejlődés külső akadályai mellett a belső akadályokat is megmutatja Orosz Sándor alakján keresztül. Széles, színes képet ad a falu parasztjainak életéről, a középparasztság ingadozásáról, a Párt irányító szerepéről, az egyéni sérelmek kihatásáról a falu általános fejlődésére stb. Alakjai nemcsak szövetkezeti tagok, párttagok, pártfunkcionáriusok, hanem *emberek*, hibákkal és erényekkel. S ezek a parasztok, ha lassan is, de fejlődnek s a regény végére felismerik a kulákokat, mint osztályellenséget, felismerik a klerikális reakció hazugságait, s már *tudatosan* indulnak tovább a fejlődés útján. A regény színességét, közvetlenségét csak növeli Kosztik Sári és Orosz Jóska szerelmi története.

Szeberényi Lehel: Napkelte. Regény. 272 l. (Szépirodalmi könyvkiadó)

17.50 23.—

Hogyan került Békés megye a falusi könyvterjesztés élére

Több mint fél éve, hogy a Békés megyei szövetkezeti boltokhoz eljutott a könyv. A könyv megérkezését a boltok dolgozói nem nagy lelkesedéssel fogadták. Ott porosítottak a polcokon a cipőpaszta és a lámpa-üveg között. Naponta százával fordultak meg a falu dolgozói a boltban és mégis hónapok teltek el, míg egy-egy könyv vevőre talált.

Ez volt a helyzet ez év márciusáig. És ma már Békés megye büszkén viseli a könyvterjesztés mintavármegyéje címét. Csoda történt? — Nem! Az Állami Könyvterjesztő Vállalat munkatársai lementek a megye falvaiha és felvilágosították a könyvfelelősöket a könyvterjesztés hatalmas politikai jelentőségéről. Felhívták figyelmüket Révai elvtárs kongresszusi beszédére és arra, hogy a falu szocialista átalakításának egyik fontos eszköze és a békéért vívott harc fegyvere a könyv.

A változást talán Nagy Palóc László, a gádorosi könyvfelelős fejezte ki a legjobban: *Megtört a jég köztem és a könyv között. Rájöttem arra, hogy milyen nagy politikai jelentősége van a könyv terjesztésének. Így értem el azt, hogy egy nap alatt több mint tíz könyvet sikerült eladnom.*

De végig az egész Békés megyében így nyilatkoztak a könyvfelelősök. Kémeri László, a kondorosi könyvfelelős, aki egy nap alatt 200 Ft értékű könyvet adott el, azt mondta: *„Azért értem el ilyen szép eredményt, mert a könyveladást ma már politikai feladatnak tekintem.”*

A Békés megyei könyvfelelősök nagyon ötleteseknek bizonyultak. Dorogi Sándor a békésszentandrási könyvfelelős például a mezőőröknek adott ki könyveket, akik azt mind egy szálig eladták. De ezernyi módját találták meg Békésben annak, hogyan juttassák el a szocialista irodalmat a dolgozó parasztsághoz. Könyvaktívákat szerveztek, amelyekben az MNDSz, DISz és a többi tömegszervezetek is részt vesznek. *Ma már Békésben a legtöbb községben nincs mozielőadás, bál vagy műsoros est, ahol né volna ott a könyvasztal, melyen a földműves szövetkezet könyveit árúsítják a DISz-lányok vagy az MNDSz piros pettyes kendős asszonyai.*

Kecskeméti Piroška, a nagyszénási könyvfelelős május elsején már a második könyvvásárt rendezte. Mint írja, az MNDSz, a DISz és a Tanács is segítette a könyvvásár megrendezésében.

De a többi községekben is ugyanaz a helyzet: a könyvfelelősök jó munkájával sikerült aktivizálni a községek könyvszerető dolgozóit. Szarvashegyi István, a dombegyházai könyvfelelős írja: *Május elsején Tóth Jánosné, Blaskó János és más lelkes könyvaktívák árulták a könyvet a sportpályán, igen szép eredménnyel.*

Kiss Erzsébet, a mezőkövácsházi könyvfelelős (20 éves leány) ezt írja: *Ma már nem múlik el nap, hogy 2—3 könyvet el ne adnék az üzletben. A DISz minden mozinapon 8—10 könyvet ad el a moziban. Elvtársak! amikor engem megválasztottak könyvfelelősnek szinte féltem és őszintén megmondom izgultam, mert úgy gondoltam, nem fogok tudni eleget tenni a feladatomnak. Ma már vidáman, semmi akadályt nem ismerve dolgozom, mert látom az eredményeimet.*

A könyvfelelősök jó eredményeihez az is hozzájárult, hogy a Pártszervezetek vezetői, a tanácsok titkárai, a szövetkezeti ügyvezetők a tömegszervezetek vezetői és a könyvtár-felelősök segítették ezt a nagy és fontos munkát a maguk területén. Békésmegye legtöbb községében alig van taggyűlés, összejövetel, ahol ne hangzana el felszólalás könyvvel kapcsolatban, ahol ne érvelnének valamely kérdésben azzal, amit a most olvasott könyvből tanultak. Nem egy helyen a könyvtáros a könyvtári órák előtt ismertet egy-egy könyvet, ami a falu jelenlegi problémáit érinti, nem mulasztva el azt sem, hogy rámutasson: — ez a könyv a mi szövetkezeti boltunkban is kapható!

Feltűnő az ifjúság érdeklődése a könyvek iránt. Filléreiket összegyűjtve osztálykönyvtárakat alakítanak a könyvfelelős jó agitációs munkájának eredményeként. Sok házba az iskolásgyerekek lelkes támogatásával kerül be a könyv, és így hódítja meg az eddig olvasni nem szerető felnőtteket.

Mindezek a sikerek mellett azonban akadnak még hiányosságok is. Találkoztunk olyan könyvfelelősökkel is, mint pl. Cs. Nagy Mihály Békéssámszonban, akinek az volt a véleménye, hogy aki nem akar könyvet venni, annak ügyis hiába kínáljuk. Ez az álláspontja az eredményein is meglátszott. De mi bízunk abban, hogy Cs. Nagy elvtárs az előtte álló példákból tanult és Békéssámszon sem fog elmaradni a megye többi községei mögött.

GORKIJ

A szocialista kultúra nagy zászlóvivője, Maxim Gorkij akkor született, amikor legteljesebb volt az éjszaka, akkor élte fiatalságát, amikor a vastag sötétségben a munkásosztály már gyújtogatta világító lámpáit: a kapitalizmus gyors, kegyetlen kialakulásakor, az orosz munkásosztály forradalmi szervezkedésének idején.

Alexej Maximovics Peskovnak hívták, 1869. március 16-án Nyizsnyij-Novgorodban született. Gyermekkorát nagyapjánál töltötte, Vaszilij Vasziljevics Kasirin kelmefestő műhelyében. Igaz embert nevelő, kegyetlen gyermekkor volt ez. Nagyapja házában lejátszódott a gyermek Gorkij előtt a kapitalizmus társadalmat romboló pusztítása: a gépesített textilipar fejlődésével a kézi erővel dolgozó házi szövőipart elsorvasztotta, vele együtt a kisipari festődéket is. A kispolgári jólét helyébe a család bomlása, szenvedése lépett. Tíz éves korában abbahagyta Gorkij az iskolát, bizonyítványára ezt vezették rá:

„A tanévet szegénysége miatt nem fejezte be.“ Inasnak ment egy cipőkereskedésbe, majd szolga, hajósinas, festő, takarító — és még 14. évét sem töltötte be. Megismerte az életet. Megismerte és magyarázatot keresett rá. Miért szenvednek az emberek, miért élnek így, ilyen állati sorban?

Az 1905-ös forradalom előestéjén, november 27-én találkozott Gorkij először Leninnel. Ezt mondta róla Vlagyimir Iljics: „Tanulhatunk tőle, hogyan kell látni és hallani.“ Mindvégig a forradalom első harcosa maradt és amikor betegsége s a cári üldözés miatt Capriba kellett távoznia, írásaival még onnan is résztvevő az első vonal harcaiban, még ott is nevelte a forradalom hadseregének hős katonáit. Ezekben az időkben írta meg Gorkij „Az anyát“.

„Az anya“ az orosz forradalmi munkásmozgalomnak megrendítő, átforrósító, harcba indító, csodálatosan szép eposza. Pável Vlaszov alakját a szormovói pártszervezet egyik vezetőjéről, egy munkásról mintázta, Nyilonát pedig annak anyjáról. A tüntetés, melyet leír, az 1902. évi híres május 1-i szormovói tüntetés volt. „Az anya“ nemcsak az orosz nép forradalomra lelkesítő harci szózata lett, hanem az egész világ munkásságáé. Lenin ezt mondta Gorkij életművéről: „Gorkij a maga hatalmas művészi alkotásával összekötötte sorsát Oroszországgal és az egész világ munkásmozgalmával.“

Gorkij első alkotó korszakának betetőzése az Anya című regény. A mű újabb magyarnyelvű kiadása méltó megemlékezés a nagy író halálának 15 esztendősfordulójára. Legközelebb tovább pergetjük Gorkij életét. Bemutatjuk majd harcos életének azon korszakait, melyekben már a szocializmus építéséért, s a kommunista ember kifformálásáért harcolt.

SZTÁLIN NEVELT BENNÜNKET

Érdekes és nagyfontosságú könyv jelent meg a Szakszervezetek Tanács Könyvkiadóvállalatánál, a Népszavánál. A gyűjteményes munka 9 Sztálin-díjas sztahanovistát szólaltat meg, akik elmondják életüket, harcaikat, beszélnek munkájukról, s arról a segítségéről, melyet a Párttól, Sztálin elvtársától kaptak. Az alábbiakban N. Vasziljeva, a moszkvai I. V. Sztálin Autógyár Sztálin-díjjal kitüntetett magkészítője beszél:

*Autógyári munkástársam,
Márkánkra, a ZISZ-re,
A Te munkád gyümölcisére
Légy örökké büszke!*

*Munkád mindig élenjárjon,
Acélozd meg hevét,
Mert a gyárad fennem hordja
A nagy Vezér nevét!*

A verssorokat, amelyekkel elbeszélésemet kezdem, egy autógyári munkásköltő írta. Nem egy munkásunk írt már ilyen verseket és dalokat. Ezekben juttatták kifejezésre, milyen lángolóan szeretik a gyárat, mennyire büszkéek rá! Hát el lehet-e egyáltalán képzelni, hogy ne szeressük a mi drága gyárunkat, ne örüljünk sikereinknek és ne énekeljünk róla!

Szabad estéken szívesen tartózkodom üzemünk kultúrpalotájában. Kényelmes társalgók, színház, hangverseny, torna- és felolvasótermek, gyönyörű télikert — minden van itt. Munkásokból alakult zenekar Csajkovszkij műveit játssza, munkásművészek színdarabot tanulnak, amott munkásfestők dolgoznak vásznaikon. Itt sakkverseny folyik, ott egy irodalmi művet vitatnak meg, amott meg báli táncokat tanulnak. Budapesten, a világitűségi találkozózn, az autógyári munkások énekara az első helyet vívta ki. Saját obszervatóriumunk is van, ahonnan a csillagászat iránt érdeklődő munkások az égitesteket figyelhetik. Gazdag könyvtárunkban 700 000 könyvet gyűjtöttek össze. Az autógyári munkás igényes olvasó és hogy igényeit kielégítsék, a kultúrpalota mellett megnyitották a Szovjetunió V. I. Léninről elnevezett állami könyvtárának fiókintézetét, továbbá a külföldi irodalom központi könyvtárának fiókját.

Számos autógyári munkás lelkesedik sportért, csaknem minden műhelynek van saját futballcsapata. Mindenki ismeri a „Torpedó” futballcsapatot, amely a múlt évben elnyerte a Szovjetunió kupáját.

A kultúrpalotában tudósok olvasnak fel különböző témákról. A professzorok mellett gyakran lépnek a dobogóra sztahanovistáink is. Vaszilij Kokosko, a fiatal kovács is tartott már érdekes felolvasást. Brigádja nemrégben szocialista munkaversenyre hívta ki a mi brigádunkat. Mi, lányok, természetesen ellogadtuk a kihívást. Brigádja, akárcsak a mienk, nagy eredményeket ért el, de sem ők, sem mi és általában egyetlen fiatal autógyári munkás sem elégszik meg eddig elért eredményeivel. A munka számunkra — becsület és dicsőség dolga, mi a szocialista haza jólétéért dolgozunk. Sztahanovista munkámat úgy tekintem, mint a Párt ügyét. Már régen kértem felvételemet a Pártba és ez a vágyam nemrég teljesült.

Eszembe jutnak a Kremj ragyogó termei, ahol mint küldött résztvettem a Komszomol XI. és a Szakszervezetek X. Kongresszusán. Arra a lángeszű emberre gondolok, aki mindnyájunkról gondoskodik.

Sztálin adta nekünk a szabad munka boldogságát. Sztálin adta nekünk ragyogó ifjúságunkat. Teljes szívemből szeretném most ezt kiáltani:

„Köszönöm Önnek, drága Sztálin elvtárs! Köszönök mindent!”

Sztálin nevelt bennünket. Sztálin-díjas sztahanovisták elbeszélései életükről, munkamódszereikről. 144 l. (Népszava)

8.— 16.—

Jermilov: A szovjet irodalom a béke harcosa

A nagy orosz realisták, s a szovjet irodalom mesterei sosem ismerték el az öncélú, csupán önmagáért való irodalom létjogosultságát. Már a XIX. század nagy orosz költője, Puskin, fegyverként használja a tollat, hogy a haladásért, a leigázott és kiszákmányolt népek felszabadításáért, az önkényuralom megdöntéséért harcoljon vele. Gogoly, a kritikai realizmus nagy regényírója könyörtelenül leleplezi a cári bürokrácia, s a maradi, kártevő nemesség ezernyi hibáját, bűnét. Magasabb célok, az emberibb életért vívott küzdelem szolgálatában áll Osztrouvszkij, Tolsztoj, Csehov, Turgenyev egész sor írása. S velük együtt küzd Bjelinszkij, Csernysevszkij, Sztászov, s a gondolkodók élenjáró hadserege. Írók, költők, művészek, filozófusok és történészek, akik nemcsak azt keresik az irodalomban, hogy mit ír a szerző, hogy miképpen írja, hanem elsősorban azt: miért íródott a mű? Segíti-e a haladás, s a szabadság dicső mozgalmait?

A szovjet irodalom a nagy orosz realista hagyományokat továbbfejlesztve, Lenin és Sztálin pártjának tanítását, útmutatását követve, szorosan együttműködve a szovjet nép millióival még tökéletesebben megvalósítja a célkitűzést: az irodalom fegyver a szabadságharcosok, a békeharcosok kezében. Jermilov most megjelent könyve: „A szovjet irodalom a béke harcosa“ végig vezet bennünket a szovjet irodalom útján. Gorkij: Az anya című regényétől kezdve egészen napjaink szovjet költészetéig, regényirodalmáig bemutatja azt a harcot, amelyet a szovjet írók művészi írásaikkal, publicisztikai cikkeikkel és politikai kiállásaikkal a béke védelmében folytattak. Igen fontos Jermilov tanulmányának az az alap gondolata, hogy a békéért vívott harc a szovjet irodalomnak nem alkalmi kérdése, hanem ennek az irodalomnak, éppen úgy, mint az egész szocialista építésnek — „alapja, pátosza, egész lelke“.

A béke megvédésének gondolata és a szabad alkotó munka elválaszthatatlan egymástól. Jermilov könyve megmutatja, hogy a szovjet irodalom és művészet mennyire elválaszthatatlan a Szovjetunió egész társadalmi rendszerétől, politikai és gazdasági építőmunkájától.

Jermilov könyve nagyszerű bizonyítéka annak, hogy a szovjet emberek mennyire a magukénak érzik a békéért és a kommunizmus építéséért harcoló irodalmat és egyben igen kiálló példája annak, hogy a szovjet irodalomszemléletben milyen szenvedélyes erővel jelentkezik a bolsevik pártosság: a béke, a haladás szeretete és az ellenség, a háború olthatatlan gyűlölete.

A békeharc mai szakaszán a kiéleződött nemzetközi helyzetben, kultúrforradalmunk megvívásában nagyon nagy értéket jelent számunkra Jermilov könyvének magyar nyelvű kiadása: segít még inkább tudatosítani azt, hogy a Szovjetunió megszületésének első pillanatától fogva a békéért harcolt és ma is az egész világot átfogó, béketábor vezetője.

Jermilov V.: A szovjet irodalom a béke harcosa. Ford. Kállényi Mária. 1961. (Műveit Nép könyvkiadó)

6.50 —

Szovjet tapasztalatokkal a szocializmus építéséért!

A Szovjetunióban hatalmas társadalom-átalakító munka folyik: 200 millió embert nevelnek a kommunizmus szellemében. A szocializmusból a kommunizmushoz vezető fokozatos átmenet megvalósításához elengedhetetlenül szükséges a dolgozók kommunista nevelése. A szovjet szakszervezetek egyik alapvető feladata ennek a hatalmas arányú nevelőmunkának a végrehajtása.

A szovjet szakszervezetek sokoldalú tevékenységéről a Népszava Könyvkiadó kiadásában megjelent füzet sorozatok alapos képet nyújtanak. Ezekből láthatjuk, hogy a szovjet szakszervezetek miképpen vesznek részt az új, a kommunista ember kialakításában.

„A SZOVJET SZAKSZERVEZETEK TERMELESI MUNKAJA“ leírja, hogy hogyan szervezik a szocialista versenyt, ismerteti

annak különböző formáit, a munkások szakmai kiképzését, a bér- és normakérdések rendezését, a tapasztalatcserét... mindazt, ami a munkához való szocialista viszonyt jellemzi. Bemutatja, hogyan kell a termelést megszervezni ahhoz, hogy a munka az embert alakítsa és formálja.

„A SZOVJET SZAKSZERVEZETEK KULTÚRMUNKAJA“ ismerteti a szakszervezeti klubok tevékenységét, eredményeit, hibáit, a könyvtárak létesítését, az olvasókkal való foglalkozást, a könyvek népszerűsítését, a művészi kultúrcsoportok létrehozását, munkáját... egyszerűen a szakszervezeti kultúrtevékenység minden megnyilvánulását.

„A SZAKSZERVEZETI SZERVEZŐMUNKA A SZOVJETUNIOBAN“, a „SZOVJET SZAKSZERVEZETEK TÁRSA-

DALOMBIZTOSÍTÁSI MUNKAJA“, a „SZOVJET SZAKSZERVEZETEK MUNKAVÉDELMI TEVÉKENYSÉGE“ című cikkgyűjtemények mindegyike más és más oldalról, más és más területen mutatja be a szovjet szakszervezetek alkotó tevékenységét.

A szakszervezetek tevékenysége a Szovjetunióban nem valami speciális, szűk kis réteget érdeklő dolog. Ugyyszólván minden munkás és alkalmazott a Szovjetunióban

— számuk több mint 30 millió — szakszervezeti tag. A SZAKSZERVEZETI MUNKA AZ ÉGÉSZ NÉP ÜGYE.

A Szovjetunió a mi példaképünk, tőle tanulunk. Aligha lehetne erre a tanulásra általánosságban jobb anyagot ajánlani, mint a szovjet szakszervezetek tevékenységéről szóló cikkgyűjteményeket. A szakszervezeti funkcionáriusok érdeklődésén túl, a könyvek a legszélesebb olvasó réteg nevelésére alkalmasak.

Nyikoláj Gribacsov: *Békét a világnak*

Az Új Magyar Könyvkiadó most jelentette meg a „Szovjet költők versei“ című kis antológiáját, melyben a legkiválóbb szovjet költők szólnak meg, java műveikkel lépve a magyar közönség elé. Gribacsov költeménye egyik szép darabja ennek a kis kötetnek.

*Igen, már megint hazudoznak
kongresszusok, szenátusok,
újságban, könyvben, éter szárnyán
orcátlan hazugság buzog.
De jár az óra, jár rohanvást,
és visszafelé nem kocog.
Ma már egy új világot élünk,
és nem a rusnya tegnapot.*

*A gőzös, hangzatos tiráda
nem szédít, semmi az nekünk,
és bármilyen vadul csaholnak,
mi attól meg nem ijedünk —
az igazság szavára kelnek
Párizs és Róma fiai,
lángok között harcol Vietnam,
És győzött már a kínai.*

*Harsogva hívta drága Moszkvánk,
és meghallotta mind e föld,
s az emberek fáradt szívében
az új szavak reménye költ.
Barátaink, előre! Rajta!
Hol Sztálin, ott a győzelem!
Sztálinnal együtt! — És a béke
mindannyiunknak megterem!*

*Nekünk a béke kell, a munka.
De azzal nem fogunk kezét,
és békét attól sose kérünk,
kit útja másfelé vezet.
Induljunk együtt, zárt sorokban,
„utca embere“, ébredezz!
Mi győztesek leszünk a harcban,
s a világon béke lesz!*

Kardos László fordítása

Új hősök — új hősköltemények

A Nagy Honvédő Háború a szovjet írók legújabb művei tükrében

A Nagy Honvédő Háború eseményei a szovjet írók kifogyhatatlan kincstára. A szovjet írók közül sokan, — korra való tekintet nélkül, — cselekvően vettek részt ebben a háborúban és műveiket az átélés erejével, meggyőző érdekességével írták le.

Elsősorban emlékezzünk meg Csakovszkij: „Ez történt Leningrádban“ című regényéről. Csakovszkij fiatal ember, fiatal író. 1950-ben „Nálunk már reggel van“ c. regényéért Sztálin-díjat kapott. Most a koreai hadszíntéren van és megrázó haditudósításait úgyszólván naponta olvashatjuk lapjainkban.

Az „Ez történt Leningrádban“ címe sokat jelent, sokat mond el. A Nagy Honvédő Háború leningrádi hőskölteménye elevenedik meg a regényben. A hőse: Szavin haditudósító, — igazi szovjet ember. A háború első napjaiban önként kimegy a frontra, míg szerelme Lida, aki méltó Szavinhoz, a körülzárt, ostromlott Leningrádban marad. A fronton találkozik újra a két szerelmes: Szavin súlyosan sebesült és Lida ápolja...

Befejeződik a háború. Megkezdődik a békés, építő munka, a szovjet nép lázas munkával gyógyítgatja a fasiszmus fenevadai ütötte sebek nyomait.

A szerelmesek harmoniája nem teljes: míg Szavin a háborúban szívesen és lelkesen áldozta életét a nagy ügyért, a békés alkotás nem kevésbé fontos munkájában valahogy megtorpan. Lida mélységes szerelme és a munkába vetett törhetetlen hite végülis meggyőzi Szavint, örökre egymásra talál ez a két nagyszerű ember és együtt ültetik el fácskáikat a leningrádi „Győzelem Parkjában“.

A másik regény, amely ugyancsak az utóbbi hetekben jelent meg, *Penyezszo: „Egy szovjet tiszt naplója“*. Ez a könyv a Nagy Honvédő Háború első hónapjait írja le. Mesterien ábrázolja, hogyan viselkedett a szovjet, amikor a fasiszták galád tervszerűséggel és szinte legyőzhetetlennek látszó túlerővel betörték a békés, dolgozó szovjet földre. A szovjet hadvezetés nagyszerű szervezottsége, a szovjet nép utólréhatetlen erkölcsi fölénye azonban úrrá lesz a szervezett fasiszta horda látszólagos túlerojén. Ennek az időszaknak mesteri meglepővétele Penyezszo könyvének egyik főérdeme.

A könyv harmadik érdekessége Ogyeszsa ostromának leírása. Ennek a hősi városnak, mint annyi nagy szovjet ipari központnak munkáslakossága teljesen egybeforr a honvédő háború hőseivel, a katonákkal. Ez természetes is: hiszen a szovjet katonák az ő soraikból kerültek ki. A

dolgozó nép fiai ők, és a gyárakban dolgozó munkások éppen annyira a nagy harc katonáinak érzik magukat, mint azok, akik puskával a kezükben, tankon, hajón, repülőgépen, gyalog vagy lovon, lövészárokban vagy sík mezőn állják az ellenség ádáz ostromát és nemcsak diadallal visszaverik azt, de támadásba lendülve meg is semmisítik az ellenséget.

Penyezszo mindazt, amit könyvében leírt, valójában végig is élte. Ez a regény egy harcoló, bátor szovjet tiszt naplója, amelynek minden egyes sora a véres harcok közepette született, amelynek minden egyes alakja élő személy, minden eseménye valóban megtörtént hőstett. Felvonulnak előttünk a Nagy Honvédő Háború felejthetetlen, — sokszor névtelen — hősei: a gyárimunkások, a fiatal tanulók, a kolhozparasztok és traktorvezetők, — azok a békésen munkálkodó és tanuló emberek, akik egyik napról a másikra katonákká, hőssökké, a Szovjetunió hatalmas hadseregének katonáivá, alisztjtjeivé, tisztjeivé lettek.

Es szöjünk néhány szót három kis könyvről, amely szintén a Nagy Honvédő Háború egy-egy érdekes epizódját örökíti meg népszerű, izgalmasan érdekes formában. *Groszman: „Sztálingrád hősei“*, a város hősi csatáját írja le a harc megindulásától kezdve a város felszabadításáig. *Kozsevnnyikov: „Az ejtőernyős“* című kisregénye Arkiszjannak, a hős ejtőernyősnek ragyogó harci tetteit eleveníti meg. A kis regény tetőpontja: az ejtőernyős, mint égő fáklya ugrik ki égő repülőgépből, de nem veszíti el a fejét; eloltja lángban égő ruháját és csak aztán nyitja ki ejtőernyőjét. *Szimonov: „A gyalogos“* c. könyve örök emléket állít annak a fegyvernemnek, amelynek katonái hősiességükkel, kifogyhatatlan leleményességükkel és mindent elszópró lelkesedésükkel, végső fokon betetözik a győzelmet.

Csakovszkij: Ez történt Leningrádban. Ford. V. Bab Zsuzsa. 438 l. (Új Magyar könyvkiadó)

— 17.30

Penyezszo: Egy szovjet tiszt naplója. Ford. Kengyel Iván. 556 l. (Új Magyar könyvkiadó)

18.20 —22.40

Groszman V.: Sztálingrád hősei. Ford. Gyáros László. 64 l. (Új Magyar könyvkiadó)

1.20 —

Kozsevnnyikov: Az ejtőernyős. Elbeszélések. Ford. Magos László. 62 l. (Új Magyar könyvkiadó)

1.20 —

Szimonov Konsztantyin: Gyalogosok. Elbeszélések. Ford. Várkonyi Gizella. 96 l. (Új Magyar könyvkiadó)

1.70 —

HARCOLUNK A BÉKÉÉRT

Leleplező dokumentumok a koreai háború kirobbantásáról

Phenjanban nemrégben egy nagyon érdekes, nagyon jelentős könyvet adott ki a Koreai Népi Demokratikus Köztársaság külügyminisztériuma. Egy okmánygyűjteményt, amely leleplezi a világ előtt a koreai agresszió előzményeit, a háborút előidéző bűnöket és cinkostársaikat. Az okmányok Li Szin Manék titkos irattárából származnak, amelyet a Koreai Néphadsereg talált meg Szöulban, amikor a várost Dél-Korea 1950 június 25-i orvátmadásának visszaverése alkalmával elfoglalta. Az irattárban talált levelek részint Li Szin Man és washingtoni megbízottainak levélváltását tárják elénk, részint Li Szin Mannak az amerikai háborús uszítókkal folytatott levelezését. Ezek az okmányok megcáfolhatatlanul bebizonyítják, hogy a koreai polgárháborút az áruló Li Szin Man-klikk és az amerikai imperialisták együttesen készítették elő — már 1949 elején. Az állandó határidéseket, amint az egyik okmány mutatja — Li Szin Manék provokálták ki, miközben Dél-Korea népét Észak agressziós törekvéseiről akarták meggyőzni. Li Szin Man washingtoni „nagykövetei” 1949-ben állandó tárgyalásokat folytattak az Egyesült Államok vezető köreivel Dél-Korea felfegyverzése érdekében. Eközben Dél-Koreában is lázasan készültek a háborúra, hadibázisokat létesítettek az amerikai légi, tengeri és szárazföldi haderők részére, hogy

azok bármikor megindulhassanak Észak ellen. Korea népe azonban nem akart háborút, Észak és Dél békés egyesítését kívánta. Li Szin Man és amerikai cinkosai rettenetes terrorttal felelték a nép demokratikus megmozdulásaira. A hazafiak ezreit kínozták halálra, végezték ki. Egész falvakat semmisítettek meg — amint ezt a Li Szin Man báb-kormány két tagjának és egy katonatisztnak vallomását tartalmazó dokumentum bizonyítja.

Az okmányokból fény derül az ENSz és az ENSz Koreai Bizottságának szerepére is. Az ENSz vezető funkcionáriusai ismerték a koreai agresszió kirobbantásának körülményeit, de a világbéke „érdekében” csupán azt tették, hogy a terveiket ellenző államokat, illetve megbízottaikat — kicserélték, mást kerestek a bizottságba.

Ma, amikor az egész világ figyelemmel kíséri a koreai eseményeket, a magyar dolgozók érdeklődéssel fojgják olvasni ezt a könyvet, amelyből még jobban meglátják az amerikai imperialisták aljas szándékait.

Az alábbiakban a koreai orvátmadás előkészítésének egyik legfontosabb jelentőségű dokumentumát közöljük. Li Szin Man levele kétségtelenül bebizonyítja, hogy az amerikai imperialisták és dél-koreai ügynökeik már 1949 áprilisában felkészültek a rabló-hadjáratra.

LI SZIN MAN 1949 ÁPRILIS 10-ÉN KELT LEVELE
CSO BIONG OK RENDKÍVÜLI MEGHATALMAZOTT
NAGYKÖVET, A KOREAI KÖZTARSASÁG ELNÖKÉNEK
SZEMÉLYES KÉPVISELŐJÉHEZ*

1949 április 10.

Kedves Dr. Cso!

Ügy gondolom, hogy a katonai segítség nyílt kérésének alkalmas volta felől érdeklődő távirata rendkívül jókor érkezett. Mindamelltt nem akartam föllépni még ebben az ügyben, attól félve, hogy ez árthatna a bizalmas egyezményeknek, melyeket Muccio úr kötött, akiről azt a jelentést kaptam, hogy biztosított „valamit”**. Amikor felkeresett engem Drumright úrral, én nyugodtan megkérdeztem, mi történt, mire ő a következőket mondta: „A katonai segítséget engedélyezték és az elnök aláírt bizonyos erre vonatkozó okmányokat”. Nem tudom, hogy az elnök aláírásával kapcsolatban a katonai segítség kérésére vagy az ECA egyezményre utalt-e. Azután azt mondta, hogy a további katonai segítségre irányuló közvetlen kérés nyilvánosságra jutása árthatna a terunek.

... Közölni akarom Önnek, hogy miért nem kell félnünk akkor, amikor alkalmunk van arra, hogy ilyen vonatkozású érzelmeinket közöljük az illetékes tényezőkkel. Nekünk talán nagyobb szükségünk van fegyverre és lőszerre, mint bármelyik másik

* Ezt az okmányt a Li Szin Man-kormány elnöki hivatalának irattárában találták. Másolat.

** A „biztosított valamit” szavak tintával alá vannak húzva az eredeti példányban.

nemzetnek, nagyrészt éppen a nagyhatalmak által ránkényszerített körülmények miatt. Ugyanakkor az Egyesült Államoknak sokkal több oka van felfegyverezni minket, mint a világ bármely más népét, a velünk szemben fennálló kötelezettsége miatt.

... Véleményem szerint nyíltan és a legteljesebb bizalommal beszélje meg a helyzetet mind az Egyesült Nemzetek, mind az Egyesült Államok magasrangú vezetőivel. Szigorúan bizalmas formában közölje velük Észak és Dél egyesítésére vonatkozó terveinket. A helyzet az, hogy minden vonatkozásban felkészültünk az egyesítésre, egytől eltekintve; ugyanis hiányunk van fegyverben és lőszerben. Megfelelő katonai erővel kell rendelkezniünk ahhoz, hogy behatolhassunk Északra.

... Ehhez a művelethez szükségünk van két, egyenként 8000 tonnás, 45 mm-es ágyúkkal rendelkező hadihajóra a Jalu és a Tumen folyók megvédéséhez. Szükségünk van gyorsjáratú űrnaszádokra, hogy partjaink mentén biztonságban legyünk a kommunista földalatti mozgalommal szemben. Szükségünk van 200 000 kiképzett és a védelemhez felszerelt katonára az északi határ mentén. Szükségünk van a védelemhez repülőgépekre és léghátrító ágyúkra. És mindezekre most van szükségünk.

Néhány amerikai aggodík a technikai személyzet hiánya miatt. Ők nem tudják, hogy van tíz vagy tizenkét repülőnk, akik a legjobbak közé tartoztak Japánban és akik közül hármat a Kelet legjobb repülőinek tartanak. Vannak tengerészkapitányaink, akik irányítani tudják kereskedelmi flottánkat. Hadseregünk részére rövid idő alatt meg tudunk szervezni egy 200 000 emberből álló haderőt. Több százezer leszerelt katonánk van, akiket a háború idején arra kényszerítettek, hogy csatlakozzanak a háború alatt felállított hadsereghez. Ezek harcedzett katonák. A japánok a frontokon vetették be őket és sokakat közülük megölték a Csendes-óceán déli szigetein és Mandzsúriában folytatott hadműveletek során. A tisztok nagyrészt japán egyetemeken képezték ki. A nép nem sokat tud róluk, mert háttérben maradnak attól való félelmükben, hogy japánbarátoknak bélyegzik őket. Ezek lojális polgárok és készek arra, hogy életüket adják hazájukért. Ha kapunk elegendő fegyvert, egész rövid idő alatt előkészíthetjük őket.

E tervemet megmutatja majd, miért akarom én azt, hogy a kérés bizalmas maradjon. Ugyanakkor a tervemet megszabja azt a közeledési vonalat, amelyet Ön hatásosnak találhat az Egyesült Államok és az Egyesült Nemzetek funkcionáriusaival folytatandó megbeszéléseiben. Szükségletünk nagy, és kétségbeejtő lenne mind az Egyesült Államok, mind Korea számára, ha nem törődnének vele. Nem szabad a háború alatt elkövetett hibát megismételni, nevezetesen, hogy nem adnak fegyvereket a koreaiaknak.

Várom bizalmas jelentését arra vonatkozóan, hogy közlései milyen hatást váltottak ki a magasrangú tisztviselők közül és megpróbáljuk innen segíteni minden rendelkezésünkre álló eszközzel.

Szívélyes üdvözléssel.

(Li Szin Man)

Korea népe és a kínai önkéntesek szétzúzzák az imperialisták rablóhadseregét.
Az ifjúság élenjár a dicső küzdelemben.

A NÉPI DEMOKRÁCIÁK IRODALMA

Román költők antológiája

A román költők antológiájának megjelenése, nemcsak irodalmi esemény, hanem egyúttal kultúrpolitikai cselekedet is: a magyar-román barátság, a népi demokráciák testvéri egymásratalálásának ünnepe. A kötet a legrégebb román népdaloktól kezdve, a haladó hagyományt képviselő alkotásokon át a szocializmust építő román költők legújabb műveinek gazdag gyűjteményéig majdnem teljes egészében magában foglalja a román költészetet. Ünnepi jellegűt adott még e kötet megjelenésének az is, hogy az antológia verseit legjobb költőink fordították.

A jóval több mint száz vers túlnyomó részét eddig még nem ismerte a magyar olvasóközönség. A felszabadulásig szinte egyáltalán nem, azóta csak szórványosan találkozott egy-egy költeménnyel az azóta megjelent kisebb gyűjteményekben.

Ezek a költők, ezek a versek egy nép harcait, szenvedéseit és felszabadulását mondják el. Ezt a történetet nem ismerte vagy nem így ismerte azelőtt a magyar nép. Nem így tanították ezt azelőtt a magyar iskolákban. A népet sem ismertük, pedig itt élt szomszédságunkban, itt élt velünk és közös volt a sorsunk.

A népi líra legjellegzetesebb román műfaja a „doina”. A doinában a népi költő

bánata szólal meg. Egyúttal megbélyegzi a kiszípolozó bojárokat, vagy ha erdélyi, a román parasztokat egyformán kizsákmányoló nemesurakat. A felszabadulás után gyökeresen megváltozott a román paraszt-ság helyzete és a román falu is a nagy történelmi átalakulás következtében új hangon szólal meg népdalaiban. Ennek az átalakulásnak a jelei máris megmutatkoznak a román népköltészetben: az antológia utolsó darabjai bizonyítják, mekkora örömmel fordul a román parasztság a szocialista mezőgazdaság megteremtése felé, amely biztosítja számára a felszabadult, boldog életet.

A felszabadulás nyomán a román irodalomban is megindult a harc az ellenséges, formalista áramlatok ellen. A Román Munkáspárt minden támogatást megadott és megad a román költőknek és íróknak, hogy megteremtsék az új irodalmat. Ha az antológiát átlapozzuk, megállapíthatjuk, hogy a román költők már igen szép eredményeket értek el e téren és megindultak a szocialista-realista művészet megteremtése felé vezető úton. A román költők antológiája egyben a békeharcnak is jó szerszáma és fegyvere.

Román költők antológiája. Szerk. Kőpeczi Béla és Vas István. 316 l. (Szépirodalmi Könyvkiadó)

18.50 23.—

Caragiale :

JEGYZŐKÖNYV

Caragiale egyike a leghaladóbb klasszikus-román íróknak. A század elején élt és írásaiban éles szatírával leplezte le az akkori Románia uralkodó osztályainak aljasságát, korrupcióját, embertelenségét, valamint a lakosság túlnyomó többségét kitevő parasztság elnyomottságát.

Caragiale figyelme kiterjedt a földesúri-burzsoá rendszer visszasságainak minden részletére, úgy hogy karcolatai, novellái, kisebb humoros írásai együttvéve szinte teljes képet adnak a korabeli társadalomról. Elsősorban a bojárok, nagyberlők és kisemmi-zett parasztok viszonya jelentkezik művében különös élességgel, de maró gúnnyal ostorozza az akkori iskolarendszert, hivatalnokai megvesztegethetőséget és főként bürokráciát. Nem véletlen, hogy *Caragiale* az akkori irodalmi körök kirekesztették magukból és az írónak emigrációban kellett befejeznie életét. Írásai csak a felszabadulás után kaphatták meg az őket megil-

lető elismerést és azóta nagy példányszámban terjedtek el Romániában.

Az író korlátai — nem ismerte fel a munkásosztály történelmi szerepét — megmutatkoznak a kötet élén elhelyezett, egyébként kitűnő tanulmányában. *Ez az írás az 1907-es paraszt-felkelések kapcsán a román irodalomban páratlanul éles képet fest a kor társadalmi viszonyairól, amelyek lényegükben a felszabadulásig nem változtak.* Azért is került kötetünk élére ez a cikk — bár nem szépirodalmi jellegű — mert minden magyaráztánál jobban és plasztikusabban mutat rá azokra a viszonyokra, melyeket *Caragiale* egész szépirodalmi munkássága bíralt és támadott.

A kötet anyagát *Grandpierre Emil* váltogatta a legújabb kritikai háromkötetes *Caragiale*-kiadás alapján. Rövid bevezető jegyzetében ismerteti az író életét, irodalomtörténeti, politikai jelentőségét.

A jó könyv hete Szlovákiában

Az idei könyvnapot Budapesten augusztus 31-én és szeptember 1-én, vidéken szeptember 8.—9.—10.-én tartják. A magyar dolgozók számára — a felszabadulás esztendeje óta — minden könyvnap ünnepet, a kultúra ünnepét jelenti. A népi demokráciákban is sorra meghonosítják a könyvnapokat. Legutóbb Szlovákiában rendezték meg a könyvhétet. Erről számol be alábbi cikkünk.

Szlovákia iparosodásával párhuzamosan fejlődik a szlovák kultúra is. Ha nem is beszélhetünk még ezen a téren átütő sikerekről, mégis minden szempontból örvendetes haladás észlelhető. Megmutatkozik ez a haladás a mennyiség terén: míg az úgynevezett „szlovák államban” évente 700 000 könyvet adtak ki, 1949-ben már 15 millió példányban jelennek meg könyvek Szlovákiában. De megnyilvánul a fejlődés minőségileg is: a könyvtermelés szakított a tökéletes hagyományokkal, az olcsó, selejtés ponyvairodalommal és a komoly művészi alkotás szolgálatába állt. A szlovák írók a szocialista országépítés arcvonalán a dolgozó tömegek mellé sorakoztak. Végül pedig fontos kritériuma a szlovák kultúra fejlődésének elterjedtsége a tömegekben. Az irodalom és művészet ma már nem a gazdag kevesek kiváltsága, hanem utat tör a néptömegek felé. Felbred a szlovák dolgozók kultúrszomja.

Ezt a kultúrforradalmat szolgálja a könyvhét intézménye. Az 1950. évi könyvhétet november 25 és december 3 között rendezték meg Szlovákiában „A jó könyv és sajtó hete” címmel. A könyvhét nem újdonság, megrendezték már 1949-ben is, a második könyvhét azonban szellemben és módszereiben lényegesen különbözött az elsőől. Míg az 1949-es könyvhét nagobbára csak Pozsonyra és legfeljebb a megyei és egyes járási székhelyekre szorított, tavaly már eljutottak a könyvek valamennyi szlovák községbe. Míg az első könyvhét rendezésében csak a könyvkiadó vállalatok és könyvkereskedések vettek részt, 1950-ben az elsőnél jóval hatalmasabb méretű, átfogóbb jellegű akciók a tájékoztatási és népfelvilágosítási szlovák megbízott hivatal irányította az összes tömegszervezetek bevonásával. Sokszáz előkészítő bizottság lelkes munkája előzte meg a könyvhét megnyitását.

Az akció ilyen kiszélesítése megfelel annak a fentebb említett ténynek, hogy a szlovák kultúra egyre inkább a tömegek ügyévé vá-

lik. „Könyvet minden szlovák dolgozó kezébe” — ez volt a második könyvhét jel-szava.

A könyvhét folyamán valamennyi könyvkiadó, könyvkereskedés, mintegy 1 000 ipari üzem, több főiskola és középiskola könyvkiállítást rendezett a könyvheti anyagból. A könyveket 10 százalékos kedvezménnyel árusították. A városokban és községekben házról-házra járó agitációs párok támoogatták az akciót, helyenként könyvekkel is felszerelve, hogy azonnal kielégíthessék az érdeklődőket. Az első könyvhéttel szemben abban is nagy haladás mutatkozott, hogy az 1950-es könyvhét nem maradt meg a könyvpropagáció szűk keretében, hanem kultúrmozgalommá vált és sok értékas kultúresemény, kultúrest, előadás megrendezésére adott alkalmat. Nemcsak a szlovák könyvek, az egész szlovákiai kultúrának ünnepe volt.

A dolgozók munkahelyükön is megmutatták, hogy a könyvhét támogatását hazafias ügynek tekintik. Külön könyvheti műszakot rendeztek s ezek jövedelmét könyvek bevásárlására fordították. Nyitra és Zsolna megye párosversenyt vívott, hol adnak el több könyvet, hol szereznek a szlovák sajtónak több előfizetőt. Szép gesztussal vonták magukra a figyelmet azok a dunai hajósok, akik a könyvhét folyamán hazajuk területén kívül dolgozták le a külön műszakot a hajókönyvtárak javára.

És még egy igen fontos körülmény: a legutóbbi szlovákiai könyvhét ünnepe volt a szlovákiai magyar könyvek és magyar dolgozóknak is. Komárom, Galánta és egyéb városok magyar dolgozói szeretettel üdvözölték a könyvheti kiállítások magyar nyelvű könyveit. Komáromban a könyvnap ünnepélyes megnyitáson Egri Viktor szlovákiai magyar író is beszédet mondott. A komáromi könyvhét lelkes előkészítését a Csemadok magyar dolgozói vállelve végezték a szlovák Matica tagjaival és az agitációs kettősököt magyar és öt szlovák könyvvel felszerelve járták a komáromi utcákat.

Könyvhiradó

3700 KÖNYV EGY FALUSI KÖNYVTÁRBAN

A sztálingrádi terület kumilzsani körzetében fekvő Glazunovo falu rendkívül látogatott klubot, olvasókört és könyvtárat tart fenn. A könyvtárban 2694 könyv és 1040 brosúra áll a dolgozók rendelkezésére. A glazunovói könyvtár dolgozói, aktívái és széles olvasótömegei kitűnően hasznosítják a könyvekből merített tudást és tapasztalatokat. Az egész körzetben élen járnak a rádiómozgalom, a micsurini tudomány terjesztése és a tudományos agrikultúra vonalán. Meg kell jegyeznünk, hogy Glazunovóhoz hasonló könyv- és kul-

túrcentrum csak az orosz föderációban tízezer számar található. Beszéljenek a számok: Az orosz föderációban 58 000 falusi klub és olvasóterem, 9515 körzeti és falusi könyvtár működik. Az elmúlt év során 757 millió könyvet adtak ki olvasásra.

CSEHNYELVŰ KÖNYV A MAGYAR NÉPI DEMOKRACIARÓL.

Gyűjteményes munka jelent meg az egyik prágai könyvkiadónál, mely rávilágít a magyar népi demokrácia gazdasági és kulturális fellendülésére, s arra a győzelmes munkára, mellyel a magyar dolgozók — évszázados elhanyagoltság, visszamaradottság után — felépítik az ország szocialista iparát, mezőgazdaságát és nagyszerű szociális intézményeit.

B. Hamera: *Az első csapolás*

Hamera regénye két nagy, egymástól elválaszthatatlan problémával foglalkozik: a lengyel nép felszabadulásával, társadalmi átalakulásával és az új népi demokratikus társadalomban kifejlődő magasabbrendű ember megszületésével.

A regény cselekménye a fasiszta megszállás utolsó napjaiban kezdődik és felöleli a felszabadítás, valamint a termelés megindításának idejét. A népi demokratikus államok kialakulásának ez a legmegrázóbb, legdöntőbb időszaka. Ez az időszak sok nagy probléma megoldását tűzi az író elé feladatul.

B. *Hamera* úgy, mint a szocialista irodalom valamennyi képviselője, nem hátrál meg a nagy feladat elől, kiterjedő figyelemmel vizsgálja a megújuló életet és igazi küzdelmében ábrázolja.

Hőse *Plewa*, éjjeliőr, visszakerül a termelőmunkába, őrajta keresztül érzékeljük azokat a küzdelmeket, amelyeket a lengyel munkásosztálynak meg kellett vívnia jövője érdekében. *Plewa*ban is megvannak a mult csökevényei, a magántulajdon beléoltotta harácsolási szellem, a megalkuvás saját érdekében, a közösségtől való idegenkedés.

Hamera regénye megmutatja, hogy mind-ezeknek a csökevényeknek legyőzője a felszabadult nép ereje és az abból fakadó öntudat.

Plewa, aki felelős posztot tölt be a munka frontján, sok hibát követ el, de váltásaiban biztos kéz mutatja az útját: elvtársai segítségével és a Párt.

Megragadó részletek mutatják be, hogy *Plewa* miképpen győzi le magában a mult hagyatékát a jövő érdekében. Példája magával ragadja társait és megadja a munka megkezdésének lehetőségét. Nagyszerűen

ábrázolja ez a rész a munkásosztály megváltozott viszonyát a termeléshez.

B. *Hamera* regényének legfőbb érdeme, hogy bátran nyúl minden kérdéshez, a család belső problémáihoz, az ellenség elleni harchoz, és az emberi fejlődés minden kérdéséhez egyaránt.

A nagyigényű, sokrétű téma magával hozza azt is, hogy egyes kérdéseket néha nem eléggé világít meg. Így a felszabadítás első napján *Plewa* együtt dolgozik a szovjet csapatokkal a felrobbantott híd helyreállításán, de az író nem ábrázolja elég szemléletesen, hogy miként él benne, hogyan lendíti munkáját a szovjet hősök példaadása.

Hamera regényének alakjai eleven életet élő emberek. Az ellenséget nem sematikusán egyoldalúan ismerjük meg, hanem különböző, nyílt vagy burkolt támadási formájában egyaránt. *Hősei harcos hősök, akik az ellenség elleni harcon kívül a legnehezebb küzdelmet is megvívják saját hibáikat győzik le, így válnak olyan embe- rekké, mint Nieglicki U. B. titkár, aki az ellenség kezében sem tagadja meg osztályá ügyét.*

A könyv a lengyel nép harcának egy jelentős szakaszával és ugyanakkor minden népidemokratikus állam fontos problémáival foglalkozik. Sokban hozzájárul a testvéri lengyel nép igazi arcának megismeréséhez és erősíti munkásosztályunk harci erejét. *Hamera regénye az üzemi dolgozók s a legszélesebb olvasó rétegek érdeklődésére tart igényt.*

Hamera B.: *Az első csapolás. Regény.* Ford. Mészáros István. 232 l. (Szépirodalmi könyvkiadó).

12.— 16.—

KÖNYVHIRADÓ

GURULÓ KÖNYVTÁR SZLOVÁKIÁBAN...

Morvaországban és Csehországban öt „bibliobusz” járja a vidéket. Ezek az autórászertelt gördülő kölcsönkönyvtárak eljutnak a legtávolabbi, s a forgalomból egészen kieső vidékekre is. Könyvkölcsönzés közben magasszínvonalú hangversenyeket és előadásokat rendeznek a dolgozók szórakoztatására. Most Szlovákia is kapott egy „bibliobuszt”. A gördülő kölcsönkönyvtár nagy népszerűsége tett szert. Magával viszi a marxizmus-leninizmus klasszikusait, a csehszlovák és szovjet irodalom remekait, a haladó nyugati irodalom mestereit, valamint a modern szakirodalom leghasznosabb munkáit. A bibliobusz újabban a gyermekek kedvence is: felszerelték ugyanis az ifjúsági iroda-

lom és a meséskönyvek gazdag választékával.

KÖNYVNÉPSZAVAZÁS AZ „ARMABETON” PRÁGAI ÜZEMÉBEN

A dolgozók szavazatai szerint az alábbi művek az üzem legnépszerűbb olvasmányai: 1. Távol Moszkvától, 2. Az újfá gárda, 3. Gorkij: Az anya, 4. Illés Béla: Kárpátj rapszódia.

OSZTRAK ÍRÓ TANULMANYA PETÓFIROL.

Ernst Fischer osztrák író érdekes tanulmányt írt Petőfiről. Többek között megemlíti, hogy nagy költőnk levelezőviszonyban volt Bettina Arminnal, aki egyik legbensőbb barátja, s egyben életrajzírója volt Goethe-nek és Beethoven-nak.

IFJÚSÁGI IRODALOM

Hazáért és szabadságért

Az Ifjúsági Könyvkiadó új sorozata

Hazáért és szabadságért címen új irodalmi sorozatot indít újtára az Ifjúsági Könyvkiadó. Ez a sorozat ifjúságunk, dolgozó népünk hazafias nevelését kívánja szolgáltni. Irodalomnak nem is lehet szebb feladata, mint százezrek és milliók szívében fölszítani és iukozni a haza és szabadság szeretetének érzését, azt az érzést, melyről Petőfi így énekelt:

*Haza és szabadság, ez a két szó, melyet
Először tanuljon dajkától a gyermek,
És ha a csatában a halál eléri,
Utószor e két szót mondja ki a férfi!*

A hazafias nevelés egyik legfontosabb eszköze a múlt hősi hagyományainak felidézése. Évszázadok során a magyar népből számos olyan hős emelkedett ki, akit eszményképül állítottunk ifjúságunk elé, akitől önfeláldozást, elhűséget, bátorságot tanulhatunk. Népünk szükségét érzi annak, hogy megismerje ezeknek a hősöknek az életét.

A *Hazáért és szabadságért* sorozat egyik feladata tehát az, hogy sorra megelevenítse történelmünk nagy és kis hőseinek alakját: *Kossuthot, Bemet* s a névtelen vörössipkásokat, *Rákóczit, Vak Bottyánt* s *Esze Tamás* szegénylegényeit, *Sallait és Fürstöt* s *1919 vöröskatonáit*, a törökverő végvári vitézeket és *Simonyi* őbester legendás huszárvirtusát.

Ezt az igényt Farkas Mihály így fogalmazta meg a *Magyar Dolgozók Pártja II. Kongresszusán*: „Történeszeink, íróink becsületbeli feladata, hogy *Hunyadi, Dugovics Titusz, Zrínyi Miklós, Vak Bottyán, Esze Tamás* és mások harcairól népszerű irodalmat teremtsenek. Kell, hogy népszerű történelmi regények, elbeszélések, történelmi értekezések formájában íróink és történészeink felelevenítsék a magyar nép e nagyjainak dicső harcait, hogy az új nemzedék megtanulja mindebből, hogyan kell élnie, dolgoznia, harcolnia a magyar nép függetlenségéért. Nem

kétséges, hogy íróink teljesítik ezt a becsületbeli feladatukat.“

De nemcsak a magyar múltban találkozzunk olyan hősökkel, akiknek példája nagy tettekre, a nehézségek vállalására lelkesít bennünket. Jókai egykor így álmódozott: „Az utókor írójának nem kell költeni, hanem csak a valót leírni, hogy dicsőítse hazáját.“ Ez a kor, amelyről Jókai csak ábrázolhatott, most eljött. Szocializmust építő hazánkban napról napra új hősök születnek, akiknek példája újabb százakat, ezreket lelkesít. A *Hazáért és szabadságért* sorozat íróinak a termelés, a békeharc frontjának hősi tetteiről is hírt kell adniuk.

A hazafias nevelőmunka természetesen nem nélkülözheti más népek, mindenekelőtt a Szovjetunió hőseinek népszerűsítését. Hazafiság és nemzetközség számunkra ikertestvérek. A magyar nép, a magyar ifjúság már eddig is megszerette Zója és Oleg Kosevoj, Julius Fucsik és Mereszjev hősi alakját. Raymonde Dien, a békeharcos francia munkáslány s az elszántan küzdő koreai katonák és kínai önkéntesek nagyszerű tetteit szenvedélyes érdeklődéssel és együttérzéssel kíséri a magyar nép. A népek szabadságküzdelseinek, a 800 milliós békétábornak hőseiről irodalmi formában hírt adni: ez is feladata a *Hazáért és szabadságért* sorozatnak.

Reméljük, hogy a magyar ifjúság szívesen fogadja ezt a sorozatot, melyben magyar, szovjet, kínai, francia és más népek írói küzdenek ugyanazért a célért; melyben nagy klasszikusaink kezet nyújtanak mai fiatal íróinknak; melyben együtt vonulnak el szemünk előtt Rákosi katonái és Jávorka kuruc csapata, a hős szovjet határőrök s a hazáját védeni ezer veszélyen át is hazasiető százhetvenöt 48-as huszár, kommunista mártírok és végvári vitézek, a Nagy Októberi Forradalom és a Honvédő Háború hősei s a békétábornak katonái.

L. S.

Pajtások beszélnek jó pajtásukról, a könyvről

Ifjúsági ankét az Állami Könyvterjesztő Vállalat Sztálin-úti kultúrközpontjában

Növekedésnek induló irodalmunknak nemcsak egyre gyakrabban megjelenő szép magyar könyvek a gyümölcsei, hanem az új közönség is. Az olvasók új tízezrei is erről a csodálatos virágzásról beszélnek.

Több mint 100 úttörőpajtás jött el május 11-én délután az Állami Könyvterjesztő Vállalat Sztálin-út 45. alatti Kultúrközpontjába, hogy személyesen beszéljék meg az írókkal, a kiadóval, az úttörő mozgalom vezetőivel problémáikat, az ifjúsági irodalom kérdését. Minden nagybudapesti általános iskola elküldte képviselőjét. Igazi, egészséges, pezsgő irodalmi közvéleményt teremtettek úttörőink az ifjúsági könyvkiadás kérdése körül. Könyvkiadásunk nagy eredménye: találkozott a könyv az olvasók egy részével; fiatal olvasóink saját ügyüknek tekintik az ifjúsági könyvkiadást. Irodalmunknak szép, erős hatása ez.

A KÁPOLNA-TÉRI ISKOLA rajgyűlésén egy héttel ezelőtt jelentették be, hogy pénteken a Népművelési Minisztérium és az Állami Könyvterjesztő Vállalat munkatársai megbeszélnek az úttörőkkel, hogy mit szeretnének olvasni, milyen könyveket adjon ki az Ifjúsági Könyvkiadó. De ez a probléma a fiúk között nem most vetődött fel. Már az első félévben, karácsony előtt tárgyalták az irodalmi őrsgyűlésen, hogy mit is lehetne ajándéknak venni és főleg, mit lehetne kérni. Persze: könyvet. Nem csoda tehát, hogy „nagy letszést váltott

ki“ Bács Karesi közlése az őrsgyűlésen: régi szívügyükről beszélhetnek majd az írókkal.

Ez a szívügy-kérdés úgylátszik nemcsak a Kápolna-téri iskola kérdése volt. Mert az ankét előtti napokban az összes budapesti általános iskola úttörői munkába álltak. A meghívókat a pajtások készítették, versenyben egymással: valóságos kis képzőművészeti remekművek készültek. A legszebbet Révai József elvtársnak küldték.

NEGY ÓRAKOR kezdődött az ankét, de már háromnegyedkor a karzatot sem lehetett helyet kapni.

„Boros János pajtás a Pannonia-utcai iskolából foglalja el helyét az elnökségben!” — Komoly tekintetű, sőtörte nyírt kispajtás veszi jegyzetfüzetét, felmegy az emelvényre, — s megkezdődik a négy órát tartó tanácskozás.

A VERS KÉRDÉSE került „terítékre“ legelőször. Az egyik pajtás, aki inkább érdekesítő, de nevelő hatású regényeket kívánt, felszólalásában csak egy fél mondatban odavetve kijelentette: a pajtások nemigen szeretik a verset. A kijelentés telforralta a hangulatot és Sári Pál pajtás, a Hungária-úti iskola tanulója élesen megválaszolta: „A jó verset szeretik a fiúk is.“ Freller Zsuzsa szerint csak az a baj, hogy költőink még nem írnak komoly, szép verseket a gyerekekről. Az újságokban még sohasem olvasott gyerekekről szóló verseket. Csak a képeskönyvekben versikéket.

Egymásután kerülnek napirendre irodalmunk legégetőbb kérdései a pajtások egyszerű, tisztá megfogalmazásában. A sematizmus elleni harc hogy tükröződik beszédükben? Freller Zsuzsa így mondja: „Nem jó az, ha az írók mintaiskoláról írnak. Mert ilyen nincs is.“ Hárs László: „Ezek a pesti gyerekek“ című könyvéről pedig: „Nem tudom miért beszél hozzánk az írópajtás olyan gyerekesen! Mi komoly emberek vagyunk!“

Csetényi Anikó rákosligeti pajtás elmesélte hogy édesanyjával egy regényről vitatkoztak. Édesanyja fölöslegesnek tartotta, hogy az író olyan hosszsan elidőz egy virágoskert leírásánál. „En azt mondtam erre, hogy mindenről lehet írni, ami szép és nemes.“

Fehér Klára „Előre-örs pályát választ“ című könyvét is megbírálták a pajtások. „Nagyon jó, de erősen érzik rajta, hogy kitalált.“ Az író nő nyomban felállt: „Iga-

Ilyen meghívókat terveztek és készítettek a pajtások.

zatok van, ez a könyv eléggé felszínes. De úgy készült, hogy több mesterséget akarom bemutatni, ehhez mesét és szereplőket kellett kitalálnom. Ez így persze helytelen. „Az Előre-örs pályát választ” folytatását is megírtam már és átadtam az Ifjúsági Könyvkiadónak. De most visszakerem, mert még dolgozni akarok rajta, el akarom kerülni az ilyen hibákat.”

MILYEN KÖNYVEKET szeretnének olvasni a pajtások? Elsősorban saját életükről szólót. Olyan gazdag és szép az ő életük, miért nem dolgozzák fel ezt a színes, gazdag anyagot az írók? Legszebb olvasmányaik a szovjet ifjúsági könyvek, a fiatal szovjet hősookról szóló regények.

Mért nem olvashatunk a magyar ifjúság hőseiről? — vetették fel többen.

Sári Pali így fogalmazta meg a történelmi irodalom fontosságát: „A történelmi irodalom megtanít arra, hogy az eddigi ta-

pasztalatok alapján hogyan éljenek az emberek tovább.” Sokan a hetedik-es-nyolcadikos pajtások közül új, népszerű irodalomtörténetet kértek a kiadótól.

*

AZ ÚJ IRODALOM nem szakad el az olvasótól. Ezt szebben talán ki sem lehetne fejezni, mint a pajtások nagy szeretetével az írók iránt; mikor egy-egy író úttörő-csapatot kért, ahol vendégként tanulmányozhatná a csapat életét, akkor majd szétszedték. Versengés folyt: melyik csapat lássa vendégül az írók.

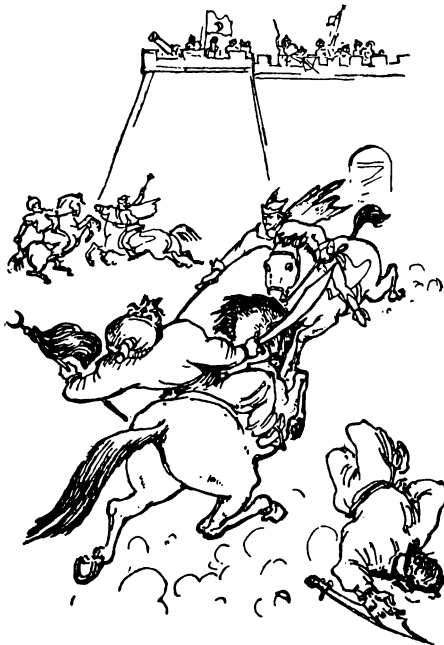
Olyan anketét volt ez, ahol nem kellett a felszólalókat jelentkezésre biztatni. Mindenki beszélni akart. Mindenki el akarta mondani a gondolatait, — hiszen saját ügyéről volt szó. A mi, az új magyar ifjúsági irodalom ügyéről.

K. Gy.

Harc a ponyva ellen

Az Ifjúsági Könyvkiadó havonta ketteszer jelenteti meg a *Fiatalkor Könyvtárát*, 64 oldalon, 1.50 Ft-os áron. A múltban ilyen olcsón csak szennyirodalmat kaphatott a kispénzű olvasó. A kapitalista kiadók vagyont szereztek ponyvafüzeteik profitjából, amelyekben saját sötét világuk szörny-történeteivel traktálták az ifjúságot, a „Billek”, „Fredek” bűnös ügyleteivel, detektívek, banditák és úribetörők harcával. Az új irodalom, népi demokráciánk tömegolvasmánya nem ezzel tölti meg lapjait, hanem becsületes emberek, hősök és utazók, harcoss forradalmárok, bátor úttörők és fiatal dolgozó lányok izgalmasan érdekes történetével. Mindegyik könyv más-más korban, más-más országban játszódik és többek közt ez a nagy változatosság indokolja, hogy ifjúságunk tízezrei olyan hamar megkedvelték ezt a két sorozatot. Az egyik füzet a *monarcho-fasiszták* ellen harcoló, hős görög partizánok történetéből ad néhány érdekes részletet, a másik kilenc évszázaddal ezelőtt játszódik és a középkori Kievet kelti életre. A könyv hőse *Beke*, aki a német elnyomás alatt sínylő magyar nép követeként érkezik *Kievbé*, az orosz nagyfejedelem udvarába, hogy segítséget kérjen a német elnyomók ellen. *Gyikovszkij* füzete, a „*Szago-Maru*” pusztulása két tengerjáró hajó harcát írja le és az érdekes-

szítő történetben a tengerek csodálatos, számunkra ismeretlen világa elevenedik meg. Jack London izgalmas kiskisregénye *A mexikói* az amerikai forradalmi mozgalmak életét jeleníti meg. A sorozat füzetei hazafiságra, helytállásra tanítják az olvasót.

Vitányi János Ujuári kaland című ifjúsági regényének egyik illusztrációja.

Ruzicskay György munkája.

A XIX. század nagy orosz realista festői

Az orosz irodalom XIX. századi klasszikusainak világirodalmi jelentőségével már több mint félévszázad óta tisztában van az egyetemes irodalomtudomány — s ami még ennél is fontosabb: az olvasmányok eleven élményének közvetlen hatása alatt a világ megszámlálhatatlan milliói is több mint fél évszázad óta, nap mint nap, újra és újra állást foglalnak az orosz remekírók mesterművei mellett.

Nem így álltunk eddig — sajnos — az orosz képzőművészet mestereivel szemben. Egyszerűen azért mert — nem ismertük őket. Pedig a XIX. század nagy orosz realistái, a legjelentősebb képzőművészek — a maguk művészetének eszközeivel ugyanazoknak a nagyszerű feladatoknak teljesítését tűzték maguk elé, mint a nagy orosz irodalom: a nép igazságának, az elnyomás ellen küzdők harcainak, az emberi haladás ügyének szolgálatát. A XIX. századi orosz festőművészet legáltalánosabb vonása a művészek munkáiban mindig kifejezésre jutó erkölcsi és társadalmi felelősségérzés határozottsága. Az orosz realisták nem csak azért festettek, hogy szaporítsák a szép képek tiszteletreméltó sorozatát — tisztában voltak azzal, hogy a képek igazi szépségéhez szervesen hozzátartozik a képben kifejezésre jutó állásfoglalás emberi becsületessége is. Csak így válhat a mű jelentős emberi tetté.

Ha átlapozzuk azt a szép albumot, melyet „A 19. század nagy orosz realista festői” címen a Művelt Nép Könyvkiadó most jelentetett meg — meggyőződhetünk a fenti megállapítás igazságáról. Az album 36 festmény szép, színes reprodukcióját tartalmazza. Mintha egy kitűnően megrendezett kiállításon vonulnánk végig: kibontakozik előttünk az orosz realista festőművészet egész története.

Az orosz realista festőművészet legjelentősebb alkotásai — *életképek*. Rendkívüli drámai erő, s mindig mély, igaz emberi hangulat jellemzi ezeket a képeket. A nézőt szinte részévé teszik ezek az alkotások az ábrá-

Rjepin önarchépe (1887).

zolt jelenetnek, olyan lenyűgöző reális erővel idézik fel a festői látomást. Rjepin „A propagandista elfogatása” c. drámai erejű képén részesei vagyunk az izgalmas helyszíni szemlének, melyet a rendőrség kopói rendeznek a letartóztatott szegényes otthonában, s magunk is erőt merítünk a lefogott forradalmár elszánt tekintetének biztos, mély tüzeből. Így, ilyen elháríthatatlan emberi közvetlenséggel szólnak minden nézőhöz az orosz realizmus nagymestereinek képei, s ezért érzi a magáénak s érti meg legmélyebb mondanivalójában is a nézők hatalmas tömege ezeket a képeket.

S hogy a realizmus milyen nagyszerű, üde, költői szépségekkel is gazdag, annak példáiként elég az orosz tájképfestészetnek olyan mestereire hivatkoznunk, mint Siskin, Klodt és Levitan.

A kitűnően összeválogatott képanyag pompás bevezető az orosz realizmus festészetének ismeretébe. *Ék Sándor* bevezető tanulmánya nagy ösz-

szefoglalásban megismerteti az olvasóval az orosz történelem döntő fordulatót hozó eseményeinek jelentőségét s mindig rámutat a művészet fejlődésének a társadalmi és politikai fejlődéssel való szerves kapcsolataira.

Nagy élmény, nagyszerű tanulmány az orosz realizmus festőművészetének megismerése. Nemcsak azért, mert eddig egy nem ismert, vagy csak felületesen ismert terület sok örömet adó

felfedezésének érzésével tölt el, hanem azért, mert az orosz realizmus művészetének élő tanulságai a mi számunkra, épp a magyar művészeti fejlődés mai szakaszában, rendkívüli jelentőségűek, s közvetlenül gyakorlati értékek.

Sz. P.

A 19. század nagy orosz realista festői. 36 festmény Ék Sándor bevezető tanulmányával. 16 l. (Művelt Nép könyvkiadó) — 21.50

A FILM MŰVÉSZET KÉRDÉSEI

D. I. Jerjomin a leghaladóbb szovjet filmesztétika, dramaturgia és kritika legkiválóbb művelőinek egy-egy cikkét tárja e gyűjteményben az olvasó elé, hogy e tanulmányok tükrében megmutassa azt a hatalmas küzdelmet, melyet az élenjáró szovjet filmművészet mesterei vívtak a marxi esztétika, valamint Lenin és Sztálin örökérvényű tanításainak fegyverzetével a dolgozó nép nagy tömegeitől idegen, sőt azzal élesen szembenálló, tehát reakciós burzsoá filmesztétika fráziselméletei ellen. Ez a harc — és ez nem volt kétséges — a pártos szocialista realizmus teljes győzelmével és a l'art pour l'art, polgári, kozmopolita, apolitikus és pesszimista elméletek legteljesebb kudarcaival végződött.

K. Szimonov: „A szovjet filmirodalom feladatai.“ — V. Scserbina: „Harc a szovjet filmirodalom magas eszmeiségéért.“ — G. Grakov: „A kommunizmusért vívott harc pátosza.“ — A. Szolovjov: „Egy új műfaj fejlődésének útja.“ — D. Jerjomin: „A konfliktus szerepe a filmvígjátékban.“ — V. Zsdan: „A népszerű-tudományos film dramaturgiai kérdései.“ — N. Szokolova: „A film történetéről.“ — I. Manyevics: „A forgatókönyv és a film.“ — V. Vajszfeld: „A filmirodalom mesterségbeli kérdései.“ — L. Pogozseva: „A párbeszéd szerepe a forgatókönyvben és a filmben.“ — V. Gracsev: „Az élet igazsága.“ — K. Iszajeva: „A szocialista munka témája I. A. Pirjev alkotásában.“ — és végül G. Kremljov: „Győz a szovjet hazafiság.“ című tanulmányai magas példái annak a tapasztalatnak, hogy nem tévedhet el az izmusok, a formakeresés és a tematika renetegében az a művész, aki saját népének széles rétegeire támaszkodik, forrón szereti hazáját, lelkesíti a nemzeti érzés, fűti a haladó és nagy hagyományok szeretete, szenvedélyesen érdeklí hazájának sorsa, népének jövője és aki e nagy és nemes érzések természetes hevíületét a szocialista-realista alkotásokra törő őszinte igényrel és a becsületes emberek boldog világát megteremtő marxista-leninista tudomány ismeretével gazdagítja.

A szovjet film igen fontos szerepet tölt be az emberek millióinak kommunista nevelésében. Sztálin elvtárs mondotta:

„A film a szovjet hatalom kezében óriási, felbecsülhetetlen erőt jelent. A film, a tömegekre gyakorolt különös hatásánál fogva segít a munkásosztálynak és pártjának a dolgozók szocialista szellemű nevelésében, szervezi a tömegeket a szocializmusért vívott harcban, emeli kultúrájukat és politikai harckészségüket.“

Sztálin elvtársnak ez a nagyjelentőségű nyilatkozata, meghatározza a filmművészet fejlődésének irányát és valóban, a szovjet filmművészet mesterei a „Patyomkin cirkáló“, „Az anya“ és más filmek megjelenése óta egész sereg hatalmas és már a film klasszikusai közé sorolható alkotással bizonyították be, hogy megértették nagy népük igényét és felismerték saját feladataikat. K. Szimonov a nép igényének és a művész feladatának ezt a természetes egységét így határozta meg: „Az élenjáró szovjet olvasók és nézők ugyanazt a gondolkodásmódot követelik meg művészeinktől, ahogyan ők maguk is gondolkoznak. Ezúttal nem irodalmi stílusról, hanem betűszerint a gondolkodás stílusáról beszélünk. Színmű és filmirodalmunktól azt követeli a nép, hogy a gondolat stílusa — a nagy kategóriákban és a széles fogalmakban történő gondolkodás stílusa legyen, amelynek alapját a pártyszerűség, a kommunizmus győzelmébe vetett hit képezi“.

Vajjon így és erről írnak az élenjáró szovjet filmművészet mesterei? Határozottan!

A nép egészséges igényének és a művész alkotó-tudatának ez az egybeolvadása emelte a szovjet filmművészetet arra a magas színvonalra, amelyen a világ valamennyi becsületes, haladó művészenek tanítómesterévé és példaképévé válhatott.

Ez a nagyszerű győzelem, mely olyan alkotásokban jutott diadalának legszebb pillanataihoz, mint a „Becsületbíróság“, „Micsurin“, „Egy igaz ember“, „Távol Moszkvától“, „A nagy hazafi“, „Vidám vásár“, „Berlin eleste“, „A sztálingrádi csata“, „A harmadik csapás“, „Pirogov“ — hogy csak néhányat említsünk, nemcsak az élenjáró szovjet filmművészet előtt nyitotta meg a további nagy győzelmek és a további fejlődés széles útját, hanem minden olyan nemzet előtt is, amelynek művészei klasszikus multjuk haladó hagyományaira támaszkodva, dolgozó népük nevelését és becsületes szolgálatát tartják alkotó munkásságunk kötelező, legszebb feladatának.

A D. I. Jerjomin könyvében összegyűjtött tanulmányok tehát a magyar írókat is segítik, tisztázzák a mi problémáinkat is és támogatnak bennünket abban, hogy felismerve a naturalizmus, a formalizmus, az öncélúság, a hamis pátoz, az idealizmus, az alkonfliktusok, a maradi pártatlanság csapdáit, az élenjáró szovjet filmművészet tapasztalatainak felhasználásával kikerüljük azokat és új alkotásaink olyan őszinte és magas színvonalú művek legyenek, melyek méltóak szocializmust építő dolgozó népünkhöz, érdemessé tesznek bennünket népünk megbecsülésére, valamint nagy és jóakarató tanítómestereink: az élenjáró szovjet filmművészet barátságára.

Sz. Gy.

A filmművészet kérdései. Szerk. D. I. Jerjomin. Ford. Balog Pál. 262 l.
(Művelt Nép könyvkiadó) ————— 18.—

Abezgauz :

Az orosz zenekritika a nyugat zenéjéről

Nemrég jelent meg a Művelt Nép kiadásában Abezgauz: Az orosz zeneszerzők a nyugat zenéjéről című könyve. A könyv a nyugati zene értékelésével foglalkozik a XVIII. század polifon zenéjének betetőzéséről — Bachtól — a XX. századeleji zene eszmei és formai széteséséig — Richard Straussig.

A tárgyalt anyagot az időrendben egymást váltó stílusok szerint sorolja fel a szerző. Részletesen értékeli a klasszikus iskolát, a romantikus irányzatot, majd bemutatja a századvégi nyugati szimfónikus- és operazene egy-két legjellegzetesebb képviselőjéről alkotott orosz véleményyt. Pillantást vet a keletkező európai nemzeti iskolákra, amelyeknek legkiválóbb képviselőiben az orosz kritikuskok az egészséges, új európai zene magvetőit látták.

Abezgauz a nyugati zene jelenségeit a múlt század nagy orosz zeneszerzőinek gyakorlatához viszonyítva mutatja be és értékeli, de megmutatja a nyugati muzsika útját a nagy orosz zeneszerzők és a kiemelkedő orosz zenekritikusok munkásságának tükrében is.

Az orosz klasszikus zeneszerzők és műbírálók a nyugati zene fejlődését abból az

alapvető elvből kiindulva vizsgálják, hogy e zeneműveknek és zenei irányzatoknak van-e tömegekhez szóló mondanivalója, hogy valamely társadalmi eszme kifejezését szolgálják-e. A vizsgált műveket tehát elsősorban tartalmi ideológiai oldaluk felől közelítik meg.

A szerző állításait mindenütt az orosz klasszikuskok műveiből vett meglepően időszerű és csodálatosan szép idézetekkel támasztja alá. Az idézetekben meglepő erővel nyilvánul meg a művészek szemléletének pártos ideológiai elve. Minden mondatuk olyan, hogy ma sem lehetne helytállóbban, időszerűbben, jobban megírni.

Ebből a kis könyvből hihetetlenül sokat lehet tanulni. Megtanuljuk új szempontok szerint vizsgálni a már sokat hallott Verdi, Wagner, Donizetti vagy Mozart operákat, s Beethoven vagy Bach remekeit.

Bár a tanulmány tudományos igényű és jellegű munka, mindenki számára rendkívül érdekes és érthető, sőt valósággal izgalmas olvasmány.

Abezgauz: Az orosz zenekritika a Nyugat zenéjéről. Ford. Elek István. 52 l. (Művelt Nép könyvkiadó)

2.80 —

Június 21-én, csütörtök d. u. 6 órakor, Sztálin-út 45. sz. alatt az Allami Könyvterjesztő Vállalat kultúrközpontjában a „KÖNYVBARAT“ szerkesztősége ankétot tart.

A lap munkatársai és olvasói megbeszélik a „KÖNYVBARAT“ első számának anyagát.

Rákos Ferenc—György István:

Utazás a föld alatt

A könyv két nagyobb beszámolót tartalmaz: Rákos Ferenc a moszkvai Metróról és György István a budapesti földalatti gyorsvasútról írott tanulmányát.

A Moszkvai metró a sztálini ötéves tervek egyik legkiemelkedőbb műve, a szovjet tudomány, technika, művészet ragyogó alkotása, a szovjet nép büszkesége.

A moszkvai Metró mintaképe lett annak, milyennek kell lennie a széles néptömegek kiszolgálására rendelt közüzemnek, különösen pedig a városi közlekedésnek.

Ezért természetes, hogy amikor Népköztársaságunk kormánya elhatározta, hogy Budapesten földalatti gyorsvasúti hálózatot kell építeni, egyben rámutatott arra is, hogy a vonalak és állomások építését a moszkvai Metrónál alkalmazott legújabb technika alapján kell elvégezni. Az új budapesti földalatti gyorsvasút első ötéves

tervünk egyik legjelentősebb alkotása lesz. Nagybudapest is korszerű közlekedést kap, amely nélkül a modern nagyváros fejlődése elképzelhetetlen. A budapesti gyorsvasút építése kormányunk határozata alapján megindult és hatalmas méretekben máris kibontakozóban van. Ez az építésünk kétmilliárd forintos beruházást jelent, közel 200 mérnököt és hamarosan körülbelül 6000 munkást foglalkoztat.

A két tanulmány érdekesen, a jó ismeretterjesztő írás népszerű, de színvonalas stílusában foglalkozik egyrészt a moszkvai Metró történetével, ismertetésével, másrészt pedig a budapesti földalatti gyorsvasúttal kapcsolatban felmerülő kérdésekkel.

Rákos Ferenc—György István: Utazás a föld alatt. (Rákos Ferenc: A moszkvai Metró — György István: A budapesti földalatti gyorsvasút.) 96 l. 15 t. (Művelt Nép könyvkiadó). 9.30 —,—

Öveges József:

A legújabb kor fizikája

A Művelt Nép Könyvkiadó „Ember és világ” című sorozatának 2. kötete Öveges József műve: A legújabb kor fizikája. Öveges ebben a művében nagy gonddal és szaktudással állította össze azokat az alapvető ismereteket, amelyek a modern fizika világképét átalakították. Megismerteti az olvasót — népszerű, mindenki számára érthető módon — az anyag, az elektromosság és az energia atomos szerkezetével, a relativitás elméletével, az atomenergia felszabadításának és hasznosításának, a kozmikus sugárzásnak és az anyag hullámelméletének kérdésével.

Közismert tapasztalati tényekből kiindulva a tudományos kutató munka által elért fejlődési fokozatokon át visz a célhoz. Előadásmódja dialektikus: keletkezésükben, fejlődésükben mutatja be azokat az elméleteket, amelyek a legújabb fizika részleteredményeit egységbefoglalják.

A szerzőnek különleges képessége van ahhoz, hogy a legbonyolultabb tényeket is mindenki számára világosan megmagyarázza anélkül, hogy ez a tudományos precizitás rovására menne. Ezért remélhető, hogy Öveges könyve dolgozóink, ifjúságunk legszeleesebb rétegeivel ismerteti majd

meg a legújabb fizikai kutatások eredményeit.

Könyve végén Öveges rámutat arra is, hogy a népi demokráciák által biztosított kedvező körülmények között felmérhetetlen fejlődési lehetőségek előtt áll fizikai tudásunk. A tudomány és az élet a legszorosabb kapcsolatba került egymással. És nemcsak abban nyilvánul meg, hogy a tudomány eredményeit alkalmazzuk a nép életének boldogabbá tételére, hanem a tömegek is bekapcsolódnak a tudományos munkába és így gyorsul a fejlődés üteme. A Szovjetunióban és a népi demokráciákban a tudomány haladása a tervszerű társadalmi haladás részévé lett.

Ezek alapján várható, hogy a közeljövőben legmerészebb elképzeléseinket is felülmúló új felfedezések következnek és belőlük új gondolatok, új megismerések, új rendszerező, világosságot árasztó és tudásunkat szélesítő elméletek születnek.

Öveges könyve nemcsak a pedagógusokat és a diákokat érdekli: a dolgozók természettudományi ismereteinek bővítésére is igen alkalmas.

Öveges József: A legújabb kor fizikája. 250 l. 2 t. (Művelt Nép könyvkiadó)

Egyre több dolgozó olvas ismeretterjesztő könyveket

A Művelt Nép Könyvkiadó ismeretterjesztő sorozatainak sikere

A MARTIROK-UTJAN, a sötét emlékű volt „Margit-körúti fogház“ tőzsomszédságában kapott otthon a Ganz Villamossági Gyár üzemi könyvtára. Maga a volt fogházépület, ahol még 8—10 esztendővel ezelőtt a magyar munkásmozgalom és az ellenállás legjobbjai sínylődtek, ma már a Ganz-gyár egyik üzemi részlege s a munka-termékben, ahol valamikor rabok töltötték a keserves időt, gyakran a halál árnyékában, a termelő munka üteme zeng, közvetlen közelében pedig — biztató jelképként — könyvek garmadáitól roskadozó állványokon a tudás, a művelődés fegyvertára kínálja kincseit a felszabadult magyar dolgozóknak

A virágos, otthonos könyvtárteremben könyvekkel a hónapok alatt térnek be munkájuk végeztével a dolgozók s friss „zsákmánnyal“ megrakodva távoznak. Ifjak, idősök, férfiak, asszonyok-lányok vegyesen.

A KÖNYVTÁROSNO: Rohonyi Lajosné érdekes adatokkal szolgál a 14 000 kötetet tartalmazó könyvtár egyre emelkedő forgalmáról. Eszerint az utóbbi két hónapban 91 új taggal bővült az olvasók száma. Az olvasók közül 645 a fizikai, 220 a szellemi dolgozó, 344 az ifjúnok. Közülük egyharmaduk nő. A szépirodalmat kedvelők száma ugyan még többszöröse az ismeretterjesztő és tudományos irodalom olvasóinak, de az utóbbiak száma hónapról-hónapra növekszik.

— A régebbi ismeretterjesztő sorozatok közül különösen a Természettudományos Kiskönyvtár füzetek töltötték be a hiányt — mondja a könyvtárosnő. — Ezekből eddig 64 számot kaptunk meg, s majdnem mind állandóan közkezen forog. Sőt már azokat a füzeteket is keresik, amelyek megjelenését csak hírül adta még a *Szabad Nép* és a *Népszava*.

Most egy fiatal szerelőmunkás, Kiss György érdeklődik új könyvek felől:

— Megjött-e már Kovács Endre „Bem apó“-ja és Fekete: „Vasvári Pál“-ja? — kérdi.

— Már megszürettem, elvtárs — hangzik a válasz.

Kiderül, hogy a történelmi tárgyú művek sürgetője estli egyetemre jár, történelmi szakot hallgat, ezért kellene neki a könyvek.

A könyvtárosnő hozzáfűzi:

— Történelmi nagyjainkról és nemzeti múltunk hagyományairól szóló írások iránt azóta nőtt meg annyira az érdeklődés,

mióta Révai József és Farkas Mihály elvtársak kongresszusi figyelmeztetése elhangzott, hogy fokozottan ismerjük, becsüljük meg haladó nemzeti hagyományainkat.

— Egyébként bizony meg kell állapítani, hogy az üzemi könyvtárak új könyvekkel való ellátása kissé vontatottan történik. Ezen sürgősen változtatni kell!

AZ ÜZEMI KULTÚRCSOPORT aktívája: Timár György ifjúnok. *Cserjomin* nemrég megjelent „*Sztálin alakja a szovjet irodalomban*“ című tanulmánya érdekl.

— Amikor kezembe kerültek — mondja — a „*Szocialista kulturáért*“ sorozat első füzetek, akkor jutott eszembe: milyen nagy segítséget jelentenek majd ezek a művek kultúracsoporthoz munkájában.

Egy technikuslány *Iszajev*: „*Az újító alakja a szovjet szépirodalomban*“ című művét keresi. Ő maga is újításokkal próbálkozik, — a követendő jó példáról szeretne olvasni szöveget és tanulságokat. A könyvtárosnő egytől-egyig előjegyzi az elhangzott óhajokat.

Az elmúlt hetekben jelentek meg az „Ember és világ“ sorozat első kötetek, melyek már nagyobb természettudományos műveltséget adnak, mint a Természettudományos Kiskönyvtár füzetek. Viszont éppen ezek készítettek elő a talajt a magasabb színvonalú népszerű tudományos művek tanulmányozására. Akik sok TTK-füzetet olvastak, s résztvettek a természettudományos előadásokon, most már a komolyabb fajsúlyú műveket keresik. Számontartják az efajta művek megjelenését és máris nagy az érdeklődés *Voroncov—Veljaminov*: „*A világ-mindenség*“ és *Öveges*: „*A legújabb kor fizikája*“ iránt. Sajnos, még ezek sem érkeztek meg. Nagyon meg kell gyorsítanunk a könyvellátási adminisztrációt, hogy lépést tarthassunk a dolgozók sürgető és egyre növekvő igényeivel!

VEGÜL BEMUTATJA a könyvtárosnő saját újítását is: a megjelent könyvek színes borítólappjaiból albumba kötött, szemnek is vonzó könyvkatalógust ügyeskedett össze. A könyvtár látogatói végiglapozzák a vaskos albumot és kiválasztják a leginkább tetsző könyvet. Az albumban is tekintélyes helyet foglalnak el a Természettudományos Kiskönyvtár és egyéb népszerű tudományos művek borítólappjai, jelül a dolgozók kimeríthetetlen tudáséhségének...

Népkönyvtári hálózatunkról

Révai elvtárs az MDP II. Kongresszusán mondott beszédében könyvkiadásunk eddigi eredményeit ismertette megállapította, hogy „A magyar nép olvasó néppé válik, olvasva és tanulva építi a szocializmust.” Ebben a megállapításban benne van a népkönyvtárak munkájának értékelése is. Hisz könyvtáraink is jelentős mértékben járultak hozzá dolgozó népünk politikai öntudatának és műveltségi színvonalának emeléséhez

A háború előtti kapitalista rendszernek nem volt érdeke a magyar dolgozók kulturális színvonalának emelése s ezért a Horthy-fasizmus alatt a népkönyvtárak fejlesztésével, a könyvnek a dolgozókhoz való eljuttatásával nem törődtek. A könyvek legnagyobb része detektívregényekből és más ponyvatermékekből állott. Az ilyen művek nem segítettek elő a munkásság fejlődését. Inkább arra szolgáltak, hogy eltompítsák a a dolgozók osztályöntudatát, eltereljék a figyelmét a kapitalista társadalom válságtüneteiről és a munkásosztály harci feladatairól. Városban az úgynevezett közművelődési könyvtárakat csak egy egész vékony értelmiségi réteg látogatta. Legrosszabb helyzetben azonban a magyar falvak könyvtárai voltak. Itt volt a könyvanyag a legsilányabb és a látogatottság a legkisebb.

Népkönyvtárügyünkben is döntő fordulatot jelentett a felszabadulás. A Magyar Kommunista Párt kezdeményezésére először az üzemekben indult meg a könyvtárak szervezése, majd a falvakban és a vidéki városokban is. Népkönyvtári hálózatunkat a Szovjetunió példája nyomán és a Párt útmutatása alapján építjük.

AZ ÜZEMI KÖNYVTÁRAK a szocialista építés rohamcsapatának, a munkásosztálynak közvetlen szolgálatában állanak és ezért jelentőségük igen nagy. Az üzemi könyvtárakat a Szakszervezeti Tanács szervezi, irányítja és instruálja. Feladatuk elsősorban a munkásosztály ideológiai és műveltségi színvonalának emelése. Kellő szakismeretek nyújtásával segítik az üzemek dolgozóit a munka termelékenységének fokozásában, ötéves tervünk megvalósításában, békénk védelmében s mindezekben keresztül a szocializmus építésében. *Üzemi könyvtáraink gyors fejlődésére jellemző, hogy míg 1949-ben csak 1933 üzemben volt könyvtárunk, 700 000 kötettel és 100 009 olvasóval, addig 1950 júniusában, tehát alig egy félév alatt, az üzemi könyvtárak száma 2358-ra emelkedett, a kötetek száma 1 millióra, az olvasók száma pedig 170 000-re szökött. Ma üzemi könyvtáraink száma meghaladja a 2500-at, a kötetek száma pedig elérte az 1 millió 200 ezret. Az ötéves terv végére 3400 üzemi könyvtárunk lesz 3 millió kötet könyvvel. Üzemi könyvtárainknál a*

könyvtárszervezéssel együtt az olvasók száma is növekedett. Az olvasók számának növekedését a könyvtári és olvasómozgalmi tevékenység, a propaganda szélesebb körben való kiterjesztésével érték el, de az olvasók táborának növekedéséhez hozzájárult a nagyüzemi központi könyvtárak könyvanyagának *műhelykönyvtárakra* való bontása is. A kisebb létszámmal dolgozó üzemekben is 300—500 kötettel rendelkező könyvtárat találunk. Néhány nagyüzemünkben, azáltal, hogy a központi könyvtár anyagának egy részét a műhelykönyvtárakba helyezték, az olvasók száma megkét-szereződött. Ez is mutatja, hogy dolgozó népünket soha nem látott tudásvágy hevíti és a kultúrára való szomjúság milliókra terjed ki. Ma már több olyan nagyüzemünk van, ahol a dolgozók 25%-a rendszeres olvasója a könyvtárnak. Nagyüzemeink könyvtárai közül néhány már megfelelő modern kölcsönzési és kezelési technikával rendelkezik, általában azonban üzeink könyvtáraiban ezen a téren még sok kívánnivaló van. Meg kell szüntetni a könyveszerzésnél mutatkozó hibákat és javítani kell a könyvpropagandát, valamint az olvasó mozgalmi munkát is. Többet kell törődni a könyvtárosok politikai és szakmai képzésével is.

FALUSI NÉPKÖNYVTÁRAINK fejlődése is szembeűnő. Falusi népkönyvtáraink fejlesztésére 1949-ben tette meg kormányzatunk az első lépéseket. Ezt megelőzően a Magyar Kommunista Párt kezdeményezésére 1947-ben a Népkönyvtárakat Szervező Országos Bizottság, több mint 1000 helyre küldött ki 60—70 kötetből álló kiskönyvtárat, főleg abból a célból, hogy a falusi dolgozók politikai képzését segítsék. Ezeknek a kiskönyvtáraknak anyaga leginkább brossúra volt. A sok használat következtében részint tönkrementek, a megmaradt könyveket pedig beolvastották az azóta államilag szervezett népkönyvtárakba. 1949-ben népi demokratikus kormányzatunk a falusi dolgozók olvasási vágyának kielégítésére 10 körzeti könyvtárat szervezett, összesen 60 ezer kötettel. A körzeti könyvtár egy-egy vidéknek könyvelosztó és könyvtármozgalmi szerve, mely irányítja a népkönyvtárak olvasómozgalmi munkáját is. A körzeti könyvtárban nem folyik egyéni könyvkölcsönzés, hanem az ottlévő könyvekből népkönyvtárakat szervez a körzetébe eső falvakban. Egy-egy körzeti könyvtárhoz ma már 80—100 népkönyvtár tartozik. A népkönyvtárak számának növekedésével emelkedik a körzeti könyvtárakba leküldött kötetek száma. 1949-ben 10 körzeti könyvtárhoz mégcsak 361 népkönyvtár tartozott, 60 000 kötettel. Ma már 30 körzeti könyvtárunk van, 2030 népkönyvtárral és

570 000 kötettel. Az ötéves terv végére 60 körzeti könyvtárat és 4000 falusi népkönyvtárat tervezünk, melyekhez még különösen a tanyavilágban kisebb vándorkönyvtárakat kívánunk kapcsolni. Az ötéves tervről szóló 1949. évi XXV. törvény módosítását most fogadta el az országgyűlés és ezen tervtörvény 37. §-ának 3. bekezdése kimondja: „a népkönyvtárak számát 1949-hez képest 5 év alatt 749%-kal, kötetleinek számát 316%-kal kell növelni. Biztosítani kell, hogy az ötéves tervidőszak végére minden üzemben és községben, minden gépállomáson, állami gazdaságban és termelőszövetkezetben könyvtár legyen.”

A falusi könyvtárak könyvvéltetését, insturálását és ellenőrzését egy központi szerv, a Népkönyvtári Központ végzi. A Népkönyvtári Központ minden falusi népkönyvtár részére a körzeti könyvtárakon keresztül könyvtári célra alkalmas kötésben, megfelelő szak- és raktári jelzetekkel ellátva küldi el a könyveket a kölcsönzéshez szükséges kartonokkal együtt. A körzeti könyvtárak gépállomásokon, állami gazdaságokban és tszcs-kben is szervez könyvtárakat. Ebben az évben minden gépállomáson államilag szervezett népkönyvtár lesz. A gépállomások és állami gazdaságok könyvtárainak a körzeti könyvtárak szakmai irányítást adnak, a könyvtárosok politikai és mozgalmi munkájával a DÉFOSz, illetve az AMG foglalkozik. A körzeti könyvtár közvetlenül a megyei Tanácsnak alárendelt intézmény, a népkönyvtárak gazdája pedig a helyi Tanácsok.

VÁROSI KÖNYVTARAINK közül csak néhánynak sikerült lépést tartani üzemi és falusi könyvtáraink fejlődésével. Különösen szép eredményt ért el a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, amelynek a főváros kerületeiben 30 fiókkönyvtára van. A 30 fiókkönyvtár mellé pedig, úgynevezett könyvtári állomásokat szervezett, melyeket tömegszervezetekben, kórházakban és 200-nál kevesebb dolgozót foglalkoztató üzemekben helyeztet el. A Fővárosi könyvtár népkönyv-

tári részlegének kezelési és kölcsönzési technikája is mintaszerű. Sajnos, nem mondhatjuk ezt az ország többi városának könyvtáraitól. A vidéki városi könyvtárak közül jól működik a szegedi, a miskolci, a győri és a debreceni városi könyvtár. Az ország 54 városa közül eddig csak 30 helyen van könyvtárunk, itt sincs mindenütt függetlenített könyvtáros. Ebben az évben városi könyvtáraink számát 50-re kívánjuk emelni és fokozatosan érvényesítjük azt az elvet, hogy városi könyvtárainkat az ötéves terv során tudományos könyvtári színvonalra fejlesszük. Városi könyvtárainkban ma 630 000 kötet könyv van, ebben a számban nem szerepelnek a vidéki nagy tudományos könyvtárak kötetei, mint amilyen például a szegedi Somogyi-könyvtár.

Népkönyvtáraink könyvanyagának összetételéről csak annyit, hogy könyvtárainkban aránylag kevés a szépirodalmi mű az ideológiai és tudományos jellegű mű mellett. Az arányt fokozatosan a szépirodalmi művek javára kell megváltoztatni. Ezen belül pedig a magyar klasszikusok és a mai magyar írók műveit kell nagyobb mértékben beszerezni. Itt és különösen a népkönyvtárak részére kiadandó tájékoztatók, szakmai kézikönyvek és brossúrák kiadásával fokozottabb mértékben kell biztosítanunk a tudományos könyvtárak segítségét.

Népkönyvtáraink fejlődése, az olvasók táborának állandó növekedése és a könyvtáraknak az osztályharcban fegyverként való alkalmazása kifejezi azt a nagy változást, amely dolgozó népünk kulturális életében végbement. „Alapvető — mondta Rákosi elvtárs —, hogy a könyvnek Magyarországon új közönsége, új olvasó tábora van és a dolgozó nép, amely a régi rend alatt kizsákmányolva, tömegeivel úgyszólván nem olvasott könyvet, most olvas, jeléül annak, hogy van ideje, kedve, anyagi lehetősége a művelődéshez.”

Kardos Ferenc

Az olvasó írja...

Kedves Elvtársak!

A Rákosi Művek Kerékpárgyárának olvasótáborához tartozom. 63 éves vagyok, ebből 56-ot úgy életem le, hogy nem jutottam hozzá egy jó könyvhöz. Annál jobban igyekszem most pótolni. Könyvtárunk sok érdekes könyve között a multkor kezembe került Gorkij egyik könyve, amelynek a címe „Anyá”. Míközben olvastam, megremegett egész lelkem. Akkor elhatároztam, hogy népevelő munkám közben teljes szívemmel belefekszem, hogy megneveljem dolgozó társaimat a könyvek szeretetére. Mert ez és sok ehhez hasonló könyv nekünk, szabadságszerető dolgozóknak olyan erős fegyver úgy a szocialista haza építésének terén, mint az ellenség elleni harcban! A kongresszusra felajánlást tettünk, amit be is váltottunk, hogy a Kerékpár II-ben minden segéd munkást bevonunk az üzemi könyvtár olvasótáborába, hogy a tudomány éles fegyverét minél többen tudjuk az imperialistákkal szemben forgatni és igen meg tudjuk állni a helyünket a béke-örségén, ahová Pártunk és a világ minden békeszerető dolgozója állított bennünket!

Odor Ferenc

c. m. csop. vez., RM-művek.

Állítsuk tudományos könyvtárainkat a szocializmus építésének szolgálatába

Senki sem kételkedik abban, hogy öt éves tervünk végrehajtásában a tudományos kutatásnak igen nagy és fontos szerepe van. Pártunk és kormányunk intézkedéseinek hosszú sora bizonyítja, hogy az öt éves terv végrehajtásáért felelős körök nemcsak látják a tudományos kutatás fontos szerepét, hanem cselekednek is azért, hogy a tudományos kutatás e fontos szerepét be is tudja tölteni. Népgazdaságunk költségvetése jelentős összegeket irányoz elő arra, hogy a tudományos kutatásnak mind anyagi, mind személyi előfeltételeit megteremtse. Sokat áldoztunk a meglévő kutatóintézetek felszerelésének tökéletesítésére, új tudományos intézeteket létesítünk s a tudósoknak minden tekintetben igyekszünk kutatómunkájukban segítségére lenni. S nem egy vonalon tudtunk már tervszerűséget vinni a tudományos munkába, máshol pedig épülnek ennek alapjai.

Van azonban egy terület, amely lemaradt a többi mögött. S ez a lemaradás már kezd komolyan érezhetővé válni s erőreláthatólag erős gátját fogja képezni a közeljövő tudományos munkaszervezésének, ha gyorsan nem segítünk rajta. Ez a terület a tudományos könyvtárak ügye.

Nem kétséges, hogy a tudományos- és szakkönyvtárak a tudományos kutatás elsőrendűen fontos segédesszközei. Nem lehet komoly tudományos haladás másképpen, mint az eddig elért eredmények alapján kollektív munkában a szakma összes munkásaival. S mind az elért eredmények felhasználását, mind a tudományos érintkezést a tudomány műveitől a tudományos kiadványok, könyvek és folyóiratok biztosítják. Ezeket pedig a tudományos könyvtárak közvetítik a kutatókhoz. Jó tudományos könyvtárak hiánya azt jelenti, hogy a kutató előtt zárva marad a munkájához feltétlenül szükséges dokumentáció legfontosabb és legbővebb forrása. Sokat fog esetleg hiába és feleslegesen dolgozni s nem kap meg olyan termékenyítő ösztönzéseket, amelyek pedig nagyon előrelendítenék munkájában.

Nálunk a tudományos könyvtárak eddig nem részesültek abban a figyelemben, amit éppen öt éves tervünk s általában a szocializmus építése szempontjából megérdemelnének. A könyvtárüggyel eddig csak a népművelés szemszögéből foglalkoztunk. Ebben az irányban már sok történt is. Lehet mondani, hogy a Népművelési Minisztérium megalakulásával teljesen új korszak kezdődött a magyar népkönyvtár ügyben. De úgyszólván egészen gazdátlan a tudományos könyvtárügy, már ami tudományos könyvtáraink korszerű átszervezését, a szocializmus építésének vonalára való átállítását illeti. Azok a kezdeményezések, amelyek az Országos Könyvtári Központ részéről történtek, nem járhattak sok eredménnyel, már csak azért sem, mert az OKK működését szabályozó rendeletek nem biztosítják számára azokat a jogokat, amelyek lehetővé tennék egy komoly könyvtárszervezési munkát. Az a törvényjavaslat pedig, amelyet a Közoktatásügyi Minisztérium szakemberek által kidolgoztatott a tudományos könyvtárak központi szervezésére, egy teljes esztendeje várja, hogy törvény legyen belőle.

Pedig a dolog nagyon sürgős. Nem holnap és nem ma, hanem már tegnap kézbe kellett volna venni tudományos könyvtáraink ügyét. Azt hittük a megíjított Akadémia segítségünkre fog sietni. Hiszen tudósaink érzik elsősorban tudományos könyvtáraink nagy hiányosságait. Talán baj az is, hogy a tudósok többnyire békés, csendes emberek, akik nem szeretnek lármázní, s szelíd beletörődéssel tudomásul veszik, hogy könyvtáraink nagobbrészt rosszak. S így a szélesebb körű nyilvánosság tudomást sem vesz arról, hogy itt egy súlyos probléma van, amely sürgősen megoldást kíván.

Annál inkább sürgetően lép fel a könyvtárosok szűkebb körű nyilvánossága, akiknek körében csak panaszokat lehet hallani arról, hogy nincs gazdájuk, nincs kihez forduljanak szakmabeli problémáikkal, nem látnak egy állami szervet sem, amely komolyan venné ezeket a problémákat s segítene nekik abban az igyekezetükben, hogy tudományos könyvtárainkat korunk szükségleteihez alkalmazzák.

A tudományos könyvtárügy mindenütt a szélsőséges decentralizáció alapján épült. A tudományos könyvtárak keletkezésének körülményei magyarázzák ezt. De a Szovjetunió kivételével meg is maradt máig ebben a szervezetlenségben. Csak erőltet s szűk körben megrekedő kísérletek történtek a nagy tudományos könyvtárak munkájának összehangolására és egységesítésére. Egy tervgazdaságon épülő ország azonban nem hagyhat ki egy ilyen fontos területet a központilag vezetett, tervszerű irányítás hatásköréből. Mint ahogy megtette a Szovjetunió s mint ahogy hozzáfogtak a testvéri népi demokráciák, úgy nekünk is hozzá kell venni a tudományos könyvtárügy tervszerű felépítéséhez.

Itt igen sok komoly s ma már megvalósítható feladat áll előttünk; olyanok, amelyeknek megvalósítása nemcsak hogy használhatóbbá tenné tudományos könyvtárainkat, hanem egyben nagy megtakarításokat is jelentene költségvetésünkben. Itt csak néhány

ilyen feladatra mutatunk rá, olyanokra, amelyeknek megoldása nagyobbrészt minden újabb pénzügyi áldozat nélkül lehetséges, vagy legalább is a reá fordított áldozattal hamarosan aránytalanul nagyobb megtakarítást jelentene.

Könyvtáraink nagyobbrészt megrekedtek a kisárutermelés fejlettségi fokán, mind a társadalmi munkamegosztás, mind az üzemi technika tekintetében. Sőt mondhatjuk, sok könyvtárunk ma is még a megrendelésre dolgozó csizmadia fejlődésfokán áll. Ami például megnyilatkozik abban, hogy „megrendelésre” szerzi be a könyveket: az olvasó kívánságait várja meg. S ha ezen a fokon túl is van, s saját terve (többnyire „tervszerűtlensége”) szerint vásárolja is a könyveket, mindenképpen tekintet nélkül többi könyvtár-társaira. Aminek természetes eredménye, hogy sok szükséges könyv egy példányban sincs meg például Budapesten, viszont mások feleslegesen sok példányban. Ez az anarchia a könyvbeszerzésben következménye annak, hogy nagy könyvtáraink gyűjtése körét nem egységes szempontok szerint, nem az egész ország tudományos érdekei szemszögéből hozták meg, hanem vagy szűkkörű szakszempontokból, vagy az alapítók kívánságai voltak a mérvadók, vagy pedig igen gyakran a véletlen, vagy a könyvtárosok személye volt az elhatározó momentum.

Nyilvánvaló, hogy a könyvtárak ilyen könyvbeszerzési politikája (jobban mondva „politikátlansága”) nemcsak alássa a könyvtárak használhatóságát, hanem egyben a pénzügyi eszközök igen nagy s felesleges pazarlásával jár. A legelső feladat tehát: tudományos könyvtáraink gyűjtési körének olyan tervszerű elhatárolása, amely minden jogos igény kielégítését lehetővé teszi s egyben párhuzamos, főlősleges gyűjtéseket kiküszöböl. Profilírozni kell tudományos könyvtárainkat, kijelölni minden tudomány, minden szakma számára egy alapkönyvtárat, amelynek lényeges feladata ezen tudomány, ezen szakma kutatási anyagának gyűjtése. Ezekből az alapkönyvtárakból kell kiépíteni egy olyan tudományos könyvtárhálózatot, amely minden tudományos igénynek a legmagasabb követelményekkel mérve is eleget tud majd tenni. Csak ilyen alapon lehet a tudományos és szakmai dokumentációt is komolyan felépíteni.

Könyvtáraink elmaradottsága az üzemi technika terén sem kisebb. Itt is még teljesen a kézműiparnak megfelelő fokon állanak, sőt azt lehet mondani, hogy „natúrgazdálkodást” folytatnak: mindent külön, saját módszereik, régi átvett szokásaik szerint, elavult, örökölt munkamódszerekkel csinálnak, minden tekintet nélkül arra, hogy pontosan ugyanazt a munkát az összes többi könyvtárban is elvégzik. Ez azt jeleníti, hogy egy munkafolyamat helyett, amely az összes könyvtárak számára jobban elvégezhetőné a munkát, sok párhuzamos munkafolyamatban sokkal több munkaerő felhasználásával rosszabbul végzik el azt. Egy példa nyilvánvalóvá teszi ennek képtelenül gazdaságellenes jellegét: Megjelenik egy új könyv, amelyet — mondjuk — húsz könyvtár kíván beszerezni. Hogy történik ez most? Húsz helyen húsz könyvtári dolgozó elvégzi a rendelést s a könyv beérkezése után húsz helyen húsz könyvtáros dolgozó megírja ugyanazt a katalóguscédulát, hússzor, húsz másik könyvtári dolgozó kikeresi a könyv osztályozási helyét hússzor (esetleg húsz különböző osztályozó rendszer szerint), s húsz különböző helyen sokszorosítják tíz-tizenöt példányban a katalóguscédulákat. A kutató érdeke az, hogy könnyen tájékozódjon a könyvtárakban. Ez a tájékozódás annál könnyebb lesz, minél egységesebb rendszerek szerint dolgoznak a könyvtárak. A tudományos kutatás érdeke is megköveteli tehát, hogy a könyvtári technika egységes legyen. S a fenti példát folytatva, mennyivel gazdaságosabb lesz az, ha ugyanannak a könyvnek a beszerzését, osztályozását, katalogizálását nem húsz helyen, húsz ember fogja végezni, hanem egyetlen egy helyen, néhány ember az összes könyvtárak számára. Nemcsak olcsóbb lesz a munka, hanem jobb is, mert a legjobb néhány munkaerőt lehet kiválasztani mindegyik munkára.

Lehet tervszerűsíteni és központosítani a könyvtárak legtöbb munkáját s ezzel jobbá és olcsóbbá tenni a könyvtárak adminisztrációját. De vannak egyéb feladatok is, amelyek megoldásra várnak. Nincs egy marxista szempontból elfogadható osztályozási rendszerünk, nincsenek még jó központi katalógusaink, nincs rendszeres könyvtáros utánpótlásunk, egyes könyvtárak falain belül maradó kezdeményezéseken kívül, alig történt valami könyvtárosaink átnevelésére, ami pedig alapfeltétele annak, hogy radikális fordulatot hajtsanak végre tudományos könyvtáraink. Radikális fordulatot új feladataik felé, amelyeket a hazánkban kialakuló új, szocialista életforma állít elébük s amelyek elsősorban azt követelik tőlük, hogy tisztítsák ki poros, lim-lomos polcaikat, nyissák ki ablakaikat az új, friss kutató szellem és kapuikat az új látogatók számára; hogy adják fel középkori elzárkózottságukat s kapcsolódjanak be az ország eleven vérkeringésébe.

Ezt a fordulatot azonban tudományos könyvtáraink nem képesek végrehajtani külső segítség nélkül. Szükség van egy központi szervre, amelynek legyen ne csak elégséges iószándéka és szaktudása s szükséges reformok kidolgozására, hanem elégséges, törvény által biztosított hatalma is e reformok megvalósítására. A magyar tudományos könyvtárügy szocialista átalakítása megköveteli egy ilyen központi intézmény sürgős megteremtését.

Dienes László

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Igazgatója.

A SZOVJET KÖNYVTÁROSOK TAPASZTALATÁBÓL

A kamenszki olvasókonferencia

Rovatunkban részletes leírást közlünk arról az olvasó konferenciáról, melyet a rosztovi terület kamenszki körzeti könyvtára készített elő. Az olvasó konferencia Babajevszkij: „Aranycsillag lovagja” című könyvét vitatta meg. Ebben a számban a konferencia előkészítését, következő számunkban a konferencia lefolyását közöljük. Babajevszkij könyve, mint a beszámolókból látjuk majd, már a konferencia előkészítése során hatalmas erők feltöréséhez, a termelés ugrásszerű emelkedéséhez, a jobb munkára való törekvéshez vezetett.

A konferencia előkészítése

Amikor elhatározták, hogy olvasó-konferenciát tartanak, a körzeti könyvtár dolgozói előtt tucatszámmal bukkantak fel a kisebb-nagyobb kérdések. Mindent jókor előre figyelembe kellett venni, mert bármilyen — az első tekintetre esetleg jelentéktelen — mulasztás is megzavarhatta a dolgot és semmivé tehetette a jó és érdekes ötletet.

Már az első napon komoly akadályok bukkantak fel. Kítűnt, hogy a könyvtárnak „Az aranycsillag lovagja” című regényből csak két példánya van. Az egyszerű számítás is azt mutatta, hogy a könyvvvel egy hónap alatt a legjobb esetben sem tud 20—25 embernél több megismerkedni. Teljesen érthető, hogy ez túlságosan szűk olvasói kör. Ezért a könyvtár elküldte egyik dolgozóját Rosztovba, a KOGIZ lerakáthoz, és ott még tíz példányt vásároltak a könyvből. Néhány könyvet a kamenszki városi könyvtárból is kölcsönvettek. Így az első feladatot megoldották.

De a fődolog, persze még hátra volt. Most el kellett juttatni a könyvet az olvasókhoz, a készülő konferencia érdekében sokoldalú tömegmunkát kellett kifejtetni. *A könyvtár vezetői a körzeti pártbizottsághoz fordultak és itt segítségükre is siettek a konferencia előkészítési tervének összeállításában.*

Agitáció a kolhozokban

Mindenekelőtt meghatározták az időpontokat. Elhatározták, hogy nem nyújtják el az előkészítő munkát, hanem ellenkezőleg, gyorsan és operatív módon — egy hónap alatt végrehajtják.

A körzeti bizottság azt javasolta a pártalapszervezeteknek, hogy a könyvtárnak minden lehető segítséget adjanak meg. A dolgozók küldöttei körzeti szovjetjének végrehajtó bizottsága azt ajánlotta a falusi szovjeteknek és a kolhoz-vezetőségeknek, hogy vegyenek a legtevékenyebben részt az olvasó-konferencia előkészítésében. A körzeti bizottság és a körzeti végrehajtóbizottság gondoskodott róla, hogy mind a körzeti

székhelyen, mind egyebütt a *párt- és szovjet-aktív tagjai elsőnek ismerkedjenek meg a könyvvvel.* Csak ilyen feltételek mellett lehetett a konferencia sikerére számítani. És tényleg vezethette-e helyesen a konferencia előkészítését a kolhoz pártszervezetének titkára, vagy a falusi szovjet elnöke, ha ő maga nem ismeri Babajevszkij regényét?

Miután biztosították maguknak a vezető körzeti szervek aktív támogatását, a könyvtár és a kulturális felvilágosító munka *körzeti osztályának* dolgozói megkezdtek a konferencia gyakorlati előkészítését. Felvették a kapcsolatot a Párt alapszervezeteivel, a falusi szovjetekkel, a kolhozvezetőségekkel, a falusi olvasósobákkal. Ezekben a napokban mind Kolesznyikov elvtárs, a kulturális-felvilágosító munka osztályának vezetője, mind Blinova elvtársnő, a könyvtár vezetője, mind ezeknek az intézményeknek más munkatársai *idejük legnagyobb részét a kolhozokban és a traktorállomásokon* töltötték. A népnevelők, tanítók külön megbeszélésein megmagyarázták a konferencia célját és feladatait.

Elhatározták, hogy *a konferencia főelőadójaul* (vezetőjéül) a sztaro-sztanica-i iskola legjobb irodalomtanítóját, a kommunista Popov elvtársat választják ki. Neki kellett nemcsak a regény tartalmát kielemeznie, jellemeznie a regény hőseit, hanem *a mű felhasználásával meg kellett találnia a kamenszki körzet és az uszty-nyevinszki telep életének közös vonásait, be kellett mutatnia a háborúutáni építés eredményeit a helyi kolhozokban, meg kellett rajzolni a jövő perspektíváit.* Popov elvtárs pontosan ezen a vonalon állította össze előadását.

Emellett felhasználta azt a *bírálatot*, amely „Az aranycsillag lovagja” című regényről a „Pravda”-ban jelent meg. Ebben a kritikában kibontakozik Babajevszkij könyvének politikai jelentősége. Ez a könyv igaz módon és meggyőzően tudja bemutatni a kolhozrendszer nagyságát és legyőzhetetlenségét, a Lenin—Sztálin pártja által nevelt szovjet ember lelki szépségét. Ez a bí-

rát hozzásegítette az előadót és a konferencia résztvevőit, hogy alaposabban megértsék a regény tartalmát, még erősebben átérezzék a szerző által felvetett témát.

Aból a célból, hogy még jobban aláhúzzák azoknak az eseményeknek, amelyekről a regényben szó van, a kamenszki való helyzettel fennálló szerves kapcsolatát, elhatározták, hogy a konferencia alkalmából nagy kiállítást is rendeznek. A könyvtár aktivistái azt a feladatot kapták, hogy ezen juttassák kifejezésre a körzet eredményeit és azokat a terveket, amelyek a gazdaság minden irányban való további fejlesztésére vonatkoznak.

Az egész körzetben — a közeli és a legtávolabbi kolhozokban egyformán — kibontakoztak az előkészületek Sz. Babajevszkij regényének megvitatására. A kolhoztagokat széles körben értesítették a küszöbön álló konferenciáról. A könyvtár kiválogatta a könyv legérdekesebb fejezeteit és ajánlotta azok hangos felolvasását a kolhozokban. Sok esetben előfordult, hogy az egyes részletek felolvasása után a kolhoztagok azt a kívánságukat fejezték ki, hogy olvassák fel az egész könyvet, az első sortól az utolsóig.

„Ne részleteket, az egész regényt olvassátok fel!”

— Az ilyen könyvet — mondotta egy kolhozparaszt — mindenkinek ismernie kell. Én meghallottam belőle, hogy az usztynejevinszkiek hogyan úsztatták a fát és kedvem kerekedett, hogy megtudjak ezekről az emberekről, amennyit csak lehet.

A kolhozbeliek kívánságát teljesítették. Elkezdték az egész regény felolvasását. Minden fejezet után hosszan elbeszélgettek, megvitaták a regény hőseinek tetteit, kérdéseket tettek fel, elmondták, hogyan képzelik a regény eseményeinek további kibontakozását, hogyan fejeződik be a falu villanytelepének megépítéséért folytatott küzdelem. *Azután a beszélgetés átterelődött helyi, kolhozügyekre és késő estig elhúzódott, minden alkalommal.* Elkezdtek beszélni az Első Lovashadseregről elnevezett kolhoz villanytelepének felállításáról is.

Rogacsev napról-napra jobban meggyőződött arról, hogy milyen nagy az igaz, művészi szónak az ereje.

A kolhoz falújságja széles körben megvilágította az olvasó-konferencia előkészületeit. Az újságban megjelentek az egyes kolhoztagok véleményei a regényről, cikkek arról, hogyan folynak le a hangos felolva-

Hogy gyakorlatilag hogyan végezték a munkát az egyes helyeken, legjobban követhetjük, ha *egy kolhoz példáját* nézzük.

A Szovjetunió Kommünista (bolsevik) Pártja kamenszki körzeti propaganda- és agitációs osztályára meghívták az Első Lovashadseregről elnevezett kolhoz pártalapszervezetének titkárát, Rogacsev elvtársat. Neki részletesen elmondták a küszöbönálló olvasó-konferencia feladatait.

— Különösen fontos — közölték vele a körzeti bizottságban — nemcsak az agitátorokkal és a kolhoz-aktívakkal, hanem az egyszerű kolhoztagokkal is megismertetni a könyvet. *Legjobb hangos felolvasásokat rendezni tíz házanként.*

Visszatérve a kolhozba, Rogacsev elvtárs *mindenekelőtt maga olvasta el a regényt, azután odaadta a legjobb néprnevelőknek,* majd megkezdődött a munka a kolhoztagok között. Az első hangos felolvasáson nem volt olyan sok ember, de a jó, érdekes könyvről szóló hír hamar elterjedt a faluban és a ház, ahol a kolhoztagok összegyűltek, szűk is lett. Hamarosan sor került arra a javaslatra, hogy *ne részleteket olvassanak a könyvből, hanem az egészet, elejétől végig.*

sások. Általános figyelmet kellett a „Ragulinini termésért!” című vezércikk.

Az olvasó-konferencia lényegében megkezdődött.

„Az aranycsillag lovagja” című regény, talán váratlanul mindenki számára, *megelevenítette a kolhoztagok igényességét vezetőikkel szemben.* A könyvet megvitatva, az emberek sok mindenben szemrehányással illették saját falusi szovjetjüket, amely nem tekint a jövőbe, a szükséges kezdeményező-erő és operativitás nélkül dolgozik.

Babajevszkij könyve iránti érdeklődés a kolhozban napról-napra nőtt. Tutarinov, Ragulin, Oszrouhov, Goncsarenko és a regény sok más hőse kedves és közelálló lett mindenki számára. A kolhoz brigádjaiban ragulinini termésekről ábrándoztak. Goncsarenko munkaszereteten és önfeláldozásán lelkesedtek és a lányok ezenkívül sokat beszéltek Irináról, „Az aranycsillag lovagja”-ban ábrázolt okos és szerény kolhozbeli leányról. Mindenki felmerült a kívánság, hogy hasonló legyen Tutarinovhoz, Ragulinhoz, még önfeláldozóbban dolgozzék a Haza javára.

Így jóval a körzeti olvasó-konferencia megkezdése előtt már megvitaták a könyvet és a közvélemény kialakult körülötte.

(Folytatás a következő számban.)

Jó fegyverünk a könyv

A Rákosi Mátyás Művek könyvtármunkájának néhány tapasztalata

A szocializmus építéséhez lelkes és művelt emberek sokaságára van szükség — mondta Sztálin elvtárs. A szocialista társadalom nemcsak politikailag, hanem gazdaságilag is sokkal fejlettebb a kapitalizmusnál. Magasabbfokú gazdaságnak pedig egyik fontos tényezője a dolgozók általános kultúr színvonalának nagyfokú emelése.

A feudális társadalomban a népeknek alig 1%-a tudott írni-olvasni. Nem is volt rá szükség a faeke, kézműipar mellett. A kapitalista országokban már kötelezővé van téve legalább is a városokban az iskolai oktatás. Mert a magasabb technikához elengedhetetlen valamelyes képzettség. A Szovjetunióknak pedig a világ legfejlettebb oktatási rendszere, a legkiterjedtebb kulturális hálózata van. Kultúra, műveltség... mindehhez könyv kell! A Szovjetunióban egy-egy műből 30 év alatt háromszor annyit adtak ki, mint a cári Oroszországban 90 év alatt!

Ma már nálunk is több ezer könyvtár segíti könyvein keresztül a dolgozók műveltségének emelkedését. S legfőképpen a könyvtárosok mülködnek, hogy mennyire tudja népszerűsíteni a könyvtárat, a könyveket, hogy milyen mértékben tudja bevonni az olvasók közé a dolgozókat és hogyan tudja őket öntudatosabbá, áldozatkészebbé nevelni a haza és minden békeszerető dolgozó érdekében.

A Rákosi Mátyás Művek Gépgyárának üzemi könyvtárában a legjobb olvasók közé

tartozik Lázár Lajos elvtárs, esztergályos, aki 1950 őszétől több mint 60 jobbnál jobb könyvet olvasott az üzemi kiskönyvtárban. Párttitkára ezekkel a szavakkal mutatta be: „*agitációs felelősünk és egyik legjobb népnevelőnk*”. Lázár elvtárs mindjárt faggatóra vett, hogy olvastam-e Osztrovskij, Lácisz, Fjodorov könyveit. Nagyon megőrül, mikor megtudja, hogy olvastam s ezzel mindjárt közvetlenebb lett a beszélgetésünk. Elmesélte, hogy a könyvek mennyit segítettek neki szakmunkájában és népnevelő-munkájában egyaránt. Mert elvtársnő — mondja — a könyv a legjobb segítség, ha jól akarok dolgozni, ha jól akarok valamit megszervezni, ha embereket akarok megismerni, hogy tudjam, kihez milyen szavakkal fordulhatok, kinek-kinek olyan példákat tudok hozni a könyvekből, amik közel állnak az ő problémáihoz és így meglátja belőle a tanulságot a maga részére... A sorozás alá menő fiatalokkal elolvastattam Bek „Vokalamcski országút”-ját és a „Berlín elesette”-t (saját példányát nyolcra adta oda!), azután elbeszélgettem velük a könyvről és végül leszűrtek a tapasztalatot, hogy milyennek kell lenni a jó katonának, milyen az igazi hazaszeretet. Biztos, hogy ezek jó katonák lesznek!

Van egy minőségi brigádja, — minden tagja értékes felajánlásokat tett május 1-re — amit annakidején Azsajev könyvének hatására szervezett meg. Ott is van a plakát, a brigád munkahelyén, öles betűkkel hív

Könyvkiállítás a Rákosi Művekben. A kiállítást Popov: Acél és salak c. könyvének ankétja alkalmából rendezték.

mindenkit, hogy olvasson, iratkozzék be az üzemi kiskönyvtárba. Nincs olyan pártnap, termelési értekezlet, mikor Lázár elvtárs nem szólalna fel a könyvtár érdekében. Foglalkozik a könyvtárossal is, tanácsokat ad neki, hogy kinek ajánljon egy-egy könyvet, megkritizálja munkáját, új könyveket követel számára a központi könyvtártól. Van is foganatja! A Gépgyár 1000 kötetes könyvtárában soha sincs benn 60—70 drb.-nál több!

Ime, így segítheti a könyvtárost egy-egy jó olvasójal

Ehhez hozzá kell még tenni, hogy a Rákosi Mátyás Művekben a központi könyvtáron kívül 29 üzemi kiskönyvtár működik még s ezek közt a legjobbak közé tartozik a Gépgyáré, amelyik a kongresszusi verseny ideje alatt 530-ra emelte állandó olvasói számát. Ezzel elnyerte a könyvtárosok vándordíját, egy könyvet tartó munkás szobrát. A szobor jelenleg még ott áll a Gépgyár üvegfalú könyvtárfülkéjében lenn a szerelőüzemben, de komoly veszély fenyegeti néhány igen igyekvő könyvtár részéről. A Fémű különösen kitűnik ötletes könyvtárpropaganda módszerével. Hetenként egyszer-kétszer feldíszített asztalt állít egy-egy üzemrésze elé és ott könyvkirakatot készít. A munkából kijövő dolgozók végignézik a sok színes, érdekes könyvet s a könyvtáros aktíváival mindjárt meg is magyarázza, hogy el is viheti kölcsön kiolvasni. Ott a helyszínen kiállítják a belépési nyilatkozatot és már vihetik is a könyvet.

A Rákosi Művek központi könyvtára patronázként ellátja Csepel egyik fiúotthonát rendszeresen könyvekkel. Innen a legjobb tanulók — kb. 12—14 úttörő — rendszeres szolgálatot teljesít délutánonként a könyvtárban. Kitént, hogy ezek a 12—14 éves úttörők az iskolában osztályuk legjobb irodalom-, földrajz- és történelem-tanulói. Valóságos verseny folyik köztük, hogy melyik ismeri jobban a magyar és szovjet irodalmat, melyik szerez több földrajzi és természettudományos ismeretet könyvekből, melyik tud több történelmi művet elolvasni.

A könyvtárpropaganda egyik igen nevelőhatású eszköze az ankét. A dolgozók elfoglaltsága miatt mi ezt csak ritkán tudjuk megrendezni. Ilyenkor azonban összejönnek 150—180-an, sokan hozzászólnak, mi pedig gondoskodunk előtte műsorról, nívós könyvkiállításról stb. De bár számbelileg kevesebben jönnek össze, bizony túltesznek az úttörők néha még a felnőtteken is a maguk ankétján! Így pl. legutóbb úttörők részére Verne műveiből rendeztünk ankétot. Erre az vitt rá minket, hogy igen népszerűek a Verne könyvek. S bizony minden népszerűségük mellett alaposan „kicsontozták” a pajtások ezeket a könyveket! Fejére olvas-

Könyvokölcsönzés ebédszünet alatt a Rákosi Művek egyik üzemi kiskönyvtárában.

ták Vernének, hogy a burzsujokhoz húz, hogy a dolgozókat mint züllött embereket mutatja be, akik közt csak kivételesen van becsületes, hogy életcéllal a pénzszerzést állítja be, hogy technikailag hamis, valótlan dolgokat ír stb. Persze tárgyilagosan azt is elmondták, hogy mi a hasznos benne, hogy találatkonyságra, baráti hűségre, stb. nevel.

Viszont meg kell emlékezni a könyvtár legidősebb olvasójáról a 83 éves Lató bácsiról, a Jóvátételi osztály dolgozójáról, aki szigorú könyvbírálnok. Sokat olvas, főként magyar és orosz klasszikusokat, új szovjet regényeket, és igen megró minket, ha egy gyengébb könyvet kap! Általában nem panaszkodhatunk az idősebb olvasóinkra sem aktivitás szempontjából, mert legjobb kritika- és cikkíróink legharcosabb agitátoraink, akik még levelet is írnak illetékeseknek, hogy mért nem nagyobbítják meg a könyvtárat.

Kedves! Elvtársak! A könyvtár a kulturális nevelőmunka komoly bázisa. A könyv fegyver és ha ezt a fegyvert a könyvtáros jól tudja forgatni, komoly réseket üthet az ellenség soraiban, csatákat nyerhet. Használjuk hát ezt a fegyvert.

Asztalos Györgyné

... a RM-művek központi könyvtárosa

Egy előadó tapasztalataiból

Igen nehéz helyen, régi búcsújáró községben, vasárnap, a déli órák idejére, mise utánra volt kitűzve a könyvismertetés. Solohov: Új barázdát szánt az eke című könyvét vittük ki. Mise után, a Tanácsház előtt, a tanácselnök kihirdette, hogy a mozihelyiségben könyvismertetés lesz. Hát jött az egész tömeg. Pedig már deket harangoztak s olyankor a falusi emberek már türelmetlenül gondolnak az otthon készen váró ebédre. De ennek ellenére olyan feszült figyelemmel hallgatták végig az ismertetést, hogy még a nyitott ablakoknál álló, kívülrékedtek közül sem távozott el egy lélek sem, holott már egy óra felé járt az idő. Azzal végeztünk, hogy a tömeg egyhangúlag követelte, hogy máskor is menjünk ki, de akkor este és éjjel is szívesen hallgatnak bennünket.

De nem erről akarok beszélni. Hanem a fényképről. Mert ide már az kellett volna! Le kellett volna fényképezni azt a jelenetet, ahogyan az előttünk álló asztalon lévő, 20 db könyvet szétkapkodták. Én csak azt néztem, a kezeknek, a kidolgozott, kérges férfi- és asszonykezeknek a vad, birtokló mozdulatát, ahogyan magukhoz rántották a könyvet. Így csak az éhező ember kap a kenyér után! Így csak a lázadó jobbagy markolhatta meg a kasza nyelét, hogy leszámoljon a régi rend uraival!

Én azt hiszem, tudták, hogy fegyvert visznek magukkal. Fegyvert, harcolni a tegnapiak még ittrekedt rémei ellen és boldogabb életükért!

Balatonlélén, a könyvankéton, Solohov könyvével foglalkoztunk. Valaki felvetette a kérdést, hogy ha a Szovjetunióban a Nagy Októberi Szocialista Forradalom után több mint egy évtized múlva kezdték csak el a kolhozok szervezését, nem gyors-e nálunk a termelészövetkezeti gazdálkodásra való áttérés a felszabadulás után 4–5 évre?

Az ankétvezető helyett egy dolgozóparaszt adta meg a feleletet, így:

— Mi azért kezdhethük meg hamarabb a termelészövetkezeti gazdálkodást, mert számunkra már kitaposta az utat a Szovjetunió népe. Ezért gyorsabb és könnyebb a mi utunk!...

A héten a vonatban olvasgatom Veres Péter: „Három nemzedék”-ének Szolgátság című első részét. Most olvasom másodikor. Konferenciát vezetek belőle s most jegyzetelve olvasom. Jegyzetelést alatt leteszem mellém a könyvet s láthatóvá válik a címlapja. Elmegy a jegyzetgáló, fölveszem a könyvet. Ekkor azonban megszólal a velem szemben ülő fiatalember s megkérdezi, hogy a nálam lévő könyv melyik része a Három nemzedék-nek? Mert az első részt már olvasta s úgy hallotta, hogy azt még követni fogja két másik könyv is. Kíváncsi volt, hogy vajjon nem az újabb kötetek valamelyikét olvasom-e? Megadtam a felvilágosítást s aztán egy pár percig még beszélgettünk a könyvről, majd látva, hogy én dolgozni akarok, tapintatosan visszavonult és újságjába merült.

Ez a pillanatkép egyben üzenet is Veres Péternek, hogy az olvasók várják a Három nemzedék további folytatásait!

A nagybajomi tanácselnök — egyszerű dolgozóparaszt — az ottani könyvankéton így határozta meg az olvasónak az íróhoz és a könyvhöz való viszonyát.

— Mikor én könyvet veszek a kezembe, nálamnál okosabb emberrel beszélgetek.

SZABÓ GYULA
tanítóképzőintézet tanár
Kaposvár.

A szocialista könyvterjesztésért

Május 1-én alakult meg az Állami Könyvterjesztő Vállalat. Az új szervezet egyesíti a könyvterjesztés valamennyi vonalát, az egész ország területén.

Hatalmas feladat ez! Különösen akkor mérhetjük fel nagyságát, ha nem a terjesztésre kerülő „műfajokat” vesszük tekintetbe, hanem a terjesztés *területeit*, melyeket ez új vállalatnak át kell fognia. Az Állami Könyvterjesztő Vállalatnak ki kell elégítenie az üzemek, a tszcs-k, a gépállomások, az állami gazdaságok dolgozóinak könyvigényét, szoros kapcsolatot kell tartania népi demokráciánk egyre erősödő, egyre terebélyesedő könyvtári hálózatával, de a vállalatnak gondoskodnia kell arról is, hogy a könyv, „a tudás forrása” megjelenjék a legtávolabbi tanyákon is, kigyujtsa a kultúra fényét az egyénileg dolgozó parasztság otthonában is.

Mi indokolja a könyvterjesztés egyesítését? Mindenekelőtt az, hogy a könyvterjesztés elsősorban politikai feladat. Ezen a harci területen tehát a legnagyobb tervszerűsége, a legtökéletesebben összehangolt munkára van szükség. A könyvterjesztésnek be kell töltenie a reá bízott politikai feladatot: a könyv erejével harcolni a béke ellenségei, a zavart és bizonytalanságot keltő imperialisták s bujkáló, vagy nyíltan támadó zsoldosaik ellen. A könyvterjesztés feladata, hogy eljuttassa a könyvet oda, ahol az a termelést, az építést, az alkotó békeharcot a legjobban szolgálja. A könyvterjesztés feladata az is, hogy segítségére legyen dolgozó népünknek a babonák, tévhitek, s a multból ittmaradt káros, kerékkötő szokások, csökevények ellen. Mindenüvé el kell juttatnunk a könyvet, ahol a nagy klasszikus mesterek, a szovjet írók, költők, gondolkodók, s a népért, a néppel együtt harcoló magyar írók buzdítására, lelkesítő szavára, útmutatására van szükség.

De mindezeknél nagyobb, megtisztelőbb és fontosabb politikai feladat, hogy a marxizmus-leninizmus tanítását, Pártunk vezetőinek műveit eljuttassuk a dolgozókhöz és e könyvek iránítása élő erővé, hatalmas árammá váljék, mely meggyorsítja 5 éves tervünk ütemét, biztosítja békeküzdelmünk diadalát.

Az Állami Könyvterjesztő Vállalatnak végkép fel kell számolnia a terjesztésnek azt a gyakorlatát, mely a kapitalista múlt módszere volt: a könyvet el kell adni, s a könyv további sorsa nem érdekli a terjesztőt! Minket igenis érdekel a könyv útja az író asztalától, a nyomdán át, a terjesztésen keresztül az olvasó könyvespolcáig, s még azon is túl. Feladatunk, hogy segítsünk olvasóinknak az olvasásban. Hogy felhívjuk figyelmüket azokra a művekre, melyeket dolgos életükben, munkájukban leginkább használhatnak. Nekünk tehát irányítanunk kell a könyvet, még hozzá úgy, hogy mindenki olyan szépirodalmat, szakkönyveket, ismeretterjesztő, vagy politikai munkát kapjon a kezébe, mely a legjobb, legelősebb fegyvernek bizonyul mindennapi harcaiban.

A havonta megjelenő „Könyvbarát” című folyóirat megindulásával jó útmutatót akarunk adni terjesztőink, könyvfelelőseink, aktívaink, könyvtárosaink kezébe. A szakjegyzékek egész sorozatával akarjuk biztosítani dolgozóink állandó tájékozódását az újonnan megjelent könyvek között.

Instruktoraink fokozott munkájával támogatjuk a falusi könyvterjesztést, a földművesszövetkezeti boltokat a könyv egyre szilárdabb bázisává igyekszünk tenni, ily módon támogatva dolgozó parasztságunkat fölemelkedésében, szocialista mezőgazdálkodás megteremtésében. Fenntartjuk, sőt kibővítjük azokat a nyomtatványokat, melyek könyvpropagandistáink tevékenységének nyújtanak szilárd politikai, szakmai és irodalmi alapot. Rendszeres bibliográfiai (könyvészeti) jegyzékekben foglaljuk össze a Magyar Könyvkiadás egyhavi termését. A falujáró Guruló Könyvesbolt úttörőmunkáját is a legnagyobb igyekezettel támogatjuk. Továbbfejlesztjük a levelezési mozgalmat — ily módon is biztosítva a dolgozókkal való szoros kapcsolatunkat —, megszólaltatjuk dolgozóinkat az üzemekben és falun, mind gyakrabban hozzuk össze az író és az olvasót, hogy tömegeink építő kritikája, dolgozóink lendülete, lelkesedése is segítse íróink, költőink alkotó munkáját, segítse és irányítsa a mi tevékenységünket is.

Dolgozók a könyvről

„Pártunk, Kormányzatunk bölcse előre-látással 15—40%-kal leszállította a könyvek árát. Az árleszállítás a dolgozók széles rétegében nagy örömet keltett, mert ez is újabb jele az életszínvonal emelkedésének és mert ma már az a helyzet, hogy a dolgozók tekintélyes részének a betű nélkülözhetetlen.

A magam részéről szintén nagyon megörültem az árleszállításnak, mert több könyvet tudok venni és mint propagandista többet tudok így elvtársaimnak átadni.“

Pintés Rudolf, Láng-gyár.

*

Az andráspusztai úttörők így üdvözölték a „Guruló Könyvesbolt“ dolgozóit:

Itt az idő pajtlás, mindenki olvas már
Könyvet tart kezében földmives és tanár.
Jó könyvvel hazádat és békédet véded.
Eszteendőre, meglásd, még szebb lesz az élet.

*

Bikács 1000 lakosú község Tolna megyében. Innen ír özv. Mészáros Józsefné, a Petőfi tszcs. tagja:

„Azelőtt kenyéren meg vöröshagymán arattam. Most jut szalonárra, meleg ételre is. Régi vágyam teljesült, hogy megvehettem azt a könyvet, melyben elolvashatom, mennyit szenvedett értünk a mi drága Rákosi elvtársunk.“

*

Örömmel olvastam, hogy demokráciánk újabb jelentős eredményeként a könyveknek

az ára jelentősen csökkent, és ez hatalmas bizonyítéka annak, hogy — ahogyan a kapunkon lévő plakát is hirdeti — „a kultúra megbecsülése nálunk nem üres szó, hanem élő valóság!“

Felszabadulás után, mikor megindult országunkban az élet, Pártunk vezetésével elértük azt, hogy könyvtárainkban minden szakkönyvet, szépirodalmi regényt olvashatunk és én nagyon sok könyvet vásároltam magamnak, egyelőre azonban inkább az ideológiai fejlődéshez szükséges könyveket.

Most, hogy az új árjegyzékben olvastam, hogy a könyvek ára milyen nagy mértékben csökkent, tudtam, hogy kis könyvtáram már nem az álmok világába tartozik, hanem élő valóság, és éreztem, hogy ezt Pártunknak köszönhetem.

Budapest, 1951. május 11.

Veszprémi Gáborné
Országos Terzhivatal.

*

Lázár Istvánné, a varsádi Szabadság tszcs. dolgozója így ír: „Bizony 42 esztendő vagyok már és most tanulok olvasni. Nem egy könnyű dolog a tanulás az én koromban. De ha megakadok, arra gondolok mindég, milyen jó lesz, ha meg már az olvasás, hiszen én is elolvashatom azt a könyvet, amelyiknek majd minden sorát tudom már kívülről, mert a gyerekeim nap mint nap felolvasnak belőle. De jó lesz, ha már magam is olvashatom a Rákosi pert.“

Mire készül a Népszava Könyvkiadó

A Népszava Könyvkiadó „HOL ÜDÜLJÜNK“ címen sok képpel ellátott üdülési tájékoztatót ad ki, mely ismerteti az összes szakszervezeti üdülőket, kirándulási lehetőségekkel és sok érdekes és hasznos tudnivalót tartalmaz.

*

„NEGYED ÉVSZAZAD A MARTIN KEMENCÉNÉL“ címen jelenik meg a nemrég Magyarországon járt kiváló szovjet sztahanovista, AMOSZOV olvasztár munkamódszereit ismertető könyv, amelyet a szerző kiegészített magyarországi tapasztalataival.

„KULTÚRMUNKA ÓZDON“ című kiadványon keresztül ismerjük meg azokat a szervezési módszereket és eredményeket, amelyekkel az ózdiak a kultúrmunka terén is a legjobbak közé küzdöttek fel magukat. A könyvet érdekes képmellékletek egészítik ki.

Barát Endre megírta a LÁNG-GYÁR TÖRTÉNETÉT. Ebben a könyvben — amely a gyártörténetek irodalmának első jelentkezése nálunk — a szerző felvetíti a századfordulón kibontakozó munkásmozgalom és a ki-fejlődő kapitalizmus útját.

Mire készül a Szépirodalmi könyvkiadó

KÖLCSEY FERENC:
VALOGATOTT MŰVEI I—II.

A Magyar Klasszikusok sorozatban megjelenő két kötet Révai József nagy tanulmányával juttatja el az olvasóhoz Kölcsey életművének nagy részét.

DARVAS JÓZSEF: TÖRÖKVERŐ.

Ez a regény a magyar történelem egyik legdicsebb alakjának a törökverő Hunyadi Jánosnak állít irodalmi emléket. Megismerjük belőle a török ellen küzdő magyar nép harcát és a nagy urak hazafiatlanságát.

LAFFITTE: ÉLETRE-HALÁLRA.

A Francia Kommunistáknak a náci megszállók elleni harcát, a mauthauseni és ebensei kivegzőtáborok poklát írja le Laffitte. A kommunista ember erkölcsi erejének hőskölteménye ez a könyv.

GÁRDONYI GÉZA: EGRY CSILLAGOK.

A klasszikus sorozat e kötetében az író egyik legszebb művét nyújtja át az olvasónak. Végvári vitézek hősi harcát örökíti meg a regény.

A Kamlenno-mosztovi gép- és traktorállomás könyvtárát több ezer szépirodalmi és technikai könyvvel bővítették. A képen G. Kudra kolhozparasztnő, a könyvtár olvasója segít Dinatyuknak, a könyvtárosnak a könyvek elrendezésében.